



EUROJUST  
VUOSIKERTOMUS  
2011



*Eurojustin toimistorakennus, the Arc*

# SISÄLLYSLUETTELO

<b>EUROJUST-PÄÄTÖKSEN NIMITYSTÄ KOSKEVA HUOMAUTUS .....</b>	<b>6</b>
<b>LYHENTEET.....</b>	<b>7</b>
<b>ALKUSANAT.....</b>	<b>8</b>
<b>MAALISKUUSSA 2012 TIIVISTELMÄ.....</b>	<b>11</b>
<b>1 OPERATIIVINEN TOIMINTA .....</b>	<b>13</b>
1.1 Johdanto .....	13
1.2 Eurojustin käsittelemät oikeudelliseen yhteistyöhön liittyvät tapaukset.....	13
1.2.1 Eurojustin tapausten käsittelyyn liittyviä ongelmia ja parhaita käytäntöjä.....	13
1.2.2 Koordinaatiokokoukset .....	15
1.2.3 Koordinaatiokeskukset .....	16
1.2.4 Eurojust-päätöksen 6. ja 7. artikla.....	17
1.2.5 Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevat yleissopimukset .....	19
1.2.6 Todisteiden kokoamiseen ja hyödynnettävyyteen liittyviä ongelmia .....	19
1.2.7 Toimivaltaristiriitojen ehkäiseminen ja ratkaiseminen .....	21
1.2.8 Rikosoikeudellisten menettelyiden siirtäminen .....	22
1.2.9 Rikosrekisteritietojen vaihtaminen .....	22
1.2.10 Eurooppalainen pidätysmääräys .....	23
1.2.11 Jäädättämispäätökset .....	27
1.2.12 Menetetyksi tuomitseminen (konfiskointi) ja rikoksella saatujen varojen takaisinsaaminen.....	28
1.2.13 Valvotut läpilaskut.....	28

1.3 Oikeudellinen yhteistyö EU:n kannalta keskeisten rikostapausten käsittelyssä .....	30
1.3.1 Terrorismirikokset.....	30
1.3.2 Huumausainerikokset.....	30
1.3.3 Ihmiskaupparikokset.....	32
1.3.4 Petokset.....	32
1.3.5 Korruptiorikokset.....	33
1.3.6 Tietoverkkorikokset .....	34
1.3.7 Rahanpesurikokset .....	34
1.3.8 Muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot.....	35
1.4 Yhteiset tutkintaryhmät.....	37
1.5 Eurojustin käsittelemät tapaukset, joihin osallistui EU:n ulkopuolisia maita .....	41

## **2 SUHTEET EU:N VIRASTOIHIN JA KUMPPANEIHIN.....45**

2.1 Suhteet virastoihin .....	45
2.1.1 Euroopan parlamentti .....	45
2.1.2 Euroopan unionin neuvosto.....	45
2.1.3 Euroopan komissio .....	46
2.2 Toimijaverkostot.....	46
2.2.1 Euroopan oikeudellinen verkosto .....	47
2.2.2 Yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristö .....	47
2.2.3 Joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin erikoistuneiden eurooppalaisten yhteyshenkilöiden verkosto .....	48
2.2.4 Euroopan oikeudellinen koulutusverkosto.....	48
2.2.5 EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antava ryhmä .....	48
2.3 Euroopan unionin virastot ja toimielimet.....	49
2.3.1 Europol .....	49

2.3.2	OLAF .....	51
2.3.3	Frontex .....	52
2.3.4	CEPOL .....	52
2.3.5	Oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajat .....	53
2.4	Euroopan unionin ulkopuoliset suhteet .....	53
<b>3</b>	<b>EUROJUST-PÄÄTÖS, TULEVA JA HALLINNOLLINEN KEHITYS .....</b>	<b>55</b>
3.1	Eurojustin vahvistamista koskevan neuvoston päätöksen täytäntöönpano .....	55
3.2	Eurojustin tulevaisuutta suunnitteleva työryhmä .....	58
3.3	Hallinnollinen kehitys .....	58
3.4	Eurojustin asiakirjojen julkisuus .....	60
<b>4</b>	<b>NEUVOSTON PÄÄTELMIEN SEURANTA .....</b>	<b>63</b>
<b>LIITE</b>	<b>.....</b>	<b>69</b>
Taulukko 1	– Tapausten määrän kehitys 2002–2011 .....	69
Taulukko 2	– Kahdenväliset / monenväliset tapaukset .....	70
Taulukko 3	– Avatut ja suljetut tapaukset 2003–2011 .....	71
Taulukko 4	– Tapausten luokittelu .....	72
Taulukko 5	– Pääpainopisteinä olevat rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa .....	73
Taulukko 6	– Pääpainopistealueiden mukaiset rikoslajit ja muut rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa .....	74
Taulukko 7	– Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä esittäneet maat .....	75
Taulukko 8	– Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat .....	76
Taulukko 9	– Koordinaatiokokouksissa käsiteltyjen tapausten määrä .....	77
Taulukko 10	– Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä esittäneet maat 10 .....	78
Taulukko 11	– Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat .....	79

# Eurojust-päätöksen nimitystä koskeva huomautus

*Eurojust-päätös* – Neuvoston päätöksestä, tehty 28 päivänä helmikuuta 2002, Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi, muutettu neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS Eurojustin vahvistamisesta, tehty 16 päivänä joulukuuta 2008, käytetään vuosikertomuksessa nimitystä Eurojust-päätös.

Eurojustin verkkosivustolla osoitteessa [www.eurojust.europa.eu](http://www.eurojust.europa.eu) on luettavissa neuvoston pääsihteeristön laatima Eurojust-päätöksen konsolidoitu versio.

# Lyhenteet

<b>AWF</b> .....	Analyysitietokanta ( <i>Analysis Work File</i> )
<b>CEPOL</b> .....	Euroopan poliisiakatemia ( <i>European Police College</i> )
<b>CMS</b> .....	Tapaustenhallintajärjestelmä
<b>COSI</b> .....	Sisäisen turvallisuuden ja operatiivisen yhteistyön pysyvä komitea ( <i>Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security</i> )
<b>EAW</b> .....	Eurooppalainen pidätysmääräys ( <i>European Arrest Warrant</i> )
<b>EIO</b> .....	Eurooppalainen tutkintamääräys ( <i>European Investigation Order</i> )
<b>EJN</b> .....	Euroopan oikeudellinen verkosto
<b>ENCS</b> .....	Eurojustin kansallinen koordinaatiojärjestelmä
<b>Frontex</b> .....	Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto
<b>JIT</b> .....	Yhteinen tutkintaryhmä ( <i>Joint Investigation Team</i> )
<b>MLA</b> .....	Oikeusapupyyntö ( <i>Mutual Legal Assistance</i> )
<b>OCC</b> .....	Päivystysjärjestelmä
<b>OCTA</b> .....	Järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arvio ( <i>Organised Crime Threat Assessment</i> )
<b>OLAF</b> .....	Euroopan petostentorjuntavirasto ( <i>European Anti-Fraud Office</i> )
<b>TE-SAT</b> .....	Terrorismin tilannetta ja suuntauksia Euroopan unionissa koskeva selvitys ( <i>Terrorism Situation and Trend Report</i> )
<b>THB</b> .....	Ihmiskaupparikokset ( <i>Trafficking in human beings</i> )

# Alkusanat

Tämä on Euroopan unionin oikeudellisen yhteistyön yksikön kymmenes vuosikertomus. Eurojustin tärkein toiminta, avustaminen vakavan rajat ylittävän rikollisuuden operatiivisessa torjunnassa, kehittyi merkittävästi vuonna 2011. Jäsenvaltioiden Eurojustille toimittamien tapausten määrä kasvoi vain vähän vuoteen 2010 verrattuna, mutta Eurojustin koordinaatiotoiminta lisääntyi selvästi.

Koordinaatiokokouksiin kokoontuu Eurojustin, jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin toimielinten asiantuntijoita. Kokouksissa pystytään tehokkaasti päättämään, milloin, missä ja miten poliisi- ja oikeusviranomaisten kannattaa toteuttaa järjestäytyneen rikollisuuden vastaisia toimia rajat ylittävissä tapauksissa. Jäsenvaltioiden toimijoille suunnattujen operatiivisten koordinaatiokokousten hyödyllisyydestä kertoo 40 prosentin kasvu kokousten määrässä vuonna 2011. Se on myös vakava osoitus siitä, että rajat ylittävän rikollisuuden uhka ei ole vähentynyt. Koordinaatiokokouksissa ylitettiin ensimmäisen kerran yli 200 käsiteltävän tapauksen raja.

Vuonna 2011 koordinaatiopalveluita kehitettiin ottamalla käyttöön koordinaatiokeskukset. Kun koordinaatiokokouksessa sovitaan operatiivisesta toiminnasta tietyissä jäsenvaltioissa tietyinä ajankohtana, Eurojustin asiantuntijoiden tuki on tuolloin jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin kollegojen käytettävissä suojatussa koordinaatiokeskuksessa. Asiantuntijat voivat operatiivisen toiminnan aikana avustaa esimerkiksi todisteiden hyödynnettävyyteen eri maissa liittyvissä kysymyksissä sekä eurooppalaisten pidätysmääräysten laadinnassa ja muissa oikeusapupyynnöissä. Eurojust järjesti vuonna 2011 seitsemän koordinaatiokeskusta, joissa käsiteltävät tapaukset liittyivät ihmiskauppaan, huumausainerikoksiin ja laajoihin petoksiin. Eurojust joutui kuitenkin toimimaan tilanteessa, jossa monet jäsenvaltiot eivät ole vielä toimeenpanneet Eurojust-päätöksen määräyksiä.

Eurojustin koordinaatiotyössä tärkeitä ovat myös yhteiset tutkintaryhmät (JIT). Vaikka yhteisiä tutkintaryhmiä pidettiin aluksi byrokraattisina, niiden on sittemmin huomattu olevan hyödyllinen väline rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa. Yhteisissä tutkintaryhmissä eri maiden toimijat voivat työskennellä yhdessä ilman perinteisiin oikeusapupyyntöihin liittyviä hankaluuksia ja viivytyksiä. Vuonna 2011 Eurojust alkoi hallinnoida yhteisten tutkintaryhmien sihteeristöä. Vuoden aikana Eurojustin syyttäjäviranomaiset, tuomarit ja poliisit osallistuivat noin 30 JIT-ryhmän toimintaan.



Eurojustin infrastruktuuriin on tiedossa parannuksia. Alankomaiden ja Euroopan unionin viranomaiset pääsivät sopimukseen Eurojustin uusien toimitilojen rakentamisesta. Eurojustin henkilökunta pääsee siis työskentelemään yhdessä rakennuksessa nykyisen kahden sijasta. Tilojen odotetaan valmistuvan vuonna 2015. Uusien toimitilojen lisäetuna on niiden sijainti Eurojustin tärkeimpiin EU-kumppaniorganisaatioihin kuuluvan Europolin lähellä. Kumppaneiden läheisyys vastaa konkreettisella tavalla koordinoitun toiminnan tarpeeseen EU-kansalaisia uhkaavia rikollisryhmiä vastaan.

Vuoden 2011 vuosikertomuksen painopisteenä on operatiivinen toiminta. Toivon, että vuosikertomus on hyödyllinen raportti Eurojustin toiminnasta rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa.



*Aled Williams*

**ALED WILLIAMS**

Eurojustin kollegion puheenjohtaja

## Kansallisten jäsenten muodostama Eurojustin kollegio



*Istumassa vasemmalta oikealle:*

*Elena Dinu (RO), Mariusz Skowroński (PL), Malči Gabrijelčič (SL), Gunars Bundzis (LV), varapuheenjohtaja Michèle Coninx (BE), puheenjohtaja Aled Williams (UK), varapuheenjohtaja Raivo Sepp (EE), Ilona Lévai (HU), Lampros Patsavellas (EL), Donatella Frendo Dimech (MT), Juan Antonio García Jabaloy (ES)*

*Seisomassa vasemmalta oikealle:*

*Harri Tiesmaa (FI), Ingrid Maschl-Clausen (AT), Jesper Hjorten (DK), Francesco Lo Voi (IT), Laima Čekelienė (LT), Ladislav Hamran (SK), Carlos Zeyen (LU), Mariana Lilova (BG), Ola Laurell (SE), Robert Sheehan (IE), João Manuel Da Silva Miguel (PT), Hans-Holger Herrnfeld (DE), Lukáš Starý (CZ), Sylvie Petit-Leclair (FR), Marc van Erve (NL), Katerina Loizou (CY)*

# Maaliskuussa 2012 Tiivistelmä

Jäsenvaltiot pyysivät Eurojustin apua vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa 1441 tapauksessa (2010: 1421 tapausta).

Eurojustin koordinaatiotirooli kasvoi selvästi:

- Eurojustin koordinaatiokokouksissa käsiteltyjen tapausten määrä kasvoi 204 tapaukseen (2010: 140).
- Koordinaatiokokouksista 80 prosentissa käsiteltiin rikoslajeja, jotka neuvosto on määrittänyt EU:n kannalta keskeisiksi (lueteltu jäljempänä).
- Lähes 70 prosenttiin koordinaatiokokouksista osallistui kolme jäsenvaltiota tai useampi.
- Seitsemän koordinaatiokeskusta avusti jäsenvaltioissa meneillään olevia operatiivisia toimia reaaliajassa.
- Europol osallistui 89 koordinaatiokokoukseen Eurojustissa.

Rikoslajit, jotka neuvosto on määrittänyt EU:n kannalta keskeisiksi, olivat edustet-

tuna Eurojustin käsittelemissä tapauksissa seuraavasti (alenevassa järjestyksessä): huumausainekauppa, petokset, muu järjestäytynyt rikollisuus, rahanpesu, ihmiskauppa, terrorismi, korruptiorikokset ja tietoverkkorikokset.

Eurojustin panos yhteisissä tutkintaryhmissä (JIT) kasvoi tasaisesti vuonna 2011:

- Eurojustin avustuksella muodostettiin 33 uutta JIT-ryhmää.
- Eurojustin syyttäjäviranomaisia, tuomareita ja poliiseja osallistui 29 JIT-ryhmään.
- Eurojust arvioi yhteisiä tutkintaryhmiä ja myönsi 16 jäsenvaltion JIT-ryhmille komission rahoitusta.

Kymmenen jäsenvaltiota oli toteuttanut tarvittavat toimet kansallisen oikeusjärjestelmän muuttamiseksi Eurojust-päätöksen mukaiseksi vuoden 2011 loppuun mennessä.

Eurojustin vuoden 2011 budjetti oli 31,7 miljoonaa euroa. Budjetista toteutui 95,6 prosenttia.

Eurojustissa työskenteli vuonna 2011 269 henkilöä:

- 42 jäsenvaltioiden nimittämää syyttäjää, tuomaria tai vastaavaa toimivaltaa käyttävää poliisia avustajinaan 15 nimettyä kansallista asiantuntijaa
- 210 EU:n henkilöstösääntöjen mukaisella sopimuksella työskentelevää henkilöä avustajinaan 2 nimitettyä kansallista asiantuntijaa

Isäntämaa Alankomaiden kanssa sovittiin Eurojustin uusista toimitiloista vuodeksi 2015, ja EU:n virastojen kanssa neuvoteltiin tilojen budjettivaikutuksista.

Yhteisten tutkintaryhmien ja joukkotuhon vastaisen verkoston sihteeristöt aloittivat toiminnan Eurojustin tiloissa vuonna 2011.



# 1 Operatiivinen toiminta

## 1.1 Johdanto

Eurojustin toiminnan pääpainopisteet vuodelle 2011 perustuvat neuvoston arvioihin Euroopan unionin kansalaisia uhkaavasta rikollisuudesta. Neuvoston erityisen uhkaaviksi ja näin ollen keskeisiksi määrittämiä rikoslajeja ovat terrorismirikokset, huumausainerikokset, ihmiskauppa, petokset, korruptiorikokset, tietoverkkorikokset, rahanpesurikokset ja muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot. Jäljempänä luvussa on tietoja Eurojustin osallistumisesta keskeisiin rikoslajeihin liittyvien tapausten käsittelyyn sekä huomioita tapausten strategiseen käsittelyyn liittyvistä ongelmista ja parhaista käytännöistä.

Vuonna 2011 Eurojust avusti jäsenvaltioita 1441 rekisteröidyssä tapauksessa. Kaksi kolmannesta tapauksista

koski EU:n kannalta keskeisiä rikoslajeja ja loput muita vakavia rikoksia, kuten murhia, raiskauksia ja ryöstöjä. Vuosikertomuksen liitteessä I on tilastotietoja tapausten käsittelystä ja jäsenvaltioiden osallistumisesta.

Vaikka Eurojustia pyydettiin osallistumaan vuonna 2011 lähes yhtä moneen tapaukseen kuin vuonna 2010, poliisi- ja oikeusviranomaisten koordinoimiseksi järjestettiin huomattavasti enemmän kokouksia. Koordinointikokouksissa käsiteltyjen tapausten määrä oli 204 eli 44 prosenttia edellisvuotta enemmän (2010: 141 tapausta). Lähes 70 prosenttiin koordinaatiokokouksista osallistui kolme jäsenvaltiota tai useampi, ja 80 prosentissa käsiteltiin keskeisiä rikoslajeja.

Eurojust osallistui vuonna 2011 aikaisempaa enemmän yhteisten tutkintaryhmien perustamiseen (katso kohta 1.4).

## 1.2 Eurojustin käsittelemät oikeudelliseen yhteistyöhön liittyvät tapaukset

Eurojustin toiminta on luonteeltaan operatiivista, ja toiminnalla pyritään ratkaisemaan vakavaan rajat ylittävään rikollisuuteen liittyviä ongelmia. Joissakin tapauksissa ratkaistaan käytännön ongelmia tai tietyn maan oikeuskäytäntöjen erityispiirteisiin liittyviä ongelmia. Tapausten käsittelyssä on tunnistettu seuraavassa esitetyjä esteitä ja parhaita käytäntöjä.

### 1.2.1 Eurojustin tapausten käsittelyyn liittyviä ongelmia ja parhaita käytäntöjä

Toistuvana ongelmana on oikeusapupyyntöjen (MLA) toimeenpanon viivästyminen eri syistä. Joskus viivästyminen johtuu puutteellisista tiedoista, eikä oi-

keusapupyynnön toimeenpaneminen onnistu, ennen kuin toiselta maalta saadaan lisätietoja ja -selvityksiä. Joissakin tapauksissa toimeenpanoa viivästyttää esimerkiksi keskitettyjen tietokantojen puute, joiden avulla voitaisiin tunnistaa nopeasti pankkitilejä tai muuta omaisuutta. Viivästys voi johtua myös oikeusapupyynnön ohjaamisesta väärälle vastaanottajalle. Eri maiden oikeudellisille käsitteille ei välttämättä ole suoria vastineita, joten eri kielten käännösvaikeuksien lisäksi oikeusjärjestelmien vastaavuuksien puute hankaloittaa toimeenpanoa.

Tapausten käsittelyssä on noussut esille myös rikosten erilaisiin määritelmiin liittyviä ongelmia. Näissä tapauksissa Eurojust on avustanut oikeusapupyynnön esittäneitä ja vastaanottaneita maita selvittämällä tapaukseen liittyvissä maissa käytettäviä rikosoikeudellisia käsitteitä.

Ongelmia on voitu usein ratkaista niin, että Eurojust on jo varhaisessa vaiheessa ja usein tiukalla aikataululla avustanut oikeusapupyynnöiden laatimisessa ja toimittamisessa ja oikean kansallisen



*Koordinaatiokokous, osallistujina 14 jäsenvaltiota, Norja, Kroatia, Yhdysvallat ja Europol*

vastaanottavan viranomaisen selvittämisessä sekä neuvonut oikeusapupyynnön esittänyttä ja toimeenpanevaa maata näyttövaatimuksissa.

Ongelmia on usein voitu ratkaista niin, että Eurojust on jo varhaisessa vaiheessa ja usein tiukalla aikataululla avustanut oikeusapupyynnöiden laatimisessa ja toimit-



tamisessa ja oikean kansallisen vastaanottavan viranomaisen selvittämisessä sekä neuvonut oikeusapupyynnön esittänyttä ja toimeenpanevaa maata näyttövaatimuksissa. Eurojustin varhainen osallistuminen monimutkaisiin tapauksiin auttaa tunnistamaan oikeudellisiin käytäntöihin ja näyttöön liittyvät ongelmat sellaisessa vaiheessa, että niihin voidaan vielä puuttua. Eurojustin ja jäsenvaltion oikeus- ja poliisiviranomaisten yhteyden tärkeyttä jo käsittelyn varhaisessa vaiheessa ei voi korostaa liikaa. Toimiva yhteys auttaa esimerkiksi ratkaisemaan tapauksen käsittelyssä nopeastikin ilmeniviä käytännön ongelmia ja pohtimaan, millaisia taktisia ja strategisia asioita olisi syytä käydä läpi tapausten käsittelyseminareissa.

Eurojust helpotti tietojenvaihtoa erityisesti koordinaatiokokousten ja yhteisten tutkintaryhmien avulla. Tuomalla toimijat yhteen ja kannustamalla tapauksia koskevien tietojen vaihtoon Eurojust on vahvistanut jäsenvaltioiden ja muiden Euroopan unionin toimielinten välisiä työskentelysuhteita.

### 1.2.2 Koordinaatiokokoukset

Vuonna 2011 Eurojust järjesti koordinaatiokokouksia 204 tapauksen käsittelyssä eli huomattavasti edellisvuotta enemmän. Kokoukset tuovat huomattavaa lisäarvoa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille rajat ylittävissä rikostapauksissa. Ne edistävät tehokasta ja oikea-aikaista tietojenvaihtoa, tarjoavat ratkaisuja käytännön ja oikeudellisiin ongelmiin sekä auttavat rakentamaan luottamusta eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välille. Vaikka videoneuvottelu ei ole koordinaatiokokousten pitoon paras mahdollinen ratkaisu, videoneuvottelujen avulla on voitu edistää tapausten käsittelyä tuomalla yhteen osapuolia, jotka eivät muuten ajanpuutteen takia pääsisi tapaamaan toisiaan.

Monessa koordinaatiokokouksessa tehtiin operatiivisia sopimuksia, ja Eurojust varmisti seurannalla, että kansalliset viranomaiset toimivat niiden mukaisesti. Erityisen tärkeitä olivat koordinaatiokokouksissa tehty yhteisten tutkintaryhmien perustamista koskevat sopimukset.



*Ensimmäinen koordinaatiokeskus*

Koordinaatiokokouksiin osallistui jäsenvaltioiden edustajien lisäksi tarvittaessa myös kolmansien maiden ja EU:n toimielinten (esim. Europol, OLAF) edustajia. Kolmansien maiden edustajia osallistui 45 koordinaatiokokoukseen. Europol osallistui 89 ja OLAF 8 kokoukseen.



Eurojust tuki Italiaa ja Alankomaita operaatiossa, jossa pyrittiin pidättämään yksi Italian sadasta etsityimmistä rikollisesta. Etsitty henkilö kuului *Clan Polverinon*, Camorran organisoimaan napolilaiseen rikollisryhmään. *Clan Polverinon* katsotaan syyllistyneen suurten huumausainemäärien myymiseen Espanjasta Italiaan, murhaan, kiristykseen, aseiden luvattomaan hallussapitoon, rahanpesuun liiketoiminnan avulla ja muihin rikoksiin. Kohdehenkilön pidättämiseen tähtäävät toimet oli aloitettu aikaisemmin vuonna 2011, kun hän pääsi karkuun *Clan Polverinoa* vastaan suunnatusta kansainvälisessä poliisioperaatiossa, jossa pidätettiin 40 muuta rikollisryhmän jäsentä Italiassa ja Espanjassa.

Kohde jäljitettiin Alankomaihin, Zeewoldeen. Italian ja Alankomaiden poliisi- ja oikeusviranomaiset vaihtoivat tietoja ja suunnittelivat pidätystä Eurojustin järjestämässä koordinaatiokokouksessa. Kokouksessa selvitettiin Eurooppalaisen pidä-

tysmääräyksen antamiseen ja oikeusapupyynnön mukaisiin muihin tarvittaviin tutkintatoimiin liittyviä asioita, mikä edisti operaation sujuvaa toteutusta.

Italian *Carabinieri* ja Alankomaiden poliisin erikoisryhmä suorittivat ratsian huvilaan, jossa kohdehenkilö asui väärällä nimellä tyttöystävänsä kanssa. Operaatiossa poliisiviranomaiset saivat haltuunsa väärennetyn passin, 20 000 euroa käteistä ja valokuvia, joissa etsitty henkilö esiintyi *Clan Polverinon* johtajan kanssa.

Eurojustin koordinointi pohjusti onnistunutta operaatiota, joka oli tärkeä edistysaskel *Clan Polverinon* torjunnassa, johon Napolin mafianvastainen toimisto on pyrkinyt vuodesta 2007 lähtien. Italia on saanut arvokasta apua Espanjan *Guardia Civililtä* ja Alankomaiden poliisin erikoisjoukoilta. Eurojustin koordinaatiokokouksissa vaihdettujen tietojen analysointi auttoi selvittämään järjestäytyneen rikollisryhmän komentorakenteen.

### 1.2.3 Koordinaatiokeskukset

Vuonna 2011 koordinaatiopalveluita kehitettiin merkittävällä tavalla. Eurojust kehitti *koordinaatiokeskukset* reaaliaikaiseksi lisätueksi eri jäsenvaltioissa tapahtuvalle operatiiviselle toiminnalle. Koordinaatiokeskusten käytössä oleva tekniikka mahdollistaa Eurojustille suojatun ja reaaliaikaisen yhteyden syyttäjäviranomaisiin, tuomareihin ja poliisiviranomaisiin. Sitä mukaa kun operatiivisia toimia toteutetaan jäsenvaltioissa ja haltuunottojen ja pidätysten perusteella syntyy uusia tutkintalinjoja, Eurojust pystyy avustamaan välittömästi kiireellisissä kysymyksissä, kuten eurooppalaisten pidätysmääräysten laadinnassa tai vaikkapa etsintäluvan saamiseen tai pankkitilin jäädyttämiseen liittyvien oikeudellisten ja näyttövaatimusten selvittämisessä.

Koordinaatiokeskuksilla nopeutetaan operaatioon liittyvien kansallisten oikeusviranomaisten välistä viestintää, koska jäsenvaltioiden tuloksista ja tapahtumista voidaan ilmoittaa suoraan koordinaatiokeskukseen, joka voi niiden perusteel-



la koordinoida osallistuvia viranomaisia reaaliaikaisesti.

Joissakin tapauksissa koordinaatiokeskus järjestettiin erittäin lyhyellä varoitusaajalla, kerran jopa kolmen tunnin kuluessa, mikä osoittaa Eurojustin pystyvän vastaamaan nopeasti jäsenvaltioiden oikeus- ja syyttäväviranomaisten operatiivisiin tarpeisiin.

Vuonna 2011 järjestettiin seitsemän koordinaatiokeskusta, joissa käsiteltävät tapaukset liittyivät huumausainerikoksiin, rahanpesuun, savukkeiden salakuljetukseen, petoksiin ja ihmiskauppaan.

#### **1.2.4 Eurojust-päätöksen 6. ja 7. artikla**

Eurojust-päätöksen 6. ja 7. artiklan perusteella yksittäiset kansalliset jäsenet ja kollegio voivat antaa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille tapausten käsittelemiseksi koskevia suosituksia. Suositukset ovat hyödyllinen keino oikeudellisen yhteistyön parantamisessa ja hyvä esimerkki jatkuvasta vuoropuhelusta Eurojustin

Ranskan tulli löysi satunnaistarkastuksessa espanjalaisesta ajoneuvosta suuren määrän septeit, joissa oli selviä kokaiinijäämiä. Tutkinta paljasti, että ajoneuvon kuljettajalla oli yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisryhmään, joka toimi Ranskassa, Belgiassa, Saksassa, Espanjassa ja Alankomaissa. Tutkintatoimien monimutkaisuuden vuoksi otettiin yhteyttä Eurojustiin, joka ehdotti yhteistä ajankohtaa koordinaatiokeskuksesta johdettavalle operaatiolle.

Kesäkuussa 2011 Eurojustiin perustettiin koordinaatiokeskus, joka oli yhteydessä viiden jäsenvaltion oikeusviranomaisiin ja sai arvokasta tukea

Europolin liikkuvalla toimistolla. Järjestelyt mahdollistivat tietojen reaaliaikaisen toimittamisen ja koordinoinnin tutkinta- ja oikeusviranomaisten kesken, ja pidätyksissä ja kotietsinnöissä saatujen tietojen analysointi voitiin aloittaa välittömästi. Yhdeksän epäiltyä pidätettiin, ja eri jäsenvaltioissa suoritettiin samaan aikaan kymmenen kotietsintää. Operaatiossa takavarikoitiin laaja näyttöaineisto, omaisuutta ja huumausaineiden valmistusvälineitä. Saksan, Kolumbian, Libanonin ja Turkin kansalaisista annettiin eurooppalaiset pidätysmääräykset, joiden perusteena oli aktiivinen jäsenyys laajassa ja monimutkaisessa rikollisverkostossa.

kansallisten jäsenten ja kansallisten viranomaisten kesken.

Vuonna 2011 oikeus- ja poliisiviranomaisiin oltiin yhteydessä sekä epävirallista että virallista reittiä. Kuudenteen artiklaan turvauduttiin erilaisissa tilanteissa. Artiklan mukaan toimitettiin esimerkiksi kansallisten viranomaisten kanssa käytyjen alustavien epävirallisten neuvottelu-

jen ja kokousten jälkeen, koordinaatiokouksissa ilmenneiden ongelmien vuoksi tai oikeusapupyynnön esittäneen viranomaisen antamien tietojen perusteella.

Koska 6. ja 7. artiklaan perustuvaa epävirallista yhteydenottokäytäntöä pidetään tärkeänä, niihin perustuvat pyynnot rekisteröitiin virallisesti yleensä vain, jos tietyn jäsenvaltion prosessioikeus edel-

lytti päätösten kirjausketjua. Vuonna 2011 virallisia, Eurojust-päätöksen 6. artiklaan perustuvia virallisia pyyntöjä rekisteröitiin 14, joista joitakin esitetään seuraavassa:

*Artikla 6(1)(a)(i) – Pyyntö harkita tutkinta- ja syytetoimenpiteisiin ryhtymistä*

Eurojustin kansalliset jäsenet esittivät kuusi pyyntöä artiklan 6(1)(a)(i) perusteella. Yhdessä tapauksista Italian kansallinen jäsen pyysi Italian viranomaisia harkitsemaan tutkintatoimiin ryhtymistä alun perin ranskalaisessa tapauksessa, jossa oli kyse seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä ihmiskaupasta. Pyyntöön seurauksena käynnistettiin monenvälisiä tutkintatoimia, jotka laajenivat koskemaan myös Tšekin tasavaltaa, Irlantia, Italiaa ja Euroolia.

Kolmessa rahanpesutapauksessa Eurojust pyysi Italian toimivaltaisia syyttävien viranomaisia ryhtymään toimiin Portugalin ja Saksan viranomaisilta saatujen tietojen perusteella. Pyyntöjä esitettiin lisäksi tapauksissa, joissa oli kyse järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä laittoman

maahantulon järjestämisestä. Tapaukset koskivat Saksaa, Itävaltaa, Kreikkaa, Italiaa ja entistä Jugoslavian tasavaltaa Makedoniaa (FYROM). Italian viranomaiset käynnistivät tutkintatoimet kaikissa tapauksissa. Yksi tapauksista esitetään kohdassa 1.3.7.

*Artikla 6.1(a)(ii) – Toimivaltaisia viranomaisia pyydetään hyväksymään, että jollakin niistä on parhaat edellytykset tiettyjen rikosten tutkinta- tai syytetoimiin*

Yhdessä tapauksista Eurojustin kansallinen jäsen pyysi kansallisia viranomaisia ryhtymään erään petostapauksen osaluoihin liittyviin tutkinta- ja syytetoimiin. Kansallinen viranomainen noudatti Eurojustin suositusta.

*Artikla 6(1)(a)(iii) – Toimivaltaisia viranomaisia pyydetään koordinoimaan tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia*

Artiklan 6(1)(a)(iii) perusteella tehtiin kolme virallista pyyntöä, ja tutkinta-

toimet aloitettiin kaikissa tapauksissa. Italian kansallisia viranomaisia pyydettiin varmistamaan käynnissä olevan oikeudenkäynnin koordinoiminen muiden jäsenvaltioiden (Belgia, Bulgaria ja Saksa) kanssa, jotka liittyivät ranskalaiseen savukkeiden salakuljetustapaukseen. Samanlainen aloite tehtiin veropetokseen ja rahanpesuun liittyvässä tapauksessa, joka koski kahdeksaa Italian viranomaista ja Alankomaita. Koordinoitu toiminta toteutettiin yhteisymmärryksessä Alankomaiden viranomaisten kanssa, ja kotietsinnät suoritettiin onnistuneesti. Kolmas pyyntö johti huumausainekaupan tutkintatoimien käynnistämiseen.

*Artikla 6(1)(a)(v) – Pyyntö toimittaa kansallisen jäsenen toiminnan edellyttämiä tietoja*

Eurojustin kyky saada ja välittää tietoja nopeasti ja tehokkaasti on välttämätöntä rajat ylittävän rikollisuuden tutkinnassa ja keskeistä Eurojustin päätehtävän kannalta. Kuudennen artiklan perusteella tehtiin jo tietojenvaihtopyyntöjä rekisteröitiin virallisesti kolme kappaletta. Latvialaisessa

korruptiotutkinnassa Espanjan kansallinen jäsen pyysi kansallisia oikeusviranomaisia selvittämään kansallisen syytäjän, jonka kanssa voitaisiin vaihtaa tietoja ja turvata koordinointi. Toisessa, Romanian ja Italian välisessä tapauksessa oli kyse rahan ja maksuvälineiden väärennösepäilyistä. Kolmannen pyynnön esitti Italian kansallinen jäsen kansallisille viranomaisille Itävallan käynnistämässä petostapauksessa.

*Artikla 6(a)(vii) – Pyyntö ryhtyä muihin toimiin, joita tutkinta- tai syytetoimet edellyttävät*

Eurojust pyysi artiklan perusteella Italian viranomaisia harkitsemaan väliaikaista luovuttamista tapauksessa, joka koski väärennösrikosta ja järjestäytynyttä rikollisuutta.

### **1.2.5 Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevat yleissopimukset**

Yleissopimus jäsenvaltioiden keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (MLA 2000

-yleissopimus) ja siihen liittyvä pöytäkirja (2001) sekä neuvoston yleissopimus jäsenvaltioiden keskinäisestä avusta rikosasioissa ja siihen liittyvät pöytäkirjat (MLA 1959 -yleissopimus) ovat edelleen tärkeimmät Euroopan unionin oikeudellisessa yhteistyössä käytetyt oikeusperusteet. Niiden soveltamiseen suhtaudutaan yleensä myönteisesti. Jatkuvasti ilmenee kuitenkin myös ongelmia. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole toimeenpanneet MLA 2000 -yleissopimusta, mikä voi aiheuttaa ongelmia käytettäessä oikeudellisen yhteistyön välineitä, kuten videoneuvotteluja tai yhteisiä tutkintaryhmiä. Lisäongelmia yleissopimusten soveltamisessa voi syntyä siitä, että pyyntöjen toimeenpanolle ei ole asetettu aikarajaa tai että pyynnön käsittelyn etenemisestä ei anneta tietoja. Eurojustia on pyydetty useaan otteeseen avustamaan kyseisten ongelmien ratkaisemisessa.

Eurojust pohjustaa oikeusapupyynnöjä ottamalla ensin epävirallisesti yhteyttä pyynnön esittäviin ja vastaanottaviin viranomaisiin, jolloin pyyntöä voidaan hioa ennen virallista antamista, mikä joudut-

taa oikeusapupyynnön käsittelyä merkittävästi.

### **1.2.6 Todisteiden kokoamiseen ja hyödynnettävyyteen liittyviä ongelmia**

Eurojustilla on asiantuntemusta rajat ylittävän oikeudellisen yhteistyön esteestä, joka johtuu todisteiden kokoamiseen ja hyödynnettävyyteen liittyvien sääntöjen erilaisuudesta eri maissa. Ongelma on haitannut tapausten käsittelyä monella tavalla. Ongelma on haitannut tapausten käsittelyä monella tavalla. Erilaiset säännöt esimerkiksi telekuuntelusta ja todistajien kuulemisesta ovat vaikeuttaneet todisteiden kokoamista, vaihtamista ja hyödynnettävyyttä. Samantapaisia vaikeuksia on ilmennyt videoneuvottelujen käytössä, peitetoiminnassa ja DNA-näytteiden kokoamisessa.

Jäsenvaltioiden oikeudellista yhteistyötä vaikeuttavat jatkuvasti myös käänkösiin ja tietojen toimittamiseen liittyvät ongelmat. Esimerkkinä tästä toimii tapaus, jonka käsittelyn aikana koordinaa-

Toimivaltaristiriitojen ratkaiseminen ja yhteisten tutkintaryhmien käyttäminen kuuluivat olennaisesti yhteen monimutkaisimmista Eurojustin käsittelemistä huumausainekauppaan liittyvistä tapauksista. Tapauksessa takavarikoitiin yli 400 miljoona euron arvosta kokaiinia ja pidätettiin 30 järjestäytyneen rikollisryhmän jäsentä.

Järjestäytynyt rikollisryhmä toimitti tonneittain kokaiinia Etelä-Amerikasta Eurooppaan ja pesi tuotot pankkimailman keskuksissa. Ruotsin vuonna 2008 aloittamissa tutkintatoimissa paljastuivat tapauksen kansainväliset ulottuvuudet. Tapaus liittyi muihin jäsenvaltioihin, kuten Ranskaan ja Espanjaan, sekä EU:n ulkopuolisiin maihin, esimerkiksi Kolumbiaan, Yhdysvaltoihin, Sveitsiin, Venezuelaan, Israeliin ja Andorraan.

Tapauksen monimutkaistuessa Eurojustia pyydettiin avustamaan. Haagissa pidetyn koordinaatiokokouksen jälkeen perustettiin yhteinen tutkintaryhmä, jota tuettiin JIT-rahoitusprojektin varoilla. JIT-ryhmä onnistui takavarikoimaan 1,4 tonnia kokaiinia Eurooppaan matkalla olevasta 15-metrisestä purjeveneestä, ja Eurojust avusti merellä tapahtuneen operaation oikeudellisissa erityispiirteissä. Yhteisten tutkintaryhmien oikeudelliset puitteet

mahdollistavat nopean tietojen vaihdon ilman pitkällisiä oikeusapupyyntöprosesseja. Tässä nimenomaisessa tapauksessa se osoittautui yhdeksi avaintekijäksi tapauksen onnistuneessa selvittämisessä. Apua tarjosivat lisäksi Alankomaat, Malta, Yhdistynyt kuningaskunta, Viro, Kypros ja Saksa.

Yli kolme vuotta kestäneen tutkinnan aikana Eurojustissa järjestettiin 13 koordinaatiokokousta, joista monessa Europol avusti. Kokoukset helpottivat tutkintatoimien käytännön ongelmien ratkaisemista erityisesti mahdollisiin toimivaltaristiriitoihin liittyen. Syytetoimien paikasta päästiin yksimielisyyteen, ja Kolumbia luovutti rikollisryhmän johtajan Ruotsiin.

Operaation tuloksena eri puolilla maailmaa pidätettiin yli 30 järjestäytyneen rikollisryhmän jäsentä. Espanjan ja Ruotsin viranomaiset jäädyttivät pankkitilejä rahanpesuun liittyvien tutkintatoimien yhteydessä, ja viidestä eri maasta takavarikoitiin noin 6 miljoonaa euroa, jotka oli uudelleensijoitettu kiinteistöihin, yökerhoon ja muuhun lailliseen liiketoimintaan sekä luksusajoneuvoihin ja -veneisiin. Verkosto näyttää sijoittaneen ja käyttäneen ainakin 12 miljoonaa euroa. Takavarikoidun kokaiinin arvo olisi ollut katukaupassa vähintään 416 miljoonaa euroa.

tiokokouksessa sovittiin telekuuntelusta. Telekuuntelu toteutettiin, mutta yhden jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella telekuuntelulla saadut todisteet olivat salaisia, mikä vaikeutti lit-

teroitujen tekstien toimittamista muille jäsenvaltioille ennen oikeudenkäyntiä. Eurojust pystyi auttamaan näyttöaineiston salassapidon perumisessa ja tietojen toimittamisessa.

Eurojust on pyrkinyt ratkaisemaan edellä mainittujen kaltaisia ongelmia paitsi tapausten käsittelyssä myös osallistumalla keskusteluun rajat ylittävän todistusaineiston saamiseen liittyvien jär-

jestelyiden uudistamisesta, johon liittyy muun muassa eurooppalainen tutkintamääräys (EIO). Direktiiviehdotusta koskeva Eurojustin lausunto julkaistiin neuvoston asiakirjana 4. maaliskuuta 2011 (6814/11). Lisätietoja on kohdassa 2.1.

### 1.2.7 Toimivaltaristiriitojen ehkäiseminen ja ratkaiseminen

Eurojust on käyttänyt virallisia toimivaltuuksiaan vain harvoissa tapauksissa toimivaltaristiriitojen ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen. Kollegiona Eurojust on antanut kolme suositusta jäsenvaltioiden viranomaisille toimivaltaristiriitoihin liittyvissä asioissa vuodesta 2002 lähtien. Kaikki suositukset on hyväksytty. Tilanteet, joissa kaksi tai useampi jäsenvaltio on tapauksessa toimivaltainen kansallisen lainsäädäntönsä perusteella, ovat kuitenkin yleisempiä. Eurojust on monesti auttanut selvittämään tällaiseen tilanteeseen liittyviä ongelmia rekisteröimättä virallista pyyntöä kyseisille jäsenvaltioille.

Koordinaatiokokoukset ovat nekin osoittautuneet käytännölliseksi ja hyödylliseksi

Ihmiskauppaan liittyvä tapaus vuodelta 2011 havainnollistaa Eurojustin kykyä selvittää toimivaltaristiriitoihin liittyviä konflikteja. Tapauksessa oli kysymys romaninaisten kauppaamisesta Tšekin tasavallasta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, missä heidät pakotettiin prostituutioon. Tutkintatoimia koordinoimaan perustettiin yhteinen tutkintaryhmä. Eurojustissa pidetyissä kokouksissa syntyi ongelmia hyödynnettävissä olevan näytön kokoamisesta ja siitä, kummalla maista olisi parhaat edellytykset tapauksen syytetoimiin, koska niillä mo-

lemmilla oli hyvät perusteet syytteen nostamiseen. Eurojust avusti keskustelussa, jossa pohdittiin toimivaltaan liittyviä sääntöjä ja todisteiden hyödynnettävyyteen liittyviä periaatteita. Lopputuloksena tapauksen omistajuuden katsottiin kuuluvan ensisijaisesti toiselle osapuolelle. Koska toimivaltaristiriita saatiin nopeasti ratkaistua Eurojustin tuella, resursseja voitiin kohdentaa välittömiin operatiivisiin toimiin. Ratkaisun jälkeen perustettiin yhteinen tutkintaryhmä, ja kolmen kuukauden kuluessa pidätettiin 11 rikollisryhmän johtohahmoa.

si välineeksi, joka mahdollistaa rinnakkaisiin tutkintatoimiin osallistuvien toimivaltaitten viranomaisten väliset keskustelut ja neuvottelut jo varhaisessa vaiheessa. Toimivaltaristiriitoja on ehkäisty myös yhteisissä tutkintaryhmissä tehtyjen sopimusten avulla. Lisäksi Eurojust ehkäisee toimivaltaristiriitoja kannustamalla epäviralliseen näkemystenvaihtoon tapauksen käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Tämän toiminnan tukena ovat vuoden 2003 vuosikertomuksen sisältämät kirjal-

liset ohjeet siitä, missä maassa tutkintatoimet kannattaa aloittaa. Ohjeissa esitetään, mitä tekijöitä päätöksessä tulee ottaa huomioon. Ohjeet ovat toimivaltaitten kansallisen viranomaisten käytössä jatkuvasti.

Eurojustin tapausten käsittelyssä on havaittu, että toisiinsa liittyvien tutkintatoimien tietoja kannattaa vaihtaa jo varhaisessa vaiheessa toimivaltaristiriitojen ehkäisemiseksi.

Suomen viranomaisilla oli käynnissä huumausainekaupan tutkinta, joka kohdistui Suomen kansalaisiin Espanjassa. Kun epäiltyihin huumekauppiaisiin yhteydessä ollut Suomen kansalainen katosi, Espanjan viranomaisille tehtiin oikeusapupyyntö, jossa niitä pyydettiin ryhtymään tutkintatoimiin, jotka edellyttävät oikeusviranomaisen valtuutusta. Kyseinen Suomen kansalainen oli murhattu Espanjassa, koska hän oli ilmoittanut Espanjan viranomaisille huumausaineita kauppaavasta ryhmästä, joka oli yrittänyt värvätä häntä. Naisen murhasta epäillyt paikannettiin Suomeen. Eurojustia pyydettiin avustamaan Espanjaa ja Suomea sen selvittäessä, missä syytetoimiin kannattaisi ryhtyä. Eurojustissa järjestettiin koordinaatiokokous, jossa pitkällisen oikeudellisen pohdinnan jälkeen päätettiin, että Espanja siirtäisi kaikki aiemmin tehtyjen oikeusapupyyntöjen tuloksena saadut todistusaineistot Suomeen. Espanjan viranomaiset suosituivat lisäksi siirtämään murhaoikeudenkäynnin ja huumausainekaupan tutkintatoimet Suomeen, kun oikeudelliset vaatimukset täyttyivät. Eurojustin avustuksella murhasta epäillyt voitiin asettaa syytteeseen samassa maassa sekä murhasta että siihen liittyvästä huumausainekaupasta.

### 1.2.8 Rikosoikeudellisten menettelyiden siirtäminen

Jäsenvaltiot soveltavat erilaisia oikeusperusteita rikosoikeudellisten menettelyiden siirtämiseen, mikä voi johtaa oikeudellisiin ongelmiin. Yleisimmin käytetyt oikeusperusteet ovat Euroopan neuvoston yleissopimus rikosoikeudenkäynnin siirtämisestä (1972) ja MLA 1959 -yleissopimus (artikla 21) yhdistettynä MLA 2000 -yleissopimuksen artiklan 6(1) vii-

meiseen kappaleeseen. Osa jäsenvaltioista soveltaa lisäksi kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneitten kansakuntien yleissopimusta (2000, artikla 21).

Eurojust edistää jäsenvaltioiden välisiä epävirallisia yhteyksiä, ja kansalliset jäsenet osallistuvat prosessiin tarkistamalla siirron mahdollisuuden ennen virallisen pyynnön esittämistä. Oikeuskäsittelyn siirtäminen voi kuitenkin osoittautua han-

kalaksi eri syistä. Kootun näytön on oltava hyödynnettävissä siirtopyynnön kohteena olevassa jäsenvaltiossa, vaikka se olisi saatu tutusta poikkeavassa muodossa ja erilaisten menettelytapasääntöjen alaisena. Lisäksi on selvästi osoitettava, että oikeudenkäynnin siirtäminen on kohdemaan intressien mukaista. Käytännön resursseihin liittyvä ongelma on, että koko aineisto on käännettävä.

### 1.2.9 Rikosrekisteritietojen vaihtaminen

Vaikka rikosrekisteritietoja vaihdetaan yleensä suoraan jäsenvaltioiden kesken, Eurojustia on pyydetty helpottamaan vaihtoa kiireellisissä tapauksissa. Eräässä tapauksessa kansallinen tuomioistuin tarvitsi tietoja vaarallisen seksuaalirikollisen asianmukaiseen tuomitsemiseen. Kyseisellä henkilöllä oli tuomioita vastaavista rikoksista toisessa jäsenvaltiossa. Tavallisten kanavien kautta saatavissa rekistereissä ei kuitenkaan ollut riittävän tarkkoja tietoja rikosten oikeudelliseen luonnehdintaan. Ottamalla suoraan yhteyttä oikeusviranomaisiin Eurojust pys-

tyi saamaan tarvittavat tiedot tuomitsevan tuomioistuimen käyttöön muutaman tunnin kuluessa. Viivästyksiä saattaa silti ilmetä, jos jäsenvaltiolla ei ole keskitettyä rikosrekisteritietokantaa ja rekistereitä ylläpitää useampi kansallinen viranomainen (esimerkiksi poliisi- ja oikeusviranomaiset).

Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vieläkaan toimeenpanneet neuvoston puitepäätöstä 2009/315/YOS vuodelta 2009 jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä tai neuvoston päätöstä 2009/316/YOS vuodelta 2009 eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta.

Puutteellisesta toimeenpanosta johtuen vaikeuksia on aiheutunut siitä, että sama rikos luokitellaan eri rikostyyppiksi eri jäsenvaltioissa. Tietojen vaihtoa voi rajoittaa myös viittaaminen kansallisen lainsäädännön määräykseen selittämättä kyseessä olevan rikoksen piirteitä riittävästi tarkasti.

Italian viranomaiset tutkivat järjestäytyntä rikollisryhmää, joka salakuljetti savukkeita, väärensi asiakirjoja ja antoi oikeusapua pidätetyille jäsenilleen. Tutkintatoimien kriittisessä vaiheessa tarvittiin Euroopan unionin laajuinen operaatio, jossa toimeenpantiin koordinoitusti eurooppalaisia pidätysmääräyksiä ja kotietsintöjä Italian viranomaisten läsnä ollessa, jotta koottu näyttö olisi hyödynnettävissä tulevissa oikeuskäsittelyissä. Eurojustia pyydettiin avustamaan viiden muun jäsenvaltion (Itävalta, Saksa, Kreikka, Espanja ja Slovenia) koordinoimisessa noin 40 tuntia ennen operaation alkua.

Nopea toiminta oli tarpeen EAW-pidätysten synkronoisessa, jolla varmistettiin mahdollisimman laaja todistusaineisto ja alioikeudelle mahdollisimman täydellinen kuva rikollisryhmän toiminnasta. Kahdessakymmenessä tunnissa Eurojust pystyi erittäin onnistuneesti järjestämään kokouksen tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden viranomaisille, ja eurooppalaisia pidätysmääräyksiä ja oikeusapupyynnöksiä saatiin annettua ja valtuutettua. Eurojust piti huolta siitä, että jäsenvaltioiden yhteys säilyi koko operaation ajan ja että Italian poliisiviranomaisilla oli pääsy eri etsintäkohteisiin.

#### **1.2.10 Eurooppalainen pidätysmääräys**

Vuonna 2011 Eurojustin käsiteltäväksi rekisteröidyistä tapauksista 263 eli 18 prosenttia tapauksista liittyi eurooppalaiseen pidätysmääräykseen (EAW). Yleensä Eurojustia pyydettiin helpottamaan eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa. Puolan kansallinen jäsen Eurojustissa esitti eniten pyyntöjä ja Ranskan kansallinen jäsen seuraavaksi eniten. Espanjan kansalliselle jäsenelle esitettiin eniten pyyntöjä, toiseksi eniten Yhdistyneelle kuningaskunnalle ja kolmanneksi eniten Italialle.

Kollegio käsitteli myös kolmea eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvää



*Eurooppalainen pidätysmääräys*

yleisen tason kysymystä. Ensimmäinen kysymys koski sitä, miten jäsenvaltiot toimivat käytännössä, kun kyseessä on täytäntöön panevaan jäsenvaltioon luovutetun kansalaisen tai vakituisen asukkaan palauttaminen (neuvoston eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä antaman puitepäätöksen 2002/584/YOS (EAW-puitepäätös) 5(3) artiklan mukaisesti).

Toinen kysymys koski sitä, pitäisikö EAW luokitella annetuksi syytetoimia varten vai rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, jos tapauksessa on takuu uudelleenkäsittelystä luovutettaessa. Kolmas kysymys liittyi EAW-puitepäätöstä muuttavaan neuvoston puitepäätökseen 2009/299/JHA ja sen poissaolevana tuomitsemista (*in absentia*) koskeviin kohtiin.

*Samanaikaisia eurooppalaisia pidätysmääräyksiä koskevat tapaukset (eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annettu puitepäätös, 16 artikla 2 kohta).*

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun puitepäätöksen 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi pyytää Eurojustilta apua päättäessään, mihin henkilö tulee luovuttaa, jos kaksi tai useampi jäsenvaltioista on antanut hänestä eurooppalaisen pidätysmääräyksen.

Vuonna 2011 Eurojustia pyydettiin antamaan neuvoja kyseisen artiklan perusteella neljässä tapauksessa. Kaikissa tapauksissa Eurojust auttoi yhteisymmär-

ryksen saavuttamisessa eurooppalaisten pidätysmääräysten toimeenpanemisesta jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. Yhden tapauksen käsittelyn yhteydessä Eurojust antoi harkitun neuvon 24 tunnin kuluessa. Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset noudattivat neuvoa, ja epäilty saatiin oikeuden eteen muutaman päivän päästä.

Eurojust avusti yleensä jo varhaisessa vaiheessa (ja koordinaatiokokouksissa) mahdollisten kilpailevien eurooppalaisten pidätysmääräysten arvioimisessa, mikä auttoi välttämään saman henkilön luovuttamista koskeviin päällekkäisiin pyyntöihin liittyviä ongelmia.

Kesäkuussa 2011 kollegio otti käyttöön sisäiset ohjeet lausunnon antamisesta tapauksissa, joissa Eurojustilta pyydettiin lausuntoa 16 artiklan 2 kohdan perusteella (*Guidelines for Internal Proceedings on the Provision of Eurojust's Opinion in Case of Competing European Arrest Warrants*).

*Määräaikojen laiminlyöntiä koskevat tapaukset (eurooppalaisesta pidätysmää-*



*räyksestä annettu puitepäätos, 17 artikla 7 kohta).*

EAW-puitepäättöksen 17 artiklan 7 kohdassa todetaan, että jos jäsenvaltio ei pysty noudattamaan EAW-puitepäättöksen 17 artiklassa annettuja määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä ja viivästyksen syistä Eurojustille.

Vuonna 2011 Eurojustille ilmoitettiin 116 määräajan laiminlyöntiä. Irlanti ilmoitti eniten 17 artiklan 7 kohdan mukaisia määräajan laiminlyöntejä. Myös Espanja, Tšekin tasavalta, Ruotsi, Slovakia, Bulgaria ja Viro ilmoittivat määräajan laiminlyönneistä Eurojustille. Kuten edellisissä vuosikertomuksissa on todettu, ilmoitusten saaminen vain seitsemältä jäsenvaltiolta ei tarkoita, että kaikki muut olisivat noudattaneet EAW-aikarajoja. Euroopan unionin tilastojen mukaan määräajan laiminlyöntejä tapahtuu enemmän kuin Eurojustiin rekisteröidään.

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellyttämien lisätietojen pyytäminen oli pääsyy määräajan ylittä-

miseen. Myöhästymisiä aiheuttivat myös tarvittavien asiakirjojen käännöstarpeet, tietyille jäsenvaltioille osoitettujen EAW-pyyntöjen suuri määrä ja täytäntöön panevien jäsenvaltioiden rajalliset resurssit.

*Eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyviä käytännön ongelmia*

Tapaukset ovat monesti kiireellisiä, koska EAW:n kohteena olevat henkilöt ovat yleensä tutkintavankeudessa. Kiireellisissä tapauksissa Eurojust helpotti tärkeällä tavalla tietojen vaihtoa kansallisten viranomaisten kesken, selvitti toimeenpanevien oikeusviranomaisten vaatimuksia ja helpotti eurooppalaisten pidätysmääräysten nopeaa täytäntöönpanoa yleisesti. EAW alkaa olla toimijoille tuttu väline, ja joitakin ongelmia kuvailaan ennemminkin käytännön ongelmiksi (puuttuvat tai virheelliset käännökset, puuttuvat tiedot jne.) kuin oikeudellisiksi ongelmiksi. Tästä huolimatta myös oikeudellisia ongelmia ilmenee johtuen esimerkiksi erityissäännön ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta ja rikosnimikkeiden erilaisuudesta. Esimerkiksi arvon-

lisäveropetosta ei määritetä Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen vastaiseksi rikokseksi kaikissa jäsenvaltioissa. Tämä ero voi aiheuttaa viivästyksiä, koska kaksoisrangaistavuus on tutkittava joissakin jäsenvaltioissa, mutta toisissa kaksoisrangaistavuuden tutkiminen ei ole tarpeen EAW-puitepäättöksen 2 artiklan 2 kohdan perusteella.

Eurojustin tapausten käsittelyssä havaittiin seuraavia käytännön ja oikeudellisia ongelmia:

- EAW:n tiedot tai rikosten kuvaus ovat puutteellisia.
- EAW:n antamisen syynä olevasta tuomiosta ei ole tarpeeksi tietoja.
- Tarkat tiedot puuttuvat siitä, miten pitkään henkilö on ollut vangittuna täytäntöön panevassa jäsenvaltiossa ennen luovutusta. Näin ollen on epäselvää, miten pitkään tuomiota on jäljellä kärsittäväksi EAW:n antaneessa jäsenvaltiossa.
- Vastaajan poissa ollessa (in absentia) annetut tuomiot ja uudelleenkäsitte-



Tapauksessa *Istaneek v. Přerovín* käräjäoikeus britannialaisen tuomioistuimen oli päätettävä, luokitellaanko EAW syytetoimenpiteitä vai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemista varten, kun tapauksessa oli takuu uudelleen käsittelystä luovutettaessa (tapaukseen liittyi poissaolevana tuomitseminen). Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset olivat asiasta eri mieltä, ja päätöksellä oli merkittäviä seurauksia menettelytavan kannalta (mm. pidätysmääräyksen mahdollinen peruminen). Koska kansallinen lainsäädäntö tarjosi ristiriitaisia ratkaisuja, kyseinen tuomioistuin kysyi Eurojustilta, millaisia lakeja ja käytäntöjä muissa jäsenvaltioissa

sovellettiin. Muutaman tunnin kuluttua pyynnöstä Eurojust toimitti tietoja siitä, miten muiden jäsenvaltioiden kansalliset tuomioistuimet toimisivat vastaavassa tilanteessa. Tšekin tasavallan jäsen kuvaili lisäksi tilannetta, jossa poissaolevana tuomittu henkilö voi pyytää uudelleen käsittelyä Tšekin tasavallan lainsäädännön mukaan, sekä selvitti, olisiko Tšekin tasavaltalaisen tuomioistuimen päätös lopullinen esillä olevassa tapauksessa. Eurojustin avulla varmistettiin, että aineistot muiden EU-jäsenvaltioiden yleisistä oikeuskäytänteistä ja yhden jäsenvaltion käytänteistä vastaavassa tapauksessa toimitettiin viipymättä tapausta käsittelevälle kansalliselle tuomioistuimelle.

lyoiikeutta koskevat erilaiset lähestymistavat: osa jäsenvaltioista ei ole toimeenpannut uudelleen käsittelyoikeutta koskevaa neuvoston puitepääöstä 2009/299/YOS, jolla muutetaan EAW-puitepääöstä.

- EAW:n perumisesta ei ilmoiteta ajoissa erityisesti, jos henkilö on pidätetty.
- EAW:n toimeenpanematta jättämiseen ei ole ilmoitettu mitään syytä senkään jälkeen, kun henkilö on vapautettu.

- EAW:n antaneelle maalle aiheutuu taloudellisia ja muita menetyksiä, kun luovutettavaksi määrätty henkilö on vapautettu takuita vastaan, mutta ei ole tullut määrätessä paikalle tai jos täytäntöön paneva maa luovuttaa tutkintavankeustapauksissa väärän henkilön.
- Väliaikaisesta luovuttamisesta kieltäytyminen, joka voi merkittävästi haitata tutkintatoimien edistymistä pyynnön esittäneessä maassa.
- EAW:n toimittamiseen käytetään eri kanavia ilmoittamatta, mitä kanavaa on käytetty.
- Suostumuksen saaminen syytteeseenpanoon muista (vasta ilmi tulleista) rikoksista viivästyy (erityissääntö, EAW-puitepääöksen 27 artikla).

Eurojustille oli monen tapauksen käsittelyssä hyötyä yhteistyösuhteista SIRENE-toimistoihin (Supplementary Information Request at the National Entry). Kaikkiin Schengen-valtioihin perustettujen SIRENE-toimistojen päätehtävänä on vaihtaa lisätietoja jäsenvaltioiden välisistä ilmoituksista. SIRENE-toimistot avus-

tivat tärkeällä tavalla eurooppalaisten pidätysmääräysten käytännön täytäntöönpanossa.

### 1.2.11 Jäädättämispäätökset

Eurojustin tapausten käsittelyssä on vain muutama esimerkki neuvoston puitepäätöksen 2003/577/YOS käyttämisestä (puitepäätös omaisuuden tai todistusaineiston jäädättämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa). Vaikka monet jäsenvaltiot ovat saataneet puitepäätöksen voimaan lainsäädännössään, oikeusviranomaiset käyttävät edelleen perinteisiä oikeusapupyynnöjä pyytäessään jäädättämispäätöksiä.

Tilanne voi johtua siitä, että puitepäätöksen mukaista jäädättämispäätöstä pidetään monimutkaisena ja puitepäätöksessä oleva jäädättämispäätöksen malli ei ole käyttäjäystävällinen. Moni toimija on lisäksi sitä mieltä, että jäädättämispäätöksen soveltamisala on kapea, ja sen vuoksi käytetään mieluummin MLA 1959 ja 2000 -yleissopimusten mukaista oikeusapupyynnöä, jolla voidaan kattaa

Suuren espanjalaisen holdingyhtiön edunsaajaomistajaan, jolla on omistusosuuksia eri aloilla (bensini, kaasu, maatalous, kiinteistöala, elintarvikeala ym.), sekä kahdeksaan muuhun henkilöön kohdistettiin tutkintatoimia, jotka koskivat veropetoksia, rahanpesua ja osallistumista rikollisjärjestöön. Tunnetun lakitoimiston asiantuntijia asetettiin syytteeseen omaisuuden omistajuuden salaamiseen tarkoitetun yritysverkoston ja rahatapahtumien väitetystä järjestämisestä Panamassa, Alankomaiden Antilleilla, Alankomaissa

ja Sveitsissä. Pääepäilyllä oli arviolta kaksi miljoonaa euroa, joista tämän epäiltiin jättäneen verot maksamatta. Eurojust järjesti kaksi koordinaatiokokousta Espanjan, Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisten viranomaisten kesken. Kokouksissa sovittiin syytetoimien strategiasta ja monimutkaisessa tapauksessa käytettävistä oikeustoimista. Tähän mennessä Belgiassa on kohdistettu kieltotuomio 112 miljoonan euron varoihin ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa 10 miljoonan euron varoihin.

kaikki rikostapaukseen liittyvät pyynnöt esimerkiksi etsinnöistä, telekuuntelusta ja takavarikoinnista. Olennaisempi ongelma on jäädättämispäätöksen antamisen vaikeus tilanteessa, jossa etsintöjen seurauksena voi tulla ilmi näyttöä, joka ei ole aikaisemmin ollut päätöksen tehneiden viranomaisten tiedossa.

Eurojustin kokemusten perusteella toimijat käyttävät jäädättämispäätöstä to-

dennäköisemmin, jos täytäntöön panevama reagoi päätökseen heti vastaanotettuaan sen. Eurojust pystyykin neuvomaan kansallisia viranomaisia siinä, miten kiireellisenä eri jäsenvaltiot pitävät jäädättämispäätösten täytäntöönpanoa. Ilmoitusten mukaan maissa, joissa on keskitetyt pankkitietorekisterit, epäiltyyn liittyvät pankkitilitiedot saadaan käyttöön viipymättä, joten jäädättämispäätöksetkin saadaan pantua täytäntöön nopeammin.



*Huumausainerikos – valvottu läpilasku*

### **1.2.12 Menetetyksi tuomitseminen (konfiskointi) ja rikoksella saatujen varojen takaisinsaaminen**

Rikoksella saatujen varojen takaisinsaaminen toisesta jäsenvaltiosta voi viivä-

tyä ja kohdata esteitä. Yhteistyöongelmat voivat johtua jäsenvaltioiden aineellis- ja prosessioikeudellisista eroista. Muutamat jäsenvaltiot sallivat rikoksella saatujen varojen väliaikaiset turvaamistoimet, jotka eivät perustu tuomioon, mutta enemmistö ei (non-conviction-based (NBC) asset forfeiture). Käytäntöjen erilaisuus aiheuttaa ongelmia tapauksissa, joissa tuomioon perustumattomat väliaikaiset turvaamistoimet hyväksyvä maa pyytää täytäntöönpanoa maalta, joka ei niitä salli. Käytännön tasolla ongelmia syntyy siitä, että joissakin jäsenvaltioissa ei ole keskitettyä kiinteistörekisteriä, joka helpottaisi epäiltyjen kiinteistöomaisuuden tarkistamista. Myös varojen jakamisesta sopiminen aiheuttaa ongelmia.

Vuonna 2011 Eurojust avusti kansallisia viranomaisia konfiskoimaan ja saamaan takaisin rikoksella saatuja varoja sekä ratkaisemaan edellä kuvailtuja ongelmia. Vuonna 2011 Eurojustin käsiteltäväksi rekisteröityjen tapausten yhteydessä konfiskoitiin huomattavia määriä omaisuutta (esim. kiinteistöjä, luksustuotteita) ja rahavaroja.

### **1.2.13 Valvottu läpilasku**

Eurojust avusti jäsenvaltioita rajat ylittävien valvottujen läpilaskujen toteuttamisessa vuonna 2011. Eurojust-päätöksen artiklojen 9c ja 9d mukaisesti kansallisilla jäsenillä on toimivaltaisina kansallisina viranomaisina oikeus valtuuttaa ja koordinoita valvottuja läpilaskuja.

Valvottu läpilasku ovat erityisen tehokas tutkintateknikka huumausainerikoksia koskevissa tapauksissa. Niiden avulla saadaan oikeuteen järjestäytyneiden rikollisryhmien johtajat eikä pelkkiä kuriireja. Jäsenvaltioiden valvottua läpilaskua koskevassa lainsäädännössä ja käytännöissä on suuria eroja, mikä voi aiheuttaa ongelmia poliisi- ja oikeusviranomaisten kansainvälisessä yhteistyössä.

Valvotuissa läpilaskuissa tarvitaan nopeaa toimintaa, koska viivästykset voivat vaarantaa operaation onnistumisen. Käytännön vaikeuksia voi aiheuttaa niiden viranomaisten selvittäminen, jotka hyväksyvät valvottu läpilasku. Joissakin jäsenvaltioissa valvottu läpilasku edellyt-

tää oikeudellista hyväksyntää kun taas joissakin muissa maissa valtuutuksen antaa poliisi. Näin ollen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten selvittäminen voi olla vaikeaa. Lokakuussa 2011 Eurojustin järjestämässä huumekauppaa koskevassa seminaarissa ehdotettiin ratkaisuksi, että jokaiseen jäsenvaltioon (mahdollisesti oikeusviranomaisten yhteyteen) luotaisiin keskitetty yhteyspiste, joka hyväksyisi valvotut läpilaskut.

Eurojust on avustanut edellä mainittujen ongelmien ratkaisemisessa ja erityisesti tapauksissa, joissa on kyse todisteiden hyödynnettävyydestä. Esimerkiksi läpilaskun virallisella valtuutuksella voi olla välitön vaikutus todisteiden hyödynnettävyyteen, samoin sillä, pidetäänkö peitetointina suoritettavaa tarkkailua suhteellisuusperiaatteen mukaisena. Ongelmia on kohdattu myös huumausaineiden vaihtamisessa ennen valvotun läpilaskun suorittamista. Kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädäntö ei salli vaihtamista. Valvottu läpilasku, johon liittyy muita kuin jäsenvaltioita, on erityisen vaikea järjestää. Eurojust on avustanut jäsen-

Useat keskieuropalaiset jäsenvaltiot tutkivat järjestäytyneitä rikollisryhmiä, joka toimitti rikokumppaneilleen Turkkiin etikkahapooanhydridiä, joka on merkittävä lähtöaine heroiinintuotannossa. Yhdestä tonnista etikkahapooanhydridiä saadaan 400–600 kiloa heroiinia. Tutkintatoimet paljastivat, että rikollinen toiminta käsitti yli 30 tonnia kyseistä lähtöainetta. Tuotettu heroiini jaeltiin myytäväksi Euroopan unionissa. Aikaisemmat lähtöaineen valvotun läpilaskun yritykset Turkissa eivät olleet onnistuneet.

Slovakian viranomaiset saivat tietoonsa uuden suunnitelman 10 tonnin etikkahapooanhydridierän toimittamisesta Turkkiin ja 300 kilon heroiinierän toimittamisesta paluumatkalla Turkista Italiaan, Bulgariaan, Romaniaan, Unkariin, Slovakiaan ja Itävaltaan. Slovakian viranomaiset ottivat yhteyt-

valtioiden toimijoita Euroopan unionin ulkopuolisista rajat ylittävistä tapauksista saatujen kokemusten perusteella.

Vuonna 2011 Eurojust avusti säännöllisesti valvottujen läpilaskujen oikeudellis-

tä Eurojustiin, jotta rajat ylittävä valvottu läpilasku voitaisiin toteuttaa oikeudellisesti pätevällä tavalla. Eurojust pyysi Europolilta tiedustelutietojen vastaavuusanalyysiä, jossa löydettiin yhteyksiä muissa maissa tehtyihin tutkintatoimiin. Marraskuussa 2011 kaikki tapaukseen liittyvät maat (mukaan lukien Turkki) osallistuivat Eurojustissa koordinaatiokokoukseen, jossa sovittiin toimintasuunnitelmasta. Etikkahapooanhydridin valvottu läpilasku eteni sovitulla tavalla jäsenvaltiosta toiseen, mutta Turkissa toimituserä pysäytettiin ja syytön kuljettaja pidätettiin vastoin koordinaatiokokouksessa sovittua. Eurojustin rooli kuljettajan vapauttamisessa oli ratkaiseva. Vaikka operaatiota ei voitu jatkaa Turkissa, kahdeksan päätekijää pidätettiin Euroopan unionissa ja haltuun saatiin yhteensä 32 tonnia etikkahapooanhydridiä, huumeita, laittomia aseita ja väärennettyjä asiakirjoja.

ten vaatimusten selvittämisessä tietyissä jäsenvaltioissa. Yhdessä tapauksista valvottua läpilaskua ei voitu toteuttaa, koska pyyntö ei sisältänyt pyynnön vastaanottaneen maan lainsäädännön edellyttämiä tietoja. Jotta edellisen kaltaiset vai-

keudet voitaisiin välttää, jäsenvaltioiden kannattaa toimittaa tapauksia Eurojustin käsiteltäviksi, jolloin valvottuja läpilaskuja koskevat oikeusapupyynnöt voidaan laatia niin, että ne täyttävät kaikkien niiden jäsenvaltioiden oikeudelliset vaatimukset, joita valvottu läpilasku koskee.

### 1.3 Oikeudellinen yhteistyö EU:n kannalta keskeisten rikostapausten käsittelyssä

#### 1.3.1 Terrorismirikokset

Eurojustissa rekisteröitiin vuonna 2011 yhteensä 27 terrorismiin ja terrorismin rahoittamiseen liittyvää tapausta. Terrorismin torjunta oli edelleen keskeistä operatiivisessa työssä. Terrorismiin liittyvien tapausten määrä ei noussut edellisvuodesta (2010: 28). Terrorismitapausten käsittelyssä järjestettiin yksi koordinaatiokokous, johon Europol osallistui. Ylikansallisia tutkintatoimia varten perustettiin yksi yhteinen tutkintaryhmä, ja yksi aikaisemmin perustettu JIT-ryhmä oli yhä toiminnassa.

Terrorismiin liittyviä kysymyksiä käsitteleviltä Eurojustin kansallisilta yhteyshenkilöiltä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS (20. syyskuuta 2005) perusteella saatujen sekä avoimista lähteistä saatujen tietojen pohjalta Eurojust julkaisi vuonna 2011 kolme terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraporttia (Terrorism Convictions Monitor), joista saadaan tietoa Euroopan unionissa annetuista tuomioista sekä lainsäädännön kehityksestä ja parhaista käytänteistä.

Eurojustin terrorismin vastainen ryhmä (Counter-Terrorism Team) järjestää taktisia ja strategisia tapaamisia terrorismilainsäädännön johtaville tuomareille ja asiantuntijoille. Tapaamisissa jaetaan asiantuntijatietoja EU:n päätöksentekijöille terrorisminvastaisen koordinoinnin tehostamiseksi. Huhtikuussa 2011 järjestettiin taktinen kokous ääriliikkeiden ja terroristien väkivaltaisista yksittäisteoista (Violent Single Issue Extremism/Terrorism). Heinäkuussa Eurojustin kansallisten terrorismiasioiden yhteyshenkilöiden vuotuisessa strategiakokouksessa tarkasteltiin EU:n oikeusviranomaisten

tekemän, ääri-islamistien internetin käyttöä tutkivan, kyselyn tuloksia sekä analysoitiin tapauksia.

Eurojust osallistui EU:n terrorisminvastaisen toiminnan koordinaattorin vuosikertomuksen laatimiseen, Euroopan parlamentin EU:n terrorismintorjunnan kustannusten arviointitutkimukseen (*Estimated Costs of EU Counterterrorism Measures*) ja Europolin terrorismitilannetta ja suuntauksia Euroopassa koskevan raportin (TE-SAT 2011) laatimiseen. Eurojust sai tarkkailijan aseman terrorismiasiantuntijoiden komitean (CODEXTER) kokouksiin Euroopan neuvostossa.

#### 1.3.2 Huumausainerikokset

Vuonna 2011 Eurojustissa rekisteröitiin 242 huumausainerikoksiin liittyvää tapausta, eli huumausainerikokset olivat yleisin rikoslaji Eurojustin tapausten käsittelyssä (16,8 prosenttia tapauksista). Tapausten määrä laski hieman edellisvuodesta (2010: 254), vaikka huumausainerikoksiin liittyviä koordinaatiokokouksia järjestettiin jopa 50 (2010: 39).

Vuonna 2011 perustettiin seitsemän huumausainerikoksiin liittyvää yhteistä tutkintaryhmää (2010: 3).

Eurojust järjesti yhdessä Euroopan unionin puheenjohtajamaan Puolan kanssa strategisen seminaarin Krakovassa lokakuussa 2011 liittyen projektiin, jolla pyritään tehostamaan Eurojustin toimintaa huumausainerikoksiin liittyvissä tapauksissa (*Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases*). Projektissa on analysoitu ja arvioitu huumausainerikostapauksiin liittyvien Eurojustin koor-

dinaatiokokousten aineistoja ja tuloksia 1.9.2008–31.10.2010, jotta voitaisiin selvittää tärkeimmät haasteet ja tunnistaa parhaat ratkaisut. Projektin loppuraportti, joka sisältää Krakovan seminaarin ja tapausanalyysien tuloksia, on luettavissa vuonna 2012.

Eurojust on tällä hetkellä mukana kaikissa huumausainerikoksiin liittyvissä Europolin analyysitietokannoissa (vuonna 2011 AWF Heroin ja AWF Cannabis). Eurojust osallistui myös synteettisiä huumausaineita koskevan eurooppalaisen

Elokuussa 2010 Ranskan poliisi pysäytti kuorma-auton, jossa oli yli 2 000 kiloa kannabista. Tutkintatoimet paljastivat yhteyksiä Belgiaan, Alankomaihin, Liettuaan ja Viroon, ja Eurojustia pyydettiin avustamaan. Eurojustissa järjestettiin kolme koordinaatiokokousta, joissa edistettiin tietojen vaihtoa pyrkimyksenä koko rikollisverkoston pidentäminen. Europol osallistui kokouksiin. Tietoja vaihdettaessa selvisi, että

toiminnassa oli mukana alankomaalainen järjestäytynyt rikollisryhmä ja että oli tarpeen perustaa yhteinen tutkintaryhmä. JIT-ryhmä perustettiin helmikuussa 2011, ja sen operatiiviselle toiminnalle myönnettiin Eurojustin rahoitusta. Toukokuussa 2011 Belgiassa ja Ranskassa toteutettiin useita pidätyksiä ja Alankomaissa tehtiin kotietsintöjä, jolloin rikollisryhmän toiminta saatiin keskeytettyä.



Vierailijana Myria Vassiliadou, EU:n ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaattori (Euroopan komissio)

sopimuksen laadintaan sekä EU:n huumausainerikoslainsäädännön uudistamista käsitteleviin komission seminaareihin. Eurojust vahvisti yhteistyötään Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) kanssa, jonka kanssa tehtiin vuoroittaiset vierailut vuonna 2011. Eurojust jatkoi Euroopan poliisiakatemia (CEPOL) koulutusten tukemista.



Pääasiassa vietnamilaisten johtama rikollisorganisaatio järjesti laittomille maahantulijoille väärennetyt asiakirjat ja toi heidät laittomasti Itä-Euroopan kautta Euroopan unionin alueelle. Organisaatioon yhteydessä oleva joukko Irakin kurdeja kuljetti Belgiaan ja Ranskaan asti päässeet maahantulijat Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 2 000–3 000 euron hinnasta maahantulijaa kohden. Ranskalainen Lillessä toimiva tutkintatuomari pyysi Euroopan unionin alueelle ja kolmansiin valtioihin ulottuvassa tapauksessa Eurojustin apua.

Eurojust järjesti koordinaatiokokouksen kaikille tapaukseen liittyville viranomaisille. Kokouksessa

päätettiin Eurojustin toimivan koordinoitikeskukseksi järjestäytynyttä rikollisryhmää vastaan toteutettavien yhteistoimien aikana sekä sovittiin, missä syytetoimet aloitettaisiin. Eurojustin ja Europolin tuella ja koordinoimina poliisiviranomaiset ja tutkintatuomarit toteuttivat sovitut toimet Ranskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Tšekin tasavallassa, Saksassa ja Unkarissa. Eurojust neuvoi oikeusapupyyntöjen ja lupien välittömässä antamisessa ja täytäntöönpanossa. 30 epäiltyä päätekijää pidätettiin, ja eurooppalaisia pidätysmääräyksiä ja etsintöjä toteutettiin. Pääasiallisten tutkintatoimien ohella löydettiin valtava kannabiksen sisäkasvatuslaitos, jonka tuotanto lopetettiin.

jien välisen keskustelun, Eurojustin ja muiden virastojen yhteisen lausunnon ja kolme ryhmätyötä. Eurojust toimi yhdessä Europolin kanssa THB-rikosten tutkinta- ja syytetoimia koskevan ryhmän puheenjohtajana.

Joidenkin mielestä THB-tapauksissa ei suoriteta riittävää tutkintaa tai käynnistetä riittäviä syytetoimia, ja uhreja kohdellaan syyllisinä prostituutioon tai laittomaan maahantuloon. Ihmiskauppaa ja siihen liittyviä rikoksia Eurojustissa tutkiva ryhmä (Trafficking and Related Crimes Team) käynnisti tilanteen tutkimiseksi strategisen projektin, *Eurojust Action Against Trafficking in Human Beings*, jonka tavoitteena on tunnistaa mahdollisia syytteiden nostamisen oikeudellisia ja käytännön esteitä THB-tapauksissa Euroopan unionissa ja miettiä niihin ratkaisuja. Projekti viedään päätökseen vuoden 2012 aikana.

### 1.3.4 Petokset

Vuonna 2011 rekisteröitiin 218 petostausta (2010: 204). Petosrikokset kä-

### 1.3.3 Ihmiskaupparikokset

Vuonna 2011 rekisteröitiin 79 ihmiskaupparikosta (THB), joista suurin osa liittyi seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Vaikka tapauksien määrä on laskenut vähän (2010: 87), koordinaatiokokousten määrä on melkein kaksinkertaistunut 24 kokoukseen (2010: 13). Yhteensä kuusi JIT-ryhmää tutki THB-tapauksia vuonna 2011.

18. lokakuuta 2011 Eurojust ja muut oikeus- ja sisäasioiden virastot (CEPOL, Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto, Euroopan tasa-arvoinstituutti, Europol, Euroopan perusoikeuksien virasto (FRA) ja Frontex) osallistuivat EU:n viidenteen ihmiskaupan vastaiseen päivään EU:n ihmiskaupan torjunnan koordinaattorin kanssa. Tapahtuma sisälsi oikeus- ja sisäasioiden virastojen johta-



sittävät erilaisia rikoksia, kuten veropetoksia, tietoverkkopetoksia, ennakkomaksupetoksia, yritysvarojen kavalluksia ja arvonlisäveropetoksia. Petostapauksiin liittyviä koordinaatiokokouksia järjestettiin 58 (2010: 17). Vuoden 2011 aikana käynnistettiin neljä yhteistä tutkintaryhmää helpottamaan petostapausten tutkintatoimia.

Petosrikoksista yleisimpiä olivat arvonlisäveropetokset, joihin liittyviä koordinaatiokokouksia järjestettiin 24 vuonna 2011. Suuri toimitettujen tapausten määrä viitannee siihen, että kyseinen rikoslaji vaikuttaa jäsenvaltioiden talouteen.

Eurojustin rahoitus- ja talousrikoksia käsittelevä ryhmä (Financial and Economic Crimes Team) sai vuonna 2011 päätökseen strategisen projektin, jolla pyrittiin edistämään tiedonvaihtoa ja oikeusapupyynnöiden tekemistä Euroopan unionin jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten kesken ALV-petostapauksissa. Kaikkien jäsenvaltioiden toimijoille ja Europolille järjestettiin 28. maaliskuuta strateginen

seminaari, jossa pyrittiin tunnistamaan arvonlisäveropetosten, erityisesti karusellikaupan, tutkinta- ja syytetoimiin liittyviä oikeudellisia ja käytännön esteitä. Seminaarissa laaditut suositukset koskivat mm. määritelmien lähentämistä, arvonlisäveropetosten seuraamusten ja rajoituskausien ankaruutta jäsenvaltioissa, rajat ylittävien arvonlisäveropetosten tutkinta- ja syytetoimien edellyttämien oikeudellisten puitteiden tarpeellisuutta

kaikissa jäsenvaltioissa riippumatta siitä, missä rikos tehdään ja kuka kärsii vahingot sekä rajat ylittävän poliisi- ja oikeusviranomaisten yhteistyön käynnistämistä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa Eurojustin ja Europolin tuella.

### 1.3.5 Korruptiorikokset

Vuonna 2011 rekisteröitiin 26 korruptiorikostapausta, eli jonkin verran edellis-

Alankomaalaisen yrityksen johtajia epäiltiin osallistumisesta laajaan Ponzi-huijaukseen. 800 sijoittajaa suostuteltiin ostamaan vilpillisiä sijoitustuotteita yhteensä 200 miljoonan euron arvosta. Sijoittajia houkuteltiin TV-mainoksilla, Alankomaissa esitettävällä Business Class -TV-ohjelmalla ja Millionaire Fair -messuilla. Alankomaalaisella yrityksellä oli lisäksi myyntikonttoreita eri puolilla Eurooppaa. Koska petos koski ainakin neljää jäsenvaltiota ja neljää EU:n ulkopuolista valtiota, kyseessä oli kansainvälinen petos ja Eurojustilta pyydettiin apua. Eurojustissa järjestetyn koordinaatiokokouksen jälkeen päätettiin perustaa koordinaatiokeskus Haagiin.

27. syyskuuta 2011 kahdeksan maan oikeus- ja poliisiviranomaiset toteuttivat yhteisen operaation. Alankomaissa tehtiin etsinnät kuuteen yksityisasuntoon, viiteen toimistotilaan ja lakiasiaintoomistoon. Sveitsissä etsinnät kohdistuivat yhteen asuinhuoneistoon ja kahteen liiketilaan. Samaan aikaan etsintöjä suoritettiin myös Belgiassa, Espanjassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Turkissa, Yhdysvalloissa ja Dubaissa. Eurojust koordinoi etsintöjä ja pidätyksiä reaaliaikaisesti koordinaatiokeskuksesta käsin. Operaatiossa saatiin haltuun eri maissa muun muassa kiinteistöomaisuutta, autoja ja huomattavia rahavaroja pankkitileiltä.



Neljää Euroopan parlamentin jäsentä vastaan esitettiin korruptioepäilyjä sanomalehden tekemän selvityksen jälkeen. Euroopan parlamentti ei ollut antanut OLAFin tehdä hallinnollista tutkintaa tapauksessa ilman kansallisten oikeusviranomaisten määräystä, ja petoksantorjuntaviranomaisia ei ollut päästetty tekemään etsintöjä epäilyksenalaisten parlamentin jäsenten toimistoihin. Tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset käynnistivät tutkintatoimet, ja tapaus toimitettiin Eurojustille. Eurojustin ehdotuksesta Itävallan oikeusviranomainen pyysi

OLAFilta asiantuntijatukea erityisesti Euroopan parlamentin tiloissa tehtäviin etsintöihin. OLAFin ja Eurojustin avustuksella ja Itävallan oikeusviranomaisen päätöksellä Ranskan ja Belgian viranomaiset tekivät etsinnät Euroopan parlamentin tiloissa lyhyen ajan kuluessa. OLAFin ja Eurojustin tuella järjestettiin koordinaatiokokous, johon osallistuivat Itävalta, Romania, Slovenia, Belgia ja Ranska. OLAFin avustuksella kansallisten viranomaisten määräämät etsinnät saatiin tehtyä Euroopan parlamentin tiloissa onnistuneesti ja ajoissa. Tapauksen käsittely jatkuu.

vuotta vähemmän (2010:31). Eurojustin yleisestä koordinaatiotyön lisääntymisestä kertoo kuitenkin koordinaatiokokousten määrän merkittävä kasvu 19 kokoukseen vuonna 2011 (2010: 11).

Eurojustissa aikaisemmin perustettu korruptiorikoksiin liittyvä yhteinen tutkintaryhmä sai aikaan tuloksia vuonna 2011. Jäsenvaltiossa toimiva yritys maksoi noin 3 miljoonan euron arvoiset korvaukset rajat ylittävässä korruptiotapauksessa, jolla oli maailmanlaajuisia kytköksiä.

### 1.3.6 Tietoverkkorikokset

Vuonna 2011 rekisteröitiin 24 tietoverkkorikoksiin liittyvää tapausta (2010: 32). Koordinaatiokokouksia järjestettiin selvästi edellisvuotta enemmän eli 10 (2010: 1). Eurojust osallistui kahden yhteisen tutkintaryhmän toimintaan vuoden 2011 aikana.

Tietoverkkorikoksiksi katsotaan kahdentyyppinen rikollinen toiminta: internetin käyttäminen ”perinteisiin” rikoksiin, ku-

ten petoksiin, väärennöksiin, seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvien materiaalien julkaisemiseen, ja toiseksi sähköisten keinojen käyttäminen tietojärjestelmien häiritsemiseen tai lamauttamiseen. Eurojust on osallistunut kummankin tietoverkkorikollisuuslajin torjuntaan. Eurojust on ollut mukana myös aloitteissa, joilla pyritään torjumaan uhkaa EU:n tasolla. Eurojust osallistui edelleen eurooppalaiseen verkkorikosfoorumiin (European Cybercrime Platform), johon liittyy ICROS-järjestelmä rikosten ilmoittamiseen verkossa (Internet Crime Reporting Online System) ja Europolin CYBORG-analyytitietokanta. Eurojust osallistui asiantuntijana Euroopan kyberrikoskeskuksen perustamisesta käyntävään keskusteluun.

### 1.3.7 Rahanpesurikokset

Vuonna 2011 rekisteröitiin 122 rahanpesurikostapausta (2010: 146). Rahanpesurikokset olivat neljänneksi yleisin rikoslaji Eurojustin käsittelemissä tapauksissa (huumausainerikosten, petosten ja THB-tapausten jälkeen).



Rikoslajin yleisyys ei ole yllätys, koska järjestäytyneiden rikollisryhmien on saatava rikoksella hankitut varat näyttämään laillisilta ja pystyttävä rahoittamaan tulevia rikoksia. Siksi järjestäytyneet rikollisryhmät tekevät jatkuvasti rajat ylittäviä varojen siirtoja. Koordinaatiokokouksia järjestettiin 27 vuonna 2011 (2020: 30). Vuoden aikana perustettiin kaksi yhteistä tutkintaryhmää, ja rahanpesua käsiteltiin myös kahdessa muussa huumausainerikoksia tutkimaan perustetussa JIT-ryhmässä.

Hakkerit murtautuivat päästöoikeuskauppaan liittyviin luparekistereihin Tšekin tasavallassa, Itävallassa, Saksassa, Kreikassa, Romaniassa, Ranskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Tšekin tasavallan sähkö- ja päästöoikeuskaupparekisteristä varastettiin 1 175 000 lupaa (arvo noin 18 miljoonaa euroa), jotka siirrettiin Euroopan eri maissa sijaitseville tileille. Monet luvista jäljitettiin Saksaan, Viroon ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Tietomurtojen tekotapa oli melkein samanlainen kaikissa seitsemässä jäsenvaltiossa, ja kaikki tekijät käyttivät samantapaisia pitkälle kehitettyjä menetel-

miä. Oli erittäin mahdollista, että tapaukset liittyivät toisiinsa. Tapauksen tutkintatoimissa Tšekin tasavallan syyttäväviranomainen tarvitsi tietoja muista jäsenvaltioista, joten se pyysi Eurojustia koordinoimaan oikeudellista yhteistyötä ja avustamaan siinä. Eurojust seurasi ja helpotti yhdessä Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) kanssa oikeusapupyyntöjen toimittamista Saksaan, Viroon ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, jotta varastetut päästöluvut saatiin osittain haltuun ja palautettua omistajilleen. Tapauksen laajentuessa on havaittu tietojen kalaste-luun ja hakkerointiin liittyviä uusia tutkintalinjoja, ja Eurojust jatkaa avustamista tapauksessa.

Rahanpesurikosten horisontaalista luonnetta on painotettu vuoden 2009 järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arviossa (OCTA) ja vuoden 2008 Venäjän järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arviossa (ROCTA), ja neuvosto katsoo niiden olevan yksi Euroopan unionin painopistealueista järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa 2010–2011.

### **1.3.8 Muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot**

197 tapausta rekisteröitiin kuulu-viksi rikoslajiin ”muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talou-teen kohdistamat teot” (2010: 233). Koordinaatiokokousten määrä kasvoi



Saksassa asuvat Italian kansalaiset olivat tutkintatoimien kohteena laajaan ajoneuvokauppaan liittyvistä arvonlisäveropetoksista ja rahanpesusta. Kun Saksan syyttäväviranomaiset ottivat yhteyttä Italian syyttäväviranomaisiin, syntyi täytöntöönpanoon liittyvä ongelma, jota Eurojust pyydettiin selvittämään. Ongelmaa analysoituaan Eurojust suositteli, että Italian oikeusviranomaisten kannattaisi harkita rinnakkaisien tutkintatoimien aloittamista. Tämän jälkeen Eurojust järjesti koordinaatiokokouksen, jossa

päästiin yksimielisyyteen tapauksen käsittelyn jatkosta ja päätettiin yhteisestä operaatiosta, jossa Eurojustin koordinaatiokeskus avustaisi.

Koordinaatiokeskus mahdollisti reaaliaikaisen tietojen ja todisteiden vaihdon tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden poliisi- ja oikeusviranomaisten välillä sekä koottujen tietojen välittömän analysoinnin. Samanaikaisen operaation ansiosta pääepäilty saatiin pidätetyksi Saksassa, ja hänet asetettiin syytteeseen rahanpesusta.

Lisäksi kummassakin jäsenvaltiossa suoritettiin useita etsintöjä (Saksassa viisi ja Italiassa 20) pääepäiltyjen asuntoihin sekä laittomaan rahanliikenteeseen liittyvien yritysten tiloihin. Haltuun saatiin asiakirja-aineistoa, useita tietokoneita ja noin 300 000 euron arvosta omaisuutta. Saksassa jäädytettiin yksi pankkitili. Eurojust toimi yhteisen operaation käynnistäjänä, ja se jatkaa rinnakkaisten tutkintatoimien seuraamista varmistaakseen mahdollisimman hyvät oikeudelliset tulokset.

Bulgarian viranomaiset pyysivät Eurojustia avustamaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvässä tapauksessa, jossa oli kyse identiteettien väärinkäytöstä, maksukorttien magneettijuovan kopioimisesta (skimming) ja euroväärennöksistä. Espanjassa asuvalla päätekijällä oli kaksoiskansalaisuus (Bulgaria ja FYROM). Bulgarian viranomaisten yhteydenoton jälkeen Eurojust avusti Bulgarian

ja Espanjan viranomaisten, Eurojustin ja Europolin yhteisen tutkintaryhmän perustamisessa.

Huhtikuussa 2011 pidetyn JIT-ryhmän kokouksen jälkeen viranomaiset saivat selville, että epäiltyyn kohdistui tutkintatoimia myös Saksassa. Eurojust pyysi tapauksen käsittelyyn välittömästi myös Saksan kansallisen jäsenen, joka neuvot-

teli Saksan kansallisten viranomaisten kanssa. Tästä seurasi, että Saksan viranomaiset pidättivät Bulgarian ja EU:n ulkopuolisen valtion kansalaisia, joilla oli hallussaan lähes 300 000 euroa väärennettyä rahaa. Eurojustin osallistumisen ja kansallisten syyttäväviranomaisten koordinoinnin ansiosta esitutkinta saatiin Bulgariassa onnistuneesti päätökseen.

edellisvuoden 13 kokouksesta 56 kokoukseen vuonna 2011. Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan perustettiin kuusi yhteistä tutkintaryhmää.

Rikoslajiin liittyviin tilastoihin on suhtauduttava tietyllä varauksella. ”Muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot” on selvästi yli-

jäämäkategoria, jota käytetään vain, jos järjestäytyneeseen rikollisuuden piirteinä eivät ole riittävän selvästi huumausainekauppa, THB tai rahanpesu.

Toukokuussa 2009 alankomaalaiseen Marathon-laivaan hyökkäsi merirosvoja Adeninlahdella. Alankomaiden viranomaiset harkitsivat pääasiassa kahta vaihtoehtoa: 1) sotilaallista väliintuloa merirosvoja vastaan tai (2) neuvottelemista merirosvojen kanssa, jotka olivat vaatineet miljoonien Yhdysvaltojen dollarien lunnaita. Laivan omistaja päätti neuvotella aluksen vapauttamisesta maksamalla lunnaat. Lunnaat maksettiin, ja vaikka yksi miehistön jäsenistä kuoli, pidätyksiä ei tehty. Laivan alankomaalainen omistaja raportoi hyökkäyksestä ja kiristyksestä Alankomaiden viranomaisille, ja ilmoitus aktivoi oikeus-toimet Alankomaissa. Tutkintatoimien aikana tunnistettiin monia merirosvoja, jotka liittyivät muihin, Saksan ja Belgian tutkimiin, tapauksiin.

Tapauksen käsittelyn edetessä pidettiin koordinaatiokokouksia, joissa vaihdettiin operatiivisia tietoja esimerkiksi teko- tavasta ja epäiltyjen nimistä. Eurojust tarjosi merirosvoustapauksia käsitteleville syyttäjille mahdollisuuden vaihtaa tapausasiantuntemusta esimerkiksi tapahtumapaikan oikeustoimivaltaan liittyvistä näyttö- ja oikeudellisista ongelmista, tilanteesta laivalla, pidätyksiin ja antautumiseen liittyvistä kysymyksistä, pidätystiloista, todisteiden keräämisestä, todistajien kuulemisesta, epäiltyjen tunnistamisesta, iän määrittämisestä ja ikään liittyvistä olettamuksista (ikä voi vaikuttaa oikeudenkäyntipaikkaan ja merirosvoiksi epäiltyjen oikeusasemaan). Kun Eurojustin kokouksissa oli sovittu yhteiset tavoitteet, Alankomaat ja Saksa perustivat yhteisen tutkintaryhmän marraskuussa 2011.

Eurojust on pyrkinyt kehittämään järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien tietojen rekisteröintiä. Eurojustin vuoden 2010 vuosikertomusta koskevissa päätelmissään neuvosto tuki Eurojustin tilastollisten välineiden kehittämissuunnitelmia. Tarkoituksena on saada neuvoston käyttöön tarkempia tietoja järjestäytyneiden rikollisryhmien toiminnasta. Kehittämistyö jatkui vuonna 2011, jolloin laadittiin tapaustenhallintajärjestelmään (CMS) uusi rikosluettelo, joka on mukautettu Eurojustin tarpeisiin ja kollegion hyväksymä.

”Muiden järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamien tekojen” rekisteröintiin liittyvistä vaikeuksista huolimatta on selvää, että järjestäytynyt rikollisuus on keskeisimpiä Eurojustin käsittelemiä rikoslajeja. Tiettyjen järjestäytyneiden rikollisryhmien torjunta on myös Euroopan unionin keskeinen tavoite.

## 1.4 Yhteiset tutkintaryhmät

Eurojustin avustuksella muodostettiin 33 uutta yhteistä tutkintaryhmää vuon-

## Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö Eurojustissa – Lapsiin kohdistuvat rikokset

Vuonna 2011 Eurojustiin rekisteröitiin 33 lapsiin liittyvää tapausta, joista kaksi ilmoitti Norja. Vuodesta 2004 lähtien Eurojust on rekisteröinyt 169 lapsiin kohdistuviin rikoksiin liittyvää tapausta, joista Norja on rekisteröinyt kuusi. Eurojustin käsittelemissä tapauksissa yleisimpiä lapsiin kohdistuvia rikoksia ovat seksuaalinen hyväksikäyttö ja raiskaus, lapsipornografia ja lapsiin kohdistuva ihmiskauppa.

Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö vahvisti vuonna 2011 Eurojustin yhteistyösuhteita lasten kaupallista seksuaalista hyväksikäyttöä internetissä vastustavaan liittoon (European Financial Coalition Against Commercial Sexual Exploitation of Children Online, EFC). EFC perustettiin vuonna 2009 torjumaan lapsipornografian kaupallista jakelua internetissä. Vuonna 2011 EFC:n rakennetta uudistettiin vahvistamalla EFC:n tehtävien jälkeisiä poliisi- ja oikeudellisia toimia.

Onnistuneesta toiminnasta on esimerkkinä Lost Boy -operaatio, jossa lopetettiin pedofiilirenkaan toiminta ja 70 lasta pelastettiin seksuaaliselta hyväksikäytöltä Euroopan unionissa. Onnistumiset auttoivat solmimaan kontakteja esimerkiksi Yhdysvaltojen oikeusministeriön lasten hyväksikäyttöön liittyvän yksikön, muiden Yhdysvaltojen hallituselimien ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Eurojust järjesti taktisen kokouksen seksiturismin keskittyvistä seksuaalirikollisista, joiden hyväksikäyttötoiminta tapahtuu EU:n ulkopuolisessa maassa (yleensä kehitysmaassa) ja joihin liittyvät syytetoimet toteutetaan rikollisen kotimaassa (jäsenvaltiossa). Kokouksessa keskusteltiin jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten kohtaamista käytännön esteistä edellä kuvatuissa tapauksissa (erityisesti, jos kyseessä olevan kolmannen maan kanssa ei ole solmittu yhteistyösopimusta), Eurojustin roolista todistusaineiston keräämiseen ja hyödynnettävyyteen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa sekä uhrien tunnistamiseen ja turvallisuuteen liittyvistä asioista. Osallistujat painottivat Eurojustin ja kolmansien maiden yhteistyöverkoston ja paikallisen kansalaisjärjestöyhteistyön tärkeyttä.

na 2011. Eurojustin syyttäjiä, tuomareita ja poliiseja osallistui 29 JIT-ryhmään Eurojust-päätöksen artiklan 9f mukaisesti.

Kaksi Euroopan unionin ulkopuolista maata osallistui Eurojustin tukemaan monenkeskiseen JIT-ryhmään. Tutkintaryhmiä,

joiden perustamisessa Eurojust avustaa ja joihin se myös osallistuu, perustetaan jatkuvasti enemmän. Se osoittaa väli-

neen tulleen tutummaksi kansallisille viranomaisille, ja yhteisiä tutkintaryhmiä ollaan myös yhä valmiimpia käyttämään operatiivisessa työssä.

JIT-ryhmien määrän kasvu viittaa myös siihen, että poliisi- ja oikeusviranomaiset konsultoivat Eurojustia päättäessään, milloin JIT-ryhmän perustaminen voisi olla tarpeen. Tätä tukee yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristön perustaminen Eurojustiin vuonna 2011 (katso myös kohta 2.2.2).

Eurojust avusti yhteisiin tutkintaryhmiin osallistuvia monin eri tavoin, esimerkiksi laatimalla, muuttamalla ja laajentamalla JIT-sopimuksia. Eurojustille on JIT-yhteistyössä kertynyt asiantuntemusta, jonka perusteella se voi auttaa ennakoimaan mahdollisia oikeudellisia esteitä ja estämään muita ongelmia.

Eurojustin tapaustenkäsittelyssä on ilmennyt, että JIT-ryhmien yleisimpiä ongelmia syytetoimissa ja oikeudellisella tasolla ovat todisteiden hyödynnettävyys ja tietojen esittäminen. Todisteiden hyödyn-

nettävyydestä keskusteltiin usein koordinaatiokokouksissa. Erilaisten oikeusjärjestelmien yhteistyössä on tärkeää, että tiettyjen tutkintatoimenpiteiden soveltamisvaatimuksista sovitaan ennalta, koska menettelytapakysymyksistä on oltava yhteisymmärrys. Esimerkiksi telekuuntelumateriaaleja tai etsintäluvan perusteella saatuja aineistoja koskevat säännöt voivat olla erilaisia eri jäsenvaltioissa. Eurojustin asiantuntijaneuvot todisteisiin liittyvissä asioissa ovatkin erittäin tärkeitä. Joskus Eurojust neuvoo jättämään JIT-ryhmän perustamatta. Jos tietyn tyyppisiä tutkintatoimia koskevat kansallisen lainsäädännön vaatimukset eivät ole yhdenmukaisia suunnitellun JIT-ryhmän toiminnan kanssa, kannattaa harkita rinnakkaisia tutkintatoimia tai perinteisiä oikeusapupyynnöitä.

Toinen Eurojustin koordinaatiokokouksissa usein eteen tuleva kysymys liittyy tapausten arkaluonteisten tietojen esittämiseen. Koska ripeä tietojen jakaminen on yksi JIT-ryhmän eduista, kaikkien jäsenten on oltava alusta alkaen selvillä siitä, mitä arkaluonteisia tietoja



*Bulgarian ja Alankomaiden välisen yhteistä tutkintaryhmää koskevan sopimuksen allekirjoittaminen*

jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti esitetään puolustusasianajajalle ja tuomioistuimille ja milloin. Tietojen esittämistä koskevien kansallisten sääntöjen tunteminen on tärkeää, jotta voidaan estää tilanne, jossa jäsenvaltion viranomaisilla on velvollisuus

esittää sellaisia arkaluonteisia tietoja, joita toisen jäsenvaltion viranomaiset ovat aikoneet esittää vasta myöhemmin. Tietojen esittämistä koskevat säännöt vaikuttavat siis oikeuskäsittelyyn, ja odottamaton tietojen esittäminen voi vaarantaa meneillään olevan laajemman tutkimuksen jossakin jäsenvaltiossa tai jopa tietolähteiden fyysisen koskemattomuuden tai hengen.

Tietojen esittämisen ongelmiin liittyy myös, että joillakin kansallisilla viranomaisilla, jotka eivät kuulu JIT-ryhmään, saattaa olla hallussaan tärkeitä tietoja. Tällaisissa tapauksissa on pyrittävä tekemään selvät sopimukset sellaisten tietojen jatkokäytöstä, joita mahdollisesti esitetään JIT-ryhmän rajat ylittävässä tutkintatoimissa. Kansallisia viranomaisia voidaan kannustaa vaihtamaan arkaluonteisia tietoja vain, jos tietojen esittämiseen liittyvistä erilaisista kansallisista säännöistä ollaan selvillä. Eurojust on tärkeällä tavalla tiedottanut jäsenvaltioille tietojen esittämistä koskevien erilaisten sääntöjen vaikutuksista, neuvonut JIT-asiakirjojen huolellisessa val-

mistelussa sekä auttanut välttämään tietojen esittämistä odottamatta, mikä ehkäisee järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevien tietojen antajiin kohdistuvaa uhkaa.

Yhteisten tutkintaryhmien käyttöä edistävän ohjelman puitteissa Eurojust ja Europol järjestivät seitsemännen kansallisten JIT-asiantuntijoiden verkoston kokouksen lokakuussa 2011. Yleiskokouksen aiheena olivat JIT-ryhmien operatiiviseen toimintaan liittyvät asiat, esimerkiksi kolmansien maiden osallistuminen ja JIT-ryhmien toiminnassa esiintyneet erityiset operatiiviset esteet. Perinteiseen tapaan kumpikin järjestävä organisaatio johti yhtä ryhmätyötä. Toisen aiheena olivat JIT-ryhmän perustamiseen ja toimintaan liittyvät oikeudelliset ja käytännön esteet sekä todistusaineistoa koskevat ratkaisut, ja toisessa keskusteltiin JIT-ryhmien vuorovaikutuksesta ulkoisten kumppanien kanssa. Kokouksen lopuksi pidettiin yleiskokous JIT-asiantuntijoille tarjolla olevista palveluista, jossa yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihtee-

ristö esitteli JIT-ryhmän perustamiseen ja toimintaan saatavilla olevaa tukea. Eurojust osallistui aktiivisesti myös yhteisten tutkintaryhmien koulutuksiin erityisesti CEPOLin seminaareissa ja konferensseissa.

#### *Eurojust ja yhteisten tutkintaryhmien taloudellinen tukeminen*

JIT-ryhmien neuvomisen lisäksi Eurojust on arvioinut JIT-ryhmiä ja tukenut niitä taloudellisesti ja logistisesti. Eurojust jatkoi vuonna 2011 yhteisten tutkintaryhmien rahoitusprojektia, jolla kannustetaan JIT-ryhmien perustamiseen. Projektiin on saatu rahoitusta ohjelmasta, jonka komissio on aloittanut tähtäimenään rikosten ennaltaehkäisy ja torjunta 2007–2013. Projektilla on osaltaan voitu varmistaa, etteivät taloudelliset esteet vähennä JIT-ryhmien käyttöä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Eurojust tuki vuonna 2011 projektivaroilla 34 JIT-ryhmää. Eurojustin arvionnin jälkeen tukea saaneisiin JIT-ryhmiin osallistui 16 jäsenvaltiota. Eurojustille



toimitettiin 71 rahoitushakemusta, joiden perusteella operatiiviseen JIT-toimintaan liittyviin matkustus- ja majoittumiskuluihin sekä käännös- ja tulkkauskuluihin myönnettiin yhteensä 1,25 miljoonaa euroa. Lisäksi JIT-ryhmien jäsenille lainattiin viestintää varten matkapuhelimia, kannettavia tietokoneita sekä siirrettäviä tulostimia ja skannereita.

Lisätietoja JIT-rahoitusprojektista on Eurojustin verkkosivustolla.

Lakimuutokset vahvistivat Eurojustin roolia JIT-ryhmien rahoitukseen liittyen. Eurojust-päätöksen, jonka täytäntöönpanon takaraja jäsenvaltioissa oli kesäkuussa 2011, mukaisesti Eurojustin syyttäjät, tuomarit ja poliisit kutsutaan osallistumaan kaikkiin JIT-ryhmiin, jotka hakevat EU-rahoitusta.

Eurojust-päätöksessä edellytetään myös, että jäsenvaltiot ilmoittavat Eurojustille kaikista perustetuista JIT-ryhmistä riippumatta siitä, saavatko ne taloudellista tukea EU:lta. Eurojust sai tällä perusteella kahdeksan ilmoitusta vuonna 2011.

Espanjan viranomaiset tutkivat ukrainalaisia rikollisryhmiä, jotka järjestivät usean verkoston voimin Ukrainan kansalaisten laittomia maahantuloja Portugaliin ja Espanjaan käyttämällä Italiaa logistisena keskuksena. Kun verkostojen toiminta saatiin pysäytettyä kyseisissä jäsenvaltioissa, rikolliseen ilmiöön päätettiin yrittää puuttua lähtö-

maassa. Eurojust järjesti koordinaatiokokouksen, johon osallistui Ukrainan ja tapaukseen liittyvien jäsenmaiden viranomaisia. Poliisi- ja syyttäväviranomaiset vaihtoivat tarvittavia tietoja, pääepäillyt tunnistettiin ja Ukrainan viranomaisten kanssa päästiin yhteisymmärrykseen siitä, mikä olisi paras tapa rikollisen toiminnan torjumiseen lähtömaassa.

### 1.5 Eurojustin käsittelemät tapaukset, joihin osallistui EU:n ulkopuolisia maita

Vuoden aikana kolmansille valtioille esitettiin 211 pyyntöä. Euroopan unionin ulkopuolisista maista eniten pyyntöjä esitettiin Sveitsille, Norjalle, Kroatialle, Yhdysvalloille, Turkille, Bosnialle ja Hertsegovinalle, Serbialle, Marokolle ja Liechtensteinille. Yleisimmät rikoslajit tapauksissa olivat huumausainerikokset, kavallukset ja petokset, rahanpesu ja

henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvat rikokset. Eurojustilta pyydettiin apua myös korruptio- ja tietoverkko-rikostapauksissa, joihin liittyi kolmansia valtioita.

Kolmansien valtioiden edustajia osallistui 45 koordinaatiokokoukseen Eurojustissa vuonna 2011 eli noin yhteen neljäsosaan kaikista koordinaatiokokouksista. Useimmin kokouksiin osallistui Sveitsi (12), Yhdysvallat (7), Kroatia (5), Norja

(4), Ukraina (4), Turkki (2) ja Japani (2). Vaikka kolmannet valtiot osallistuivatkin jo merkittävässä määrin Eurojustin koordinaatiokokouksiin, niiden osallistumista on edelleen edistettävä ja kehitettävä.

Jäsenvaltioiden viranomaiset pyysivät Eurojustin avustuksella kolmansilta mailta oikeudellista yhteistyötä erilaisissa tilanteissa. Pyynnöt koskivat esimerkiksi oikeusapupyyntöjen (todistajien kuuleminen videoneuvottelun kautta, rikosoikeudellisen käsittelyn siirtäminen, jäädyttämis- ja konfiskointipäätösten täytäntöönpano, pankki- ja rikosrekisteritietojen



*Sveitsiläisen delegaation vierailu*

Kroatialaisen mielisairaalan potilaita murhattiin Jugoslavian hajoamista seuraavan sodan aikana. Murhatutkinnassa oli tarpeen haastatella tanskalaisia YK-rauhanturvaajia, mutta heidän asemansa aiheutti oikeudellisia vaikeuksia.

Kroatian viranomaiset pyysivät apua Eurojustin yhteyssyyttäjältä, joka avasi tapauksen ja otti yhteyttä Tanskaan kansalliseen jäseneseen. Tapaus on yksi harvoista Eurojustiin rekiste-

röidyistä sotarikostapauksista. Tapaus on virallisesti rekisteröity murhaksi.

Eurojustin Kroatian yhteyssyyttäjän ja Tanskan kansallisen jäsenen tiiviin ja tehokkaan yhteistyön ansiosta todistajien haastattelupyyntöjä kiirehdyttiin. Kaikki oikeusapupyynnössä mainitut todistajat ovat esittäneet lausuntonsa, ja sotarikostutkinta voi jatkua.



*Eurojustissa toimivat yhteyssyyttäjät: Josip Čule (Kroatia), Anne Grøstad (Norja) ja Stewart Robinson (Yhdysvallat)*

saaminen) helpottamista selvittämällä oikeat yhteystahot ja luomalla viestintäkanavia sekä oikeudellisten vaatimusten ja sovellettavan lainsäädännön selventämistä. Jäsenvaltioiden virkamiehet, joilla on asemapaikka kolmannessa valtiossa, ovat auttaneet Eurojustia tapaustenkäsitteilyn edistämiseksi Eurojustin omien yhteyspisteiden lisäksi.

*Eurojustissa toimivat EU:n ulkopuolisten maiden yhteyssyyttäjät*

Eurojustissa toimi vuonna 2011 kolme Euroopan unionin ulkopuolisten maiden yhteyssyyttäjää (Kroatia, Norja ja Yhdysvallat). Yhteyssyyttäjät voivat rekisteröidä käsiteltäväksi tapauksia lähtömaan ja Eurojustin välisten yhteistyösopimusten nojalla.

Kroatian yhteyssyyttäjä rekisteröi 14 tapusta vuonna 2011. Suurin osa tapauksista liittyi korruptionrikoksiin, rahapetuun ja huumausainerikoksiin. Norjan



*Eurojustin puheenjohtajisto: varapuheenjohtaja Raivo Sepp, puheenjohtaja Aled Williams, Varapuheenjohtaja Michèle Coninsx*

yhteyssyyttäjä rekisteröi 47 tapausta vuonna 2011. Tapaukset liittyivät pääasiassa huumausainerikoksiin, petoksiin, rahanpesuun, korruptioon, ihmiskauppaan ja terrorismiin. Lokakuussa 2011 Eurojustiin nimitettiin uusi Yhdysvaltojen yhteyssyyttäjä Eurojustin ja Yhdysvaltojen vuonna 2006 tekemän sopimuksen perusteella.

Yhteyssyyttäjien oikeudellisessa yhteistyössä kohtaamat ongelmat ovat samoja kuin kansallisilla jäsenillä. Viivästyminen tai laiminlyönnit pyyntöjen täytäntöönpanossa johtuvat usein eroista kansallises-

sa lainsäädännössä, joka koskee pankkitietojen esittämistä, todistajien kuulemista videoneuvottelun kautta, todisteiden hyödynnettävyyttä tai kansalaisten luovuttamista. Eurojustin yhteyssyyttäjät osallistuivat koordinaatiokokouksiin ja JIT-ryhmien toimintaan.

Eurojustissa toimivat yhteyssyyttäjät auttoivat EU:n käytännön toimijoita selvittämään jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden oikeudelliseen yhteistyöhön liittyviä monimutkaisia säännöksiä sekä nopeuttivat ja helpottivat pyyntöjen täytäntöönpanoa.

## 2 Suhteet EU:n virastoihin ja kumppaneihin

### 2.1 Suhteet virastoihin

#### 2.1.1 Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE-valiokunta) kutsui Eurojustin osallistumaan vuonna 2011 pidettyihin kokouksiin. Käytännöksi on muodostunut, että Eurojustin kollegion puheenjohtaja esittelee edellisvuoden vuosikertomuksen LIBE-valiokunnalle. Eurojust osallistui parlamenttien väliseen valiokuntakokoukseen, jonka aiheena oli demokraattinen vastuu sisäisen turvallisuuden strategiasta ja Europolin, Eurojustin ja Frontexin rooli. Eurojust osallistui Euroopan parlamentin käyttöön tulevien, järjestäytyneen rikollisuuden EU-varojen väärinkäyttöä ja EU:n terrorisminvastaisen toiminnan arvioituja kustannuksia koskevien raporttien laadintaan. Eurojust esitteli tuloksiaan Euroopan parlamentin kuulemisissa, joi-

den aiheina olivat Euroopan unionin strategia monikansallisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa sekä verkkohyökäykset tietojärjestelmiä vastaan.

#### 2.1.2 Euroopan unionin neuvosto

Eurojust osallistui edelleen neuvoston niiden toimielinten työhön, jotka käsittelevät rikosasioihin liittyvää oikeudellista yhteistyötä. Neuvoston pääasialliset valmistelevat toimielimet olivat rikosasiayhteistyön COPEN-työryhmä, yleisten kysymysten ja arvioinnin GENVAL-työryhmä ja CATS-komitea (ent. 36 artiklan komitea).

Neuvoston puheenjohtajamaa Unkari pyysi Eurojustilta lausuntoa eurooppalaista tutkintamääräystä (EIO) rikosasioissa koskevasta direktiiviehdotuksesta. Eurooppalaisen tutkintamääräyksen tavoitteena on muuttaa rikosasioihin liittyvän rajat ylittävän oikeudellisen yhteistyön

rakennetta. Nykyinen oikeusapupyyntöjärjestelmä korvataan välineellä, joka perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Direktiiviehdotusta koskeva Eurojustin lausunto julkaistiin neuvoston asiakirjana (6814/11). Asiakirjaa käytettiin kesäkuussa 2011 Eurojustissa pidetyssä EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoo-antavan ryhmän (Consultative Forum of Prosecutors General and Directors of Public Prosecutions) kokouksessa, jossa pohdittiin eurooppalaista tutkintamääräystä. Heinäkuusta 2010 Eurojust on osallistunut tarkkailijajäsenenä myös neuvoston kokouksiin, joissa on keskusteltu EIO:sta.

Sisäisen turvallisuuden ja operatiivisen yhteistyön pysyvä komitea (COSI) perustettiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 71 artiklan perusteella vahvistamaan jäsenvaltioiden viran-



*EU:n komission jäsenen Cecilia Malmströmin vierailu*

omaisten operatiivista yhteistyötä sisäisen turvallisuuden alalla. Eurojust osallistui COSI-komitean kokouksiin ja oli näin osaltaan kehittämässä oikeudellisten toimijoiden osallistumista EU:n sisäisen turvallisuuden strategiaan. Eurojust tuki aktiivisesti yleisen toimintapoliittisen syklin

toteutumista selvittämällä oikeudelliset ulottuvuudet, jotka sisältyvät strategiisiin tavoitteisiin sekä niihin liittyviin operatiivisiin suunnitelmiin, jotka koskevat järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kahdeksaa pääpainopistealuetta 2011–2013. Eurojust osallistui myös sisäisen turvallisuuden strategian ensimmäisen vuosikertomuksen laatimiseen, jonka komissio esitti vuonna 2011. Kesäkuussa Eurojust ja Europol esittivät yhteisen raportin oikeus- ja poliisiviranomaisten yhteistyöstä. Raportissa havainnollistettiin kolmen operatiivisen tapausesimerkin avulla, millaista lisähyötyä toimijoille on siitä, että Eurojust ja Europol otetaan mukaan tapauksen käsittelyyn jo varhaisessa vaiheessa. Raportti julkaistiin neuvoston asiakirjana (9387/1/11).

### **2.1.3 Euroopan komissio**

Eurojust ylläpitää tiiviitä ja tehokkaita suhteita komissioon, joka rahoittaa Eurojustin hallintoa ja infrastruktuuria. Komissiota konsultoitiin jatkuvasti Eurojustin uusiin tiloihin liittyen. Isäntämaa Alankomaat tarjoaa tilat, mut-

ta odotusten mukaan vuonna 2015 käyttöön otettavilla tiloilla tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia Eurojustin budjettiin. Eurojustin ehdotuksesta komission pääsihteeristön oikeudellinen yksikkö osallistui ensimmäisen kerran oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajien kokoukseen, joka pidettiin Eurojustin tiloissa vuonna 2011. Neuvotteluja jatkettiin Eurojustin ja komission yhteisymmärryspöytäkirjasta, jolla virallistettaisiin niiden välinen budjetti- ja hallintotietojen vaihto.

## **2.2 Toimijaverkostot**

Vuoden 2011 aikana Eurojustin yhteyteen perustettiin Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) lisäksi kahden muun verkoston sihteeristöt, jotka avustavat Euroopan unionin oikeudellisia toimijoita. Kyseessä ovat yhteisten tutkintaryhmien (JIT) verkosto sekä joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin erikoistuneiden eu-rooppalaisten yhteyshenkilöiden verkosto eli joukkotuhonnan vastainen verkosto. Kaikkien näiden verkostojen sihteeristöjen henkilökunta kuuluu Eurojustin hen-



kilöstöön, mutta sihteeristöt toimivat erillisinä yksiköinä.

Lisäksi Eurojust on avustanut Euroopan oikeudellista koulutusverkostoa (EJTN) ja EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoo-antavaa ryhmää (Consultative Forum of Prosecutors General and Directors of Public Prosecutions).

### 2.2.1 Euroopan oikeudellinen verkosto

Euroopan oikeudellinen verkosto (EJN) perustettiin vuonna 1998. Verkoston sihteeristö on toiminut Eurojustissa vuodesta 2003 lähtien. Eurojustissa järjestettiin EJN:n 32. säännöllinen kokous vuonna 2011. Kokoukseen osallistui EJN:n yhteyshenkilöitä eri jäsenvaltioista ja ehdokasmaista sekä komission ja neuvoston edustajia. Kokouksessa keskusteltiin eurooppalaista tutkintamääräystä koskevasta direktiiviehdotuksesta, EJN:n verkostivuston kehittämisestä sekä EJN:n toiminnasta ja johtamisesta. Eurojust osallistui myös EJN:n 36. yleiskokouk-

seen Budapestissä, jossa käsiteltiin rikossyytteiden päällekkäisyyteen (*ne bis in idem*) liittyviä kysymyksiä, ulkomaisten tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista.

EJN-yhteistyössä Eurojust toimii yleensä kollegion työryhmänä (EJN:n ja yhteys-tuomareiden työryhmä). Vuonna 2010 perustettu EJN:n ja Eurojustin yhteinen työryhmä järjesti toisen kokouksensa, jossa keskusteltiin muun muassa Eurojust-päätöksen 13 artiklan tulkinnan vaikutuksista Eurojustin ja EJN:n tapausten käsittelyyn sekä EJN-yhteyshenkilöiden roolista kansallisessa koordinaatiojärjestelmässä (ENCS, toteutettava jäsenvaltioissa Eurojust-päätöksen 12 artiklan nojalla). Eurojustin ja EJN:n yhteisen työryhmän keskustelujen päätelmät esitettiin seuraavassa EJN:n yleiskokouksessa Gdanskissa marraskuussa 2011.

### 2.2.2 Yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristö

Yhteisten tutkintaryhmien verkosto perustettiin vuonna 2005, ja vuonna



Joukkotuhonnan vastaisen verkoston kokous

2011 perustettiin verkoston sihteeristö. Sihteeristö toimii Eurojustin tiloissa, ja Eurojust tukee ja edistää yhteisten tutkintaryhmien käyttöä jäsenvaltioissa. Sihteeristön koordinaatiotyön pohjalta lokakuussa 2011 julkaistiin Eurojustin ja Europolin uudistettu JIT-käsikirja toimijoille kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Eurojust ja Europol isännöivät JIT-verkoston seitsemättä vuosikokousta, jonka aiheena oli yhteiset tutkintaryhmät

operatiivisessa toiminnassa. Toimijat kertoivat kokemuksiaan JIT-ryhmien muodostamisesta ja toiminnasta reaaliaikaisessa tapausten käsittelyssä. Eurojustin osallistumisesta JIT-ryhmiin on lisätietoja kohdassa 1.4.

### **2.2.3 Joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin erikoistuneiden eurooppalaisten yhteyshenkilöiden verkosto**

Joukkotuhonnan vastainen verkosto perustettiin vuonna 2002. Verkoston sihteeristö perustettiin vuonna 2011 tukemaan verkoston työtä. Eurojust isännöi vuonna 2011 kahta joukkotuhonnan vastaisen verkoston yleiskokousta. Kokouksissa käsiteltiin erilaisia operatiivisia aiheita, kuten kansainvälistä oikeudellista yhteistyötä, kansainvälisten tuomioistuinten toteutusstrategiaa (sekä mahdollista ”rankaisemattomuuskuilua” tuomioistuinten toimivallan päättyessä), rikoksella saatujen varojen menetetyksi tuomitsemista sekä joukkotuhontarikoksiin, ih-

misyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin syyllistyneisiin kohdistuvien tutkinta- ja syytetoimien koordinoimista.

### **2.2.4 Euroopan oikeudellinen koulutusverkosto**

Eurojust ja Euroopan oikeudellinen koulutusverkosto (EJTN) ovat vuodesta 2008 pyrkineet yhdessä lisäämään tietoisuutta EU:n oikeusviranomaisten yhteistyöstä Euroopassa.

Eurojust osallistui työhön aktiivisesti myös vuonna 2011 tukemalla EJTN:n vaihto-ohjelmaa, jonka puitteissa jäsenvaltioiden tuomarit ja syyttäjät voivat tutustua Eurojustin tehtäviin, toimintatapoihin ja työhön. Vuoden 2011 vaihto-ohjelmasta toteutettiin kolme kolmen kuukauden harjoittelua Eurojustin Italian, Saksan ja Itävallan osastoilla. Eurojust ja EJTN sopivat lisäksi EJTN-harjoittelijoiden lyhyemmistä, yhdestä kahteen viikkoon kestävästä harjoittelusta Eurojustissa. Kuusi kansallista jäsentä (Itävalta, Tanska, Saksa, Italia, Portugali ja Espanja) tuki pilottiprojektia, joka

onnistui hyvin ja toteutetaan uudelleen vuonna 2012.

Eurojust toimittaa säännöllisesti sisältöä EJTN:n seminaareihin ja koulutuksiin. Vuonna 2011 Eurojust tuki EJTN:n projektia, jonka aiheena on käytännön kansainvälinen oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa. Eurojustin edustajia kävi puhumassa neljässä seminaarissa, joissa käsiteltiin eurooppalaisten pidätysmääräysten ja tietyntyyppisten oikeusapupyyntöjen antamiseen ja täytäntöönpanoon liittyviä oikeudellisia ongelmia, käytäntöjä ja menettelyitä. Eurojust osallistui myös JIT-koulutustapahtumiin, koska sillä on operatiivista kokemusta JIT-ryhmien toiminnasta.

### **2.2.5 EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoo-antava ryhmä**

Eurojust tuki neuvoo-antavaa ryhmää vuonna 2011 sen pyrkimyksissä vahvistaa EU:n sisäistä turvallisuuspolitiikkaa oikeudelliselta ja syytetoimiin liittyvältä



tä osalta. Ryhmä kokoontui Eurojustissa kaksi kertaa vuonna 2011.

Ensimmäinen, kesäkuussa 2011 Unkarin puheenjohtajavaltiona ollessa pidetty kokous keskittyi korruptioon. Neuvoa-antava ryhmä pohti mahdollista osallistumistaan EU:n uuteen ”antikorruptiopakettiin” ottaen huomioon komission ehdotukset. Kokouksessa keskusteltiin myös eurooppalaista tutkintamääräystä koskevasta direktiiviehdotuksesta. EIO:ta pidettiin merkittävänä välineenä oikeudellisen yhteistyön helpottamisessa ja yksinkertaistamisessa.

Toinen kokous järjestettiin joulukuussa 2011 Puolan toimiessa neuvoston puheenjohtajamaana. Kokouksessa pohdittiin EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten torjunnan tehostamista kansallisesti ja EU:n tasolla OLAFin ja Eurojustin yhteistyötä parantamalla. Neuvoa-antava ryhmä pohti myös todistajien suojelua järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, todistajien suojelun ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takaamisen suhdetta sekä yhteisten EU-normien käyttöönoton mah-

dollisuutta. Kokouksessa käsiteltiin myös direktiiviehdotusta, joka koskee oikeutta asianajajaan rikosoikeudellisessa käsittelyssä, sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja tehokkaan rikosoikeudellisen käsittelyn takaamisen tarpeellisuutta.

Eurojust antaa merkittävää oikeudellista ja logistista tukea neuvoa-antavalle ryhmälle. Eurojustin kautta ryhmä pystyy myös laajemmin esittämään valtakunnan-syyttäjien näkemyksiä EU-toimielimille.

## 2.3 Euroopan unionin virastot ja toimielimet

### 2.3.1 Europol

Europol on Eurojustille tärkeä kumppani, ja suhdetta korostaa molempien sijainti Haagissa. Kumppanuutta korostaa myös Lissabonin sopimuksen maininta siitä, että Eurojust toteuttaa tehtävänsä ”jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin [...] toimittamien tietojen perusteella”.

Vuonna 2011 Europolin kanssa tehtiin merkittävästi aikaisempaa enemmän yh-



*Neuvoa-antavan ryhmän kokous Unkarin ollessa puheenjohtajavaltiona*

teistyötä tapausten käsittelyssä. Europol osallistui 89 koordinaatiokokoukseen Eurojustissa (2010: 41). Operatiivisten ja salaisiksi luokiteltujen tietojen siirtäminen Eurojustin ja Europolin välillä suojatun tietoverkkoyhteyden kautta lisääntyi 35 prosenttia. Suojatun yhteyden kautta vaihdettiin yli 900 sanomaa vuoden aikana.



Vuonna 2009 saatujen tietojen mukaan unkarilaisista, kroatialaisista, slovenialaisista ja serbialaisista rikollisista koostuva ryhmä, jolla oli yhteyksiä Aasiaan, oli järjestänyt noin 170 jalkapallo-ottelun tulokset lahjomalla pelaajia, tuomareita ja muita toimitsijoita Saksassa, Unkarissa, Suomessa, Kroatiassa, Sloveniassa ja muissa Euroopan maissa. Järjestäytynyt rikollisryhmä löi vetoa kyseisistä otteluista Aasiassa ja Euroopassa. Tuotto oli useita miljoonia euroja.

Saksan viranomaiset käynnistivät tutkintatoimet marraskuussa 2009, ja Unkarissa tutkinta aloitettiin noin kuukautta myöhemmin. Alusta saakka poliisiyhteistyö Saksan ja Unkarin välillä oli erittäin tiivistä. Yhteistyöhön osallistui myös oikeusviranomaisia, ja Unkari antoi Saksalle oikeusapupyyntön saadakseen käyttöönsä Saksan tutkintatoimissa saatuja todisteita ja asiakirjoja. Unkarin tapauksen ede-

tessä havaittiin yhteyksiä Kroatiaan ja Sloveniaan. Aloitettiin rinnakkaiset tutkintatoimet, jotka johtivat noin 30 epäillyn pidättämiseen. Kokous Slovenian viranomaisten kanssa järjestettiin Unkarissa.

Tapauksen monimutkaistuesssa Eurojustia pyydettiin avustamaan. Eurojust järjesti koordinaatiokokouksen, jossa tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden oikeus- ja poliisiviranomaiset vaihtoivat tietoja. Eurojust avusti myös oikeusapupyyntöjen laatimisessa ja välittämisessä, jotta asiat etenisivät tehokkaasti. Eurojustin tuella on voitu yhdistää tutkinnassa saatuja eri näkökulmia, ja tietojenvaihdon edistäminen on johtanut uusien tutkintalinjojen avaamiseen. Eurojust teki tiivistä yhteistyötä Europolin kanssa, jolta saatiin operatiivista ja analyttistä tukea. Vuonna 2011 perustettiin JIT-ryhmä, jonka operatiiviseen työhön saatiin rahoitusta Eurojustilta.

Eurojust osallistui vuonna 2011 kahteen uuteen analyysitietokantaan (joiden avulla Europol analysoi eri rikoslajien tietoja). THB-analyysitietokanta ja kannabiksen

tuotannon ja salakuljettamisen analyysitietokanta mukaan laskettuina Eurojust osallistuu tällä hetkellä 17 analyysitietokantaan. Jäsenvaltiot eivät ole kuiten-

kaan myöntäneet Eurojustille oikeutta osallistua esimerkiksi islamistiterrorismiin ja kansallisiin ääriliikkeisiin liittyvien tärkeiden analyysitietokantojen toimintaan.

Perustanaan kasvava operatiivinen yhteistyö Eurojust ja Europol sovelsivat 1.1.2010 uudistetun yhteistyösopimuksen uusia ehtoja. Niiden mukaisesti perustettiin vaihto-ohjelma kummankin organisaation työntekijöille. Viisi vastavuoroista ryhmävierailua toteutettiin kummassakin organisaatiossa. Eurojustissa vieraileva Europolin ryhmä osallistui sisäisiin kokouksiin (esimerkiksi kollegion yleisistuntoihin) sekä vierailijoiden työtaustan mukaisesti suunniteltuihin tiedotustilaisuuksiin. Europol osallistui myös Eurojust-päätöksen täytäntöönpanoa koskeviin kokouksiin, mikä liittyi kansallisen koordinaatiojärjestelmän ja Europolin kansallisten yksiköiden yhteydenpidon tiivistymiseen Eurojust-päätöksen 12 artiklan 5 kohdan alakohdan d mukaisesti. Eurojust puolestaan osallistui Europolin kansallisten yksiköiden johtajien kokouksiin sekä isännöi kyseisten johtajien ryhmän vierailua Eurojustissa 27. lokakuuta 2011.

Eurojust ja Europol toimivat yhdessä puheenjohtajana JIT-asiantuntijoiden kokouksessa sekä toimijoille suunnatuissa kokouksissa, joiden aiheena olivat ääriliikkeiden ja terroristien väkivaltaiset yksittäisteot (Violent Single Issue Extremism/Terrorism), eläinten oikeuksiin liittyvät ääriliikkeet ja arvonalisäveropetokset. Europol osallistui lokakuussa 2011 pidettyyn strategiseen kokoukseen projektin yhteydessä, jolla pyritään tehostamaan Eurojustin toimintaa huumausainerikoksiin liittyvissä tapauksissa. Katso kohta 1.3.2.

### 2.3.2 OLAF

Eurojust ja Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) allekirjoittivat vuonna 2008 sopimuksen käytännön yhteistyöjärjestelyistä, joka toimii organisaation välisen yhteistyön oikeusperustana.

Tapauksiin liittyvien tietojen välittäminen OLAFista Eurojustiin on lisääntynyt. Vuonna 2011 OLAF toimitti Eurojustille kahdeksan tapausta (2010: 4). Määrät ovat pieniä, mutta niiden suhteen on

otettava huomioon kolme taustatekijää. Ensinnäkin Eurojustin työssä keskeisiä ovat tutkinta- ja syytetoimet, kun taas OLAF keskittyy hallinnollisiin tutkintatoimiin ja toimenpiteisiin. (Vuoden 2010 operatiivisen työn pohjalta OLAF suositteli rikosoikeudellisia tutkinta- ja syytetoimia 28 tapauksessa.) Toiseksi Eurojustin käsittelemiin tapauksiin liittyy yleensä kaksi tai useampia jäsenvaltioita, mikä ei päde OLAFin työhön. Kolmanneksi OLAF pyydettiin osallistumaan kahdeksaan Eurojustin koordinaatiokokoukseen vuonna 2011, mikä on merkittävä määrä suhteessa toimitettujen tapausten kokonaismäärään.

Eurojustin ja OLAFin yhdessä käsitelmissä tapauksissa yhteistyöstä on ollut selvää hyötyä, kuten Euroopan parlamentin jäseniin kohdistuneiden korruptiosyytösten tutkintatoimet osoittavat. Tapauksesta on tietoja kohdassa 1.3.5.

Eurojustin ja OLAFin yhteistyötä kehitettiin vuonna 2011. Yhteistyössä käsiteltävien tapausten kriteereistä sovittiin (esim. rikollisuus, rajat ylittävät piirteet),



*Europolin johtajan Rob Wainwrightin vierailu*

suojattu viestintäyhteys organisaatioiden välillä otettiin käyttöön, Eurojust sai pääsyn tullitietojärjestelmään ja tehtiin periaatepäättös yhteysmiesten vaihtamisesta. Joukko OLAFin tutkijoita ja syyttäjiä teki opintovierailun Eurojustiin. OLAF on osallistunut Eurojustin kokouksiin, kuten JIT-asiantuntijoiden kokoukseen. OLAFin



OLAFin pääjohtajan Giovanni Kesslerin vierailu

osallistuminen JIT-ryhmiin on lisäetu, koska JIT-ryhmien tietoja voidaan vertailla OLAFin tietoihin ja hallinnollisten tutkintatoimien tuloksiin.

### 2.3.3 Frontex

Vuonna 2011 Eurojust ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (Frontex) jatkoivat neuvotteluja sopiakseen yhteistyövälineestä Eurojust-päätöksen 26 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Eurojust osallistui vuonna 2011 Frontexin rajavartioiden ihmiskauppakoulutuspro-

jektiin, jossa kehitetään erikoiskoulutusta Euroopan unionin ja Schengen-yhteistyöhön osallistuvien EU:n ulkopuolisten maiden rajavartijoille. Koulutusohjelman kehittämisessä otettiin huomioon syyte- ja oikeudellisiin toimiin liittyviä näkökohtia.

### 2.3.4 CEPOL

Eurojust osallistui vuonna 2011 21:een CEPOLin koulutus- ja oppimistapahtumaan. Vuoden aikana pidettiin esimerkiksi JIT-koulutuksia johtaville poliisi- ja syyttäväviranomaisille (yhteistyössä EJTN:n kanssa) sekä koulutuksia Eurojustin roolista eurooppalaisten pidätysmääräysten

Rikollisverkosto oli salakuljettanut savukkeita ja muita hyödykkeitä Venäjän federaatiosta ja Valko-Venäjältä Euroopan unioniin ja käyttänyt EU:ta kauttakulkualueena vuodesta 2007 lähtien. Euroopan unionissa tapahtuvan rikollisen toiminnan johtajat toimivat Liettuassa. Liettuan viranomaiset ottivat yhteyttä Eurojustiin, kun johtajat olivat vältäneet syytteet, vaikka kuorma-autolasteittain savukkeita oli saatu haltuun Puolan, Latvian, Viron ja Saksan yhteistoimissa.

Eurojust avusti tapauksen analysoinnissa ja järjesti tapaukseen liittyville jäsenvaltioille, Europolille ja OLAFille viisi koordinaatiokokousta, joissa saatiin rikollisryhmän johtajien toiminnasta kokonaiskuva eri maissa tehtyjen toimenpiteiden pohjalta. Marraskuun 2011 lopussa toteutetut samanaikaiset toimet johtivat 25 pidätykseen. Pidätettyjen joukossa oli rikollisryhmän johtajia, ja 50 kotietsinnässä saatiin haltuun aseita, räjähteitä, huumausaineita, suuria summia käteistä ja varastettua tavaraa. Tutkintatoimien puitteissa saatiin lisäksi jäädytettyä rikollisella toiminnalla saatua omaisuutta, esimerkiksi kiinteistöjä ja luksusajoneuvoja.

helpottajana operatiivisesta näkökulmasta. Toukokuussa 2011 CEPOLin johtaja otti yhteyttä Eurojustiin ja ehdotti yhteistyötä verkkorikollisuutta käsittelevän verkko-oppimiskokonaisuuden kehittämisessä.

Poliisien ja syyttäjien koulutussynergioiden varmistamiseksi Eurojust kutsuttiin CEPOLin ohjelmakomiteaan, ja Eurojust osallistui myös CEPOLin 10-vuotiskonferenssiin CEPOLin toimitiloissa.

### **2.3.5 Oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajat**

Eurojust toimi vuonna 2011 oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajien puheenjohtajana. Eurojust koordinoi yhteistyössä CEPOLin, Europolin, Frontexin ja Euroopan perusoikeuksien viraston (FRA) kanssa virastojen välisen yhteistyön parantamista koskevan loppuraportin laadintaa. Oikeus- ja sisäasioiden johtajien vuosikokous pidettiin Eurojustissa 24. marraskuuta. Sekä kahdenvälisessä että monenvälisessä yhteistyössä tapahtui edistystä. Esimerkkejä monenvälisistä aloitteista ovat tuote- ja palvelukatalo-

gien vaihto ja virastojen välinen konsultointi vuoden työohjelmiin liittyen.

Oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajien puheenjohtajana Eurojust raportoi COSI-komitealle virastojen välisen yhteistyön kehittymisestä ja saavutuksista ja jätti yhdessä Frontexin kanssa ehdotuksen toiminnasta vuosille 2012–2013 (18079/11).

## **2.4 Euroopan unionin ulkopuoliset suhteet**

Vuonna 2011 pyrittiin edelleen laajentamaan operatiivisen yhteistyön mahdollisuuksia kolmansien maiden ja Euroopan unionin ulkopuolisten organisaatioiden kanssa. Eurojustin ja Sveitsin liittoneuvoston välinen yhteistyösopimus astui voimaan 22. heinäkuuta 2011. Yhteistyösopimusten neuvottelemisen Venäjän federaation, Ukrainan ja Liechtensteinin kanssa asetettiin uudelleen tavoitteeksi. Lisäksi pyrittiin muodostamaan yhteyksiä, joiden avulla yhteistyösopimusneuvottelujen aloittaminen Israelin, Albanian, Bosnian ja Hertsegovinan, Montenegron, Serbian,

Moldovan, Kap Verden ja Turkin kanssa olisi mahdollista. Yhteistyösopimusten toteuttamista Kroatian ja Norjan kanssa arvioitiin.

Tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanon arviointimatkoja tehtiin Albaniaan, Serbiaan, Montenegroon ja Ukraina. Lisäksi tarkasteltiin mahdollisuutta aloittaa yhteisymmärryspöytäkirjoja koskevat neuvottelut Interpolin ja Euroopan neuvoston korruptionvastaisen toimielimen (GRECO) kanssa.

Eurojust tarjosi tukeaan Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen työryhmän kokoukselle. Eurojust tuki erityisesti komission syyskuussa 2011 järjestämää EU-asiantuntijoiden kokousta, jonka aiheena oli EU:n ja Yhdysvaltojen välisen, luovutuksia ja oikeusapupyynnöjä koskevien sopimusten täytäntöönpano. Eurojust neuvoi oikeudellisissa kysymyksissä, jotka liittyivät koordinaatiokokouksissa tapahtuvaan tietojenvaihtoon Yhdysvaltojen kanssa. Eurojustissa valmisteltiin uusia kokouksia, joissa voitaisiin ratkaista EU:n ja Venäjän federaation



viranomaisten väliseen oikeudelliseen yhteistyöhön liittyviä käytännön ongelmia.

Järjestäytyneen rikollisuuden globaalisuus saattaa edellyttää uusia aloitteita. Esimerkiksi huumausaineita ja ihmisiä tuodaan Euroopan unioniin laittomasti sen rajojen ulkopuolelta. Eurojust-päätös voi olla tärkeä väline tässä mielessä, koska se mahdollistaa Eurojustin yhteystuomareiden nimittämisen kolmansiin maihin toimimaan kaikkien jäsenvalti-

oiden puolesta. Vuonna 2011 kollegioli esitettiin raportti yhteystuomareiden tehtävistä, toiminnasta ja ammatillisesta asemasta. Raportti on tärkeä vaihe, kun pohditaan yhteystuomareiden osallistumista Eurojustin operatiiviseen työhön, ja se täyttää osaltaan kriteerejä, jotka on täytettävä Eurojust-päätöksen 27a artiklan nojalla.

Järjestäytyneen rikollisuuden globaalin luonteen tunnustamiseen liittyy myös

Eurojustin yhteistyösuhteiden vahvistaminen Keski- ja Etelä-Amerikan maiden oikeudellisten yhteysviranomaisten verkoston (IberRed) kanssa. Eurojustin ja IberRedin huumausainerikostapauksiin erikoistuneiden syyttäjien käytännön yhteistyön parantamiseksi aloitettiin projekti. Eurojust on helpottanut oikeusapupyynnöiden ja luovutuspyynnöiden täytäntöönpanoa jäsenvaltioiden ja Latinalaisen Amerikan välillä IberRed-yhteistyön puitteissa.

## 3 Eurojust-päätös, tuleva ja hallinnollinen kehitys

### 3.1 Eurojustin vahvistamista koskevan neuvoston päätöksen täytäntöönpano

Vuonna 2009 julkistetun, Eurojustin vahvistamista koskevan neuvoston päätöksen tavoitteena on parantaa Eurojustin operatiivisia valmiuksia. Eurojust-päätöksen oikea-aikainen ja tehokas täytäntöönpano sekä Eurojustissa että jäsenvaltioissa on edellytys sille, että Eurojust pystyy käyttämään toimivaltuuksiaan täysimääräisesti vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa. Eurojust-päätöksen täytäntöönpano edellytti lainsäädännöllisiä muutoksia 18 maassa, ja muutosten oli määrä olla valmiit kesäkuuhun 2011 mennessä. Vuoden 2011 loppuun mennessä 10 jä-

senvaltiota oli saanut tarvittavat muutokset päätökseen.

Eurojust toteutti vuonna 2011 useita projekteja, jotka liittyivät Eurojust-päätöksen täytäntöönpanoon Eurojustissa. Päivystysjärjestelmä (OCC) otettiin käyttöön, vakavien rajat ylittävien rikosten tietojen raportointia Eurojustiin yksinkertaistettiin ja tapausten hallintajärjestelmään tehtiin vastaavat muutokset. Lisäksi perustettiin yhteisten tutkintaryhmien (JIT) ja joukkotuhonnan vastaisen verkoston sihteeristöt. Eurojust-päätöksen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa pohtivan epävirallisen työryhmän (IWG) kokouksia järjestettiin jäsenvaltioiden ja EU-toimielimien edustajille. Pääasiassa keskusteltiin kasvavasta tie-

tojenvaihdosta ja kansallisen koordinaatiojärjestelmän perustamisesta vahvistamaan Eurojustin yhteyksiä kansallisiin toimijoihin. Seuraavassa on lisätietoja täytäntöönpanon edistymisestä.

#### *Päivystysjärjestelmä*

Keskitetty päivystysjärjestelmä perustettiin parantamaan Eurojustin kansallisten osastojen tavoitettavuutta ja varmistamaan tehokas välintulo ajasta riippumatta erityisesti kiireellisissä tapauksissa. Eurojust on nyt jäsenvaltioiden oikeus- ja poliisiviranomaisten tavoitettavissa 24/7-periaatteella ilmaisen kansainvälisen puhelinnumeron kautta (sekä Alankomaissa erityisen numeron kautta).



Joulukuuisena iltana vuonna 2011 ranskalainen syyttäviviranomainen otti yhteyttä Eurojustin Ranskan päivystäjään. Poliisi oli pidättänyt kolme epäiltyä, ja haltuun saadut aineistot viittasivat rikollisessa käytössä olevaan luxemburgilaiseen pankkitiliin, jolla oli noin 4 miljoonaa euroa. Kansallinen syyttäjä halusi jäädyttää tilin kiireellisesti ja tarvitsi neuvoja toisessa maassa käytössä olevista menettelytavoista. Eurojustin Ranskan päivystäjä otti yhteyttä

Eurojustin Luxemburgin päivystäjään, joka antoi välittömästi tietoja jäädyttämispäätöstä koskevista oikeudellisista ja näyttövaatimuksista sekä otti alustavasti yhteyttä Luxemburgin syyttäviviraston taloustapausten yksikköön. Pankkitoiminnan alkaessa seuraavana aamuna Luxemburgin syyttäviviraston taloustapausten yksikö oli jäädyttänyt tilin, ja luxemburgilainen tutkintatuomari otti tilin haltuun saman päivän aikana.

Puheluiden hallintajärjestelmä vastaa puheluun ja välittää sen kansallisen osaston päivystäjälle. Soittaja voi näin esittää asiansa omalla äidinkielellään, ja päivystäjä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Päivystysjärjestelmä otettiin käyttöön elokuussa 2011, minkä jälkeen siihen on vastaanotettu 94 puhelua.

#### *13 artiklan mukainen tietojenvaihto*

Eurojust-päätöksen 13 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden viranomaiset ilmoittavat Eurojustin kansalliselle jäsenelle vakavaan rajat ylittävään rikollisuuteen liittyvistä tutkinta- ja syytetoimista.

Eurojust on laatinut ”älylomakkeen” kaikilla virallisilla EU-kielillä helpottamaan tietojen siirtämistä jäsenneetissä muodossa toimijoilta Eurojustiin. Lomakkeessa määritetään lähetettävät tiedot, ja lomakkeen tarkoituksena on tukea tietojen ilmoittamista käyttäjäystävällisesti. Lomake on toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytössä kansallisten jäsenten kautta. Täytetyt lomakkeet toimitetaan Eurojustiin suojatun sähköpostiyhteyden kautta, joka on käytettävissä tietojen siirtämiseen. Eurojust on julkaissut [verkkosivustollaan](#) lyhyen tiedotteen 13 artiklan (5-7 kohta) tulkitsemisesta.

Eurojust kannustaa jäsenvaltioita käyttämään uutta lomaketta, jonka tarkoituksena on tehostaa Eurojustin tukea jäsenvaltioille järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa.

13 artiklan mukaisesti annettujen tietojen perusteella Eurojust pystyy havaitsemaan tapausten välisiä yhteyksiä myös CMS-järjestelmään jo tallennettujen tapausten välillä. Näin ollen Eurojust pystyy tarjoamaan jäsenvaltioille apua jo varhaisessa vaiheessa ja antamaan operatiivista palautetta kansallisille viranomaisille. Tietojenvaihdon lisääminen parantaa Eurojustin valmiuksia antaa toimijoille ja päättäjille tietoa rajat ylittävän oikeudellisen yhteistyön esteistä ja parhaista käytännöistä.

#### *Tapaustenhallintajärjestelmän kehittäminen*

Tapaustenhallintajärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2004. Se helpottaa tapaus-tietojen turvallista säilyttämistä, kansallisten jäsenten välistä tietojenvaihtoa sekä tietojen analysointia. Eurojust-päätöksen edellyttämien muutosten täytäntöön panneniseksi on käynnistetty useita pro-



jekteja. Tapaustenhallintajärjestelmässä käsitellään myös henkilötietoja, ja järjestelmän on oltava Eurojustin tietosuojamääräysten ja tietosuojavaltuutetun suorittaman seurannan mukainen.

Eurojust osallistui tiiviisti EPOC IV -tutkimusprojektiin (European Pool against Organised Crime), jolla pyritään varmistamaan oikeudellisten tietojen asianmukainen vaihto jäsenvaltioiden järjestelmien ja Eurojustin välillä. Tarkoituksena on varmistaa EPOC-ohjelmiston kehitystyön jatkaminen niin, että siihen liitettävä kansallisten viranomaisten järjestelmä (National Authority System, NAS) mahdollistaisi tietojenvaihdon Eurojustin ja kansallisten tapaustenhallintajärjestelmien kesken. EPOC IV -projektikumppaneita ovat Bulgaria, Ranska, Italia, Liettua, Alankomaat ja Slovenia. NAS-järjestelmän edistämiseen tähtäävään seminaariin osallistui syyttäväviranomaisten teknisiä edustajia 19 jäsenvaltiosta. Projekti kestää kolme vuotta huhtikuusta 2009 maaliskuuhun 2012.

Eurojust on kiinnittänyt huomiota yhteyksiin, joilla helpotetaan suojattua tiedon-

siirtoa jäsenvaltioiden ENCS-järjestelmiin. Varsinainen yhteysratkaisu sovitaan erikseen kunkin jäsenvaltion kanssa tekniset rajoitteet huomioon ottaen ja käyttämällä olemassa olevia yhteyksiä mahdollisuuksien mukaan. Bulgaria, Unkari, Irlanti, Latvia, Portugali ja Romania testaavat parhaillaan pilottiyhteyksiä s-TESTAn ja kahden pisteen välisen yhteyden salaavan (site-to-site) VPN-tekniikan avulla. Yhteyden virallisen käytön aloittaminen sovitaan Eurojustin ja yksittäisten jäsenvaltioiden välisillä yhteisymmärryspöytäkirjoilla.

#### *Eurojustin kansallinen koordinaatiojärjestelmä*

Eurojust-päätöksen perusteella Eurojustin kansallisen koordinaatiojärjestelmän (ENCS) tarkoituksena on lujittaa Eurojustin ja kansallisten poliisi- ja oikeusviranomaisten suhdetta. Eurojust edisti ENCS-järjestelmän perustamista eri tavoin, muun muassa hyödyntämällä suhdettaan Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyshenkilöihin Eurojustin ja EJN:n yhteisessä työryhmässä ja kehittämällä suhteitaan Europolin kansallisten yksiköiden johtajiin.

Eurojust kehitti fiches suédoises -lomakkeen, jolla voidaan toimittaa tietoja kunkin jäsenvaltion ENCS-järjestelmän kokoonpanosta. ENCS-järjestelmä on tähän mennessä perustettu seitsemässä jäsenvaltiossa joko ensisijaisen lainsäädännön perusteella tai toissijaisen välineen, kuten määräyksen, yleiskirjeen tai ohjeistuksen, perusteella. Eurojust tutkii mahdollisuutta perustaa yhteinen ympäristö, jolla voitaisiin varmistaa ENCS:n jäsenten välinen vuoropuhelu ja erityisesti ENCS-järjestelmän kansallisten yhteyshenkilöiden ja Eurojustin välinen vuoropuhelu.

Vuonna 2011 Eurojustin [verkkosivustolla](#) julkaistiin hahmotelma ENCS-järjestelmän mahdollisista rakenteista ja tehtävistä sekä Eurojustin ENCS-yhteyshenkilöiden ideaaliprofiilista.

### 3.2 Eurojustin tulevaisuutta suunnitteleva työryhmä

Eurojust jatkoi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (TFEU) 85 ja 86 artikloiden pohtimista työryhmässä. Toukokuussa

2011 Unkarin toimiessa puheenjohtajanaan järjestettiin strateginen seminaari. Oikeudellisen yhteistyön uusia näkökulmia pohtivassa seminaarissa pääpainopisteenä oli TFEU-sopimuksen 85 artikla ja todisteisiin perustuva lähestymistapa. Osallistujat pohtivat tapaus-tutkimusten perusteella, voitaisiinko Eurojustin toimintaa tehostaa lisäämällä sen toimivaltuuksia. Loppupäätelmänä oli, että kohdatut ongelmat on pidettävä mielessä, kun toteutetaan Lissabonin sopimuksen tarjoamia uusia mahdollisuuksia. Ryhmissä pohdittiin seuraavia kysymyksiä: sellaisten toimivaltuuksien antaminen Eurojustille, joita soveltamalla se voi aloittaa rikostutkinnan ja ratkaista toimivaltaristiriitoja mandaattivallan perusteella; tutkinta- ja syytetoimien koordinoimisessa kohdatut vaikeudet ja mahdolliset koordinaation kehittämistoimet; tulevan operatiivisen yhteistyön vahvistaminen Europolin ja OLAFin kanssa; ja Eurojustin eri arviointimekanismin käytännön toimivuuden lisääminen. Seminaariraportti on julkaistu neuvoston asiakirjana (14428/11) ja on luettavissa Eurojustin [verkkosivustolla](#).

Eurojust laatii parhaillaan rakennettaan ja parlamentaarista arviointia koskevia raportteja toimittaakseen niitä vuonna 2013 kiinnostuneille osapuolille Eurojustia ja Euroopan yleistä syyttäväviranomaista (EPPO) koskevien säädösehdotusten perusteella.

### 3.3 Hallinnollinen kehitys

Eurojustin budjetti vuodelle 2011 oli 31,7 miljoonaa euroa, josta toteutui 95,6 prosenttia. Vuoden aikana käsiteltiin 7 300 maksutapahtumaa (maksusitoumusta ja maksua) eli 12 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Eurojustin henkilöstö käsitti 269 työntekijää vuonna 2011 (2010: 267). Henkilöstöön kuului 42 jäsenvaltioiden nimittämää syyttäjää, tuomaria tai vastaavaa toimivaltaa käyttävää poliisia. Heidän työtään tuki 210 EU:n henkilöstösääntöjen mukaisella sopimuksella työskentelevää henkilöä ja 17 nimitettyä kansallista asiantuntijaa (seconded national expert).

#### *Suunnitteluvälineiden kehittäminen*

Eurojustin suunnitteluvälineitä parannettiin vuonna 2011. Käyttöön otettiin uusi kustannuslaskentamalli, joka yhdistää toiminnan suoraan budjetin käyttöön. Koska kustannukset, myös yleiskustannukset, kohdistetaan uudessa laskentamallissa yksiköille ja palveluille, Eurojustin tehtävien suorittamista voidaan hallita paremmin. Eurojust pystyy paremmin määrittämään tietyn yksikön tai palvelun kokonaiskustannukset, vertailemaan esimerkiksi turvallisuuspalveluiden ulkoistamisen kustannuksia itse toteutettavan palvelun kustannuksiin, seuraamaan budjetin käytön suuntauksia sekä tunnistamaan odottamattomat kustannusmallit jo varhaisessa vaiheessa. Mikä tärkeintä, kustannuslaskumallin avulla pystytään laskemaan tarkasti myös päätehtävien ja yleiskustannusten välinen suhde.

Resurssienhallintaa tehostaa hallintojohtajan vuosiraportti, josta on tullut tärkeä osa Eurojustin strategista suunnittelua ja ohjelmointisykliä. Raportti laaditaan varmistamaan, että resurssit kohdiste-

taan oikein tavoitteiden saavuttamiseen. Budjetti- ja hallintotietoja toimitetaan säännöllisesti komissiolle, ja neuvotteluja jatkettiin koskien yhteisymmärryspöytäkirjaa, jolla virallistettaisiin Eurojustin ja komission välinen budjetti- ja hallintotietojen vaihto.

#### *Organisaatiouudistus*

Organisaatiouudistuksen OSR-kehystä (Organisational Structure Review) käytettiin Eurojustin tärkeimpien tehtävien hallinnollisen tuen mallina. Tapaustenhallintayksikön tilalle perustetun tapausten analysointiyksikön tarkoituksena on entistä vahvempi keskittyminen kansallisten osastojen tukemiseen. Kaikki hallinnon työtehtävät arvioimalla varmistettiin, että toiminnan tarpeisiin vastataan mahdollisimman hyvin. Henkilöstöhallintoa on kehitetty ottamalla käyttöön tietojärjestelmiä henkilöstöresurssien kustannustehokkaaseen seurantaan sekä koulutusten ja toiminnan vaatimusten vastaavuuden toteuttamiseen. Henkilöstötoimikunta on pyydetty osallistumaan rekrytointiprosessin kehittämiseen.

Toiminnan jatkuvuuden takaamiseen liittyen alettiin kehittää toimintasuunnitelmaa, jolla voidaan tunnistaa Eurojustin potentiaaliset riskit. Vuoden 2013 työskentelyohjelman luonnokseen laadittiin strategiset tehokkuusmittarit (KPI) Eurojustin palveluiden, asiantuntemuksen ja organisaation tehokkuuden mittaamiseen. Hallinnollisten yksiköiden tarjoamista palveluista laadittiin palvelukatalogit.

#### *Uudet tilat*

Uusien tilojen varmistamisessa Eurojustille vuoteen 2015 mennessä tapahtui merkittävää kehitystä. 30.6.2011 Alankomaiden kanssa allekirjoitettiin yhteistyösopimus uuden, erityisesti operatiivisen päätehtävän suorittamiseen suunnitellun rakennuksen osoittamisesta Eurojustille. Tasapuolisesti isäntämaan ja Eurojustin edustajista koostuva tuomari valitsi yksimielisesti viisi suunnittelijaryhmää suunnittelukilpailun loppuvaiheeseen. Ehdokkaita pyydettiin tekemään suunnitelmaehdotus, joka maksimoisi kaikkien toimintojen tehokkuuden



*Uusi hallintojohtaja Klaus Rackwitz*



*Hallintohenkilökunta*

mahdollisimman pienillä resursseilla ja edustaisi Eurojustin tärkeimpiä arvoja.

### 3.4 Eurojustin asiakirjojen julkisuus

Eurojustille esitettiin aikaisempaa enemmän pyyntöjä asiakirjojen julkisuussääntöjen perusteella. Eurojustille esitettiin vuonna 2011 yksitoista pyyntöä tutustua Eurojustin asiakirjoihin. Neljä pyyntöä

osoitettiin suoraan Eurojustille, ja muissa seitsemässä tapauksessa Eurojustia konsultoitii kolmantena osapuolena muiden organisaatioiden saatua asiakirjapyyntöjä.

Suoraan Eurojustille osoitetuista neljästä pyynnöstä kaksi liittyi henkilöstöön ja kaksi tutkinta- tai syytetoimiin, joihin Eurojust osallistui. Henkilöstöön liittyviin asiakirjapyyntöihin suostuttiin täy-

simääräisesti. Tapauksiin liittyvät pyynnot hylättiin jäljempänä annettavista syistä.

Seitsemästä pyynnöstä, joissa Eurojustia konsultoitii kolmantena osapuolena muille organisaatioille esitettyjen pyyntöjen jälkeen, vain yksi liittyi tapausten käsittelyyn. Kyseinen pyyntö hylättiin (jäljempänä esitetyistä syistä) ja muut kuusi EU-asiakirjoja koskevat pyynnot hyväksyttiin täysimääräisesti.

Suoraan ja muiden organisaatioiden kautta saadut tapauksiin liittyvät pyynnot käsiteltiin yksitellen suhteessa tiettyihin asiakirjoihin. Pyynnot hylättiin, koska asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi a) henkilöiden yksityisyyttä ja koskemattomuutta, b) sellaista yleisen edun suojaa, joka koskee vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseen liittyvien Eurojustin tehtävien suorittamista ja Eurojustin avustamia kansallisia tutkinta- ja syytetoimia sekä c) salassapitovelvollisuuteen liittyvien määräysten noudattamista. Muita asiakirjojen epäamissyytätä olivat, että a)



*Eurojustin yksiköiden päälliköt*

*Vasemmalta oikealle: Turvallisuuspäällikkö Jacques Vos, tiedottaja Joannes Thuy, tietosuojavaltuutettu Diana Alonso Blas, kollegion sihteeri Carla Garcia Bello, määräaikainen tapausanalyysipäällikkö Alinde Verhaag, yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristön koordinaattori Anna Baldan, hallintojohtaja Klaus Rackwitz, lakiasiainpäällikkö Catherine Deboyser, tietohallintopäällikkö Jon Broughton, talouspäällikkö Mike Moulder, henkilöstöpäällikkö Linda Scotts, joukkotuhonnan vastaisen verkoston koordinaattori Matevž Pezdirc, EJN:n sihteeri Fatima Martins*

kansalliset viranomaiset ovat kieltäneet jäsenvaltiolta peräisin oleviin asiakirjoihin tutustumisen, koska ne on laadit-

tu sisäiseen käyttöön asiassa, joka ei ole Eurojustin päätösvallassa, b) asiakirjan tietojen paljastaminen vahingoittaisi

Eurojustin päätöksentekoprosessia ja c) paljastaminen ei palvelisi mitään ensisijaista yleistä etua.





*Eurojustin seminaari, Sofia, Bulgaria*



*Eurojustin seminaari, Budapest, Unkari*



*Eurojustin seminaari, Rooma, Italia*

## 4 Neuvoston päätelmien seuranta

Neuvosto (YOS) vahvisti 9.–10. kesäkuuta 2011 Eurojustin yhdeksättä vuosikertomusta koskevat päätelmät (10645/1/11 REV 1). Tässä vuosikertomuksen luvussa käsitellään Eurojustin toimintaa koskevia neuvoston suosituksia.

Eurojust – EJN	
Kehitetään ja otetaan käyttöön mekanismeja, joilla pyritään edistämään Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) yhteistyötä erityisesti Eurojustin kansalliseen koordinaatiojärjestelmän (ENCS) puitteissa ja yksinkertaisten tapausten toimittamisessa EJN:lle.	Eurojustin ja EJN:n yhteinen työryhmä on perustettu pohtimaan muiden aiheiden ohella EJN-verkoston yhteyshenkilöiden roolia ENCS-järjestelmässä. Lisätietoja on kohdassa 2.2.
Koordinaatiokokoukset ja Europolin ja OLAFin osallistuminen	
Edistetään koordinaatiokokouksia jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä ja kutsutaan mukaan muita EU-toimielimiä, kuten Europol tai OLAF, tapauksen sitä edellyttäessä ja käytettävien oikeusvälineiden puitteissa.	Vuonna 2011 järjestettiin merkittävästi aikaisempaa enemmän koordinaatiokokouksia. Eurojust järjesti koordinaatiokokouksia 204 tapauksen käsittelyssä. Europol osallistui 89 koordinaatiokokoukseen ja OLAF kahdeksaan. Katso myös kohta 1.2.2.

Osaamiskeskus	
Pyritään edelleen kehittämään Eurojustista Euroopan oikeudellisen yhteistyön "osaamiskeskusta", joka osallistuu keskusteluun muiden toimijoiden ohella.	Eurojust kehittää osaamiskeskuksen käsitettä helpottaakseen tehokkaita oikeudellisia toimia järjestäytyneen rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa Euroopan unionissa kokoamalla eri toimijoiden tietämystä ja kokemusta oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa.
Eurojust-päätöksen 7 artiklan 2 ja 3 kohta	
Raportoidaan Eurojust-päätöksen 7 artiklan 2 ja 3 kohdan käytöstä.	Kollegio ei laatinut neuvoa antavaa kirjallista lausuntoa 7 artiklan 2 ja 3 kohdan käytöstä, vaan tapaukset ratkaistiin kansallisten jäsenten toimivaltuuksin. Kohdassa 1.2.8 on lisätietoja toimivaltaristiriidoista ja kohdassa 1.2.10 eurooppalaisista pidätysmääräyksistä.
TFEU-sopimuksen 85 ja 86 artikla	
Eurojustin asiantuntemus voidaan ottaa huomioon poliittisessa keskustelussa TFEU-sopimuksen 85 ja 86 artikloiden täytäntöön panosta tulevaisuudessa.	Vuonna 2011 Eurojust pohti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (TFEU) mukaista tulevaa kehitystään ja osallistui aktiivisesti eurooppalaiseen keskusteluun operatiivisen kokemuksensa perusteella. Eurojust on sitoutunut todisteisiin perustuvaan lähestymistapaan suhteessa 85 ja 86 artikloihin, minkä perusteella se muotoilee päätelmiä poliittiseen keskusteluun. Katso kohta 3.2.
Tilastointivälineet	
Harkitaan tilastojen kehittämistä niin, että niistä ilmenisivät maakohtaiset erot.	Katso Liite I, Taulukko 2.



Yhteiset tutkintaryhmät	
Jatketaan osallistumista JIT-ryhmiin liittyviin koulutuksiin.	Eurojust tukee CEPOLin järjestämiä JIT-koulutuksia. JIT-verkoston vuosikokouksissa asiantuntijat jakavat kokemuksia, tietoja ja parhaita käytäntöjä sekä edistävät JIT-ryhmien käyttöä.
Yhteistyö EU:n ulkopuolisten maiden kanssa	
Jatketaan avustamista EU:n ulkopuolisiin maihin liittyvissä tapauksissa.	Kolmansiä maita osallistui 45 koordinaatiokokoukseen. Lisätietoja on kohdassa 1.5.
Tapaustenhallintajärjestelmä	
Toteutetaan Eurojust-päätöksen edellyttämät muutokset, jotka koskevat tietojen vaihtoa ja toimittamista Eurojustiin. Vahvistetaan saatujen tietojen käsittely- ja analysointikapasiteettia (ml. ristiviittausanalyysit). Hyödynnetään Eurojustin tietokantaa täysimääräisesti, mikäli ristiviittausanalyysin perusteella on tarpeen pyytää jäsenvaltiota ryhtymään tiettyjen rikosten tutkinta- tai syytetoimiin.	Artiklan 13 mukaiseen tietojen toimittamiseen Eurojustille on laadittu lomake. CMS-järjestelmän kehittämiskysely tehtiin maaliskuu- ja huhtikuussa 2011. Kyselyn perusteella jatkossa kehitetään seuraavia osa-alueita: tapausten rekisteröinti, tapausten seuranta, tilastointi, 13 artiklan mukaiset tiedot ja palaute, tapausten käsittelyn arviointi, analysointi tapausten käsittelyssä, sähköinen kansiojärjestelmä (asiakirjahallinta) ja viestintäkeinot. Edellä luetelluista aiheista keskustellaan erikseen kollegion kokouksissa vuonna 2012, jotta nykyisen CMS-järjestelmän toimintaa voidaan arvioida käyttäjien näkökulmasta. Lisäksi kollegio otti käyttöön uudistetun rikoslajien luettelon.

Yhteistyö Europolin kanssa	
Jatketaan yhteistyötä nykyisten oikeudellisten välineiden puitteissa ja varmistetaan korkeatasoinen tietosuoj.	Vuonna 2011 tehtiin aiempaa enemmän yhteistyötä Europolin kanssa tapausten käsittelyssä ja operatiivisia tietoja vaihdettiin suojatun viestintäyhteyden kautta 35 prosenttia enemmän (911 sanomaa). Organisaatioissa sovellettiin yhteisiä tietosuojamenettelyitä. Katso kohta 2.3.1.
Yhteistyö OLAFin kanssa	
Ylläpidetään kumppanuutta petosten, lahjonnan ja muiden Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien rikosten torjunnassa.	Vuonna 2011 vaihdettiin entistä enemmän tapauksiin liittyviä tietoja. OLAF suositeli Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansallisille viranomaisille rikostutkinta- ja syytetoimia noin 30 tapauksessa vuonna 2011. Kahdeksassa tapauksessa OLAF pyysi Eurojustia avustamaan. Katso kohta 2.4.
Yhteistyö Frontexin kanssa	
Jatketaan virallisten yhteistyöjärjestelyiden kehittämistä Frontexin kanssa painopisteenä erityisesti tietojenvaihto.	Frontexia koskevan uuden säädöksen täytäntöönpanon myötä on suunniteltu yhteistyösopimusta, joka sallisi henkilötietojen ja operatiivisten tietojen vaihdon. Katso kohta 2.5.

Organisaatiouudistusprojekti	
Esitetään kollegion toimintaa koskevan projektin ja organisaatiouudistuksen tulokset.	Eurojust jatkoi organisaatiouudistusprojektia seitsemällä osa-alueella. <i>Hallinnon rakennetta</i> koskeva projekti on saatu suurelta osin päätökseen. <i>Suorituskyvyn ja riskien hallintaan, hallinnon, kollegion ja kansallisten jäsenten yhteistyöhön ja koulutukseen</i> liittyvissä projekteissa on edistytty merkittävästi. Toimintasuunnitelma Eurojustin potentiaalisten riskien tunnistamiseksi on valmisteilla. Eurojustin kehittämien strategisten tehokkuusmittareiden (KPI) perusteella ehdotetut Eurojustin palveluiden, asiantuntemuksen, valvutuneisuuden ja organisaation tehokkuuden mittaamisen yleiset KPI:t on sisällytetty vuoden 2013 työskentelyohjelman luonnokseen. Käynnissä ovat vielä <i>päätöksenteon delegointiin, portfolioiden hallintaan ja kulttuuriin</i> liittyvät projektit.
Eurojust-päätöksen ja päivystysjärjestelmän täytäntöönpano	
Jatketaan uuden Eurojust-päätöksen täytäntöönpanoa. Uudistetaan työjärjestystä ja laaditaan vakiolomake, jolla tietoja voidaan siirtää Eurojustiin käsiteltäviksi. Raportoidaan soveltuvien määräysten täytäntöönpanosta seuraavassa vuosikertomuksessa. Nopeutetaan päivystysjärjestelmän valmistumista ja edistetään sen käyttöönottoa tapauksiin liittyvän tietojenvaihdon helpottamiseksi.	Kolmannessa luvussa käsitellään neuvoston päätöstä Eurojustin vahvistamisesta ja erityisesti päivystysjärjestelmää, Eurojustin kansallista koordinaatiojärjestelmää ja 13 artiklaa.



*Eurojustin seminaari, Krakova, Puola*



*Ihmiskaupan vastainen päivä, Varsova, Puola:  
Aled Williams allekirjoittaa oikeus- ja sisäasioiden  
virastojen yhteisen lausunnon*



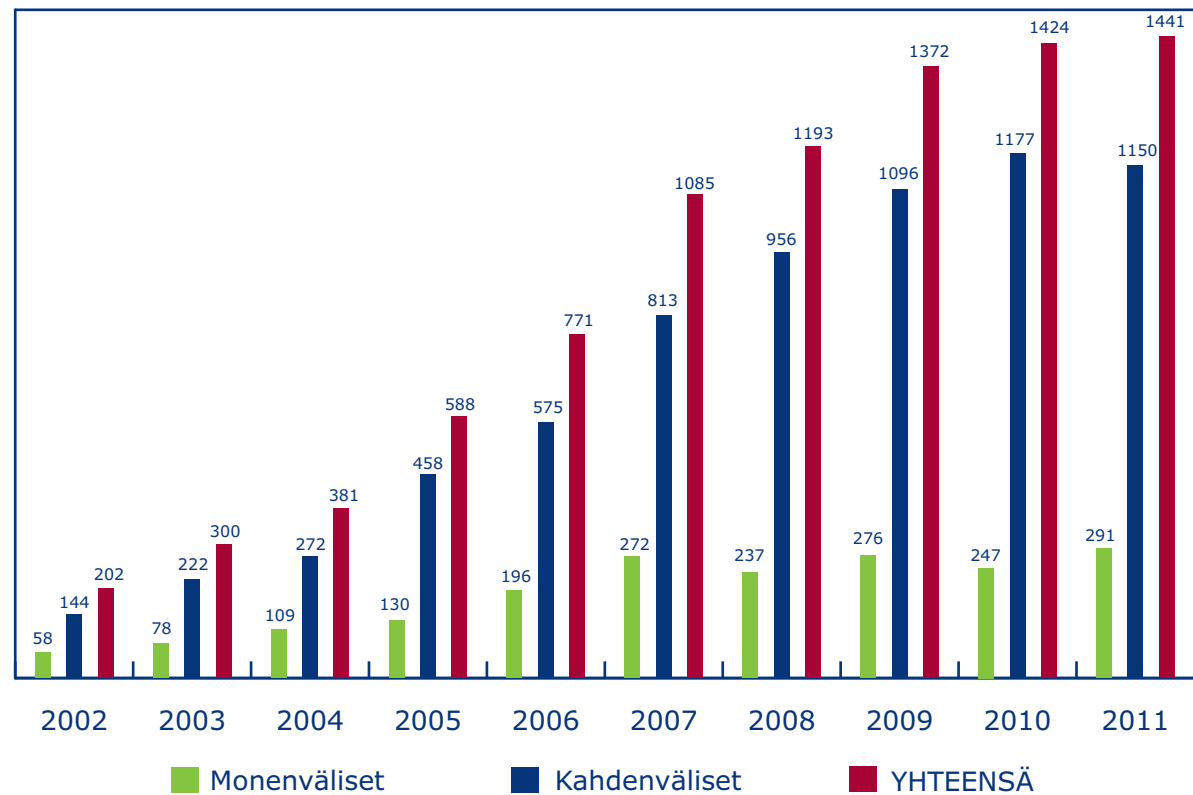
*Eurojustin ja Kroatian tasavallan välinen  
konsultaatiokokous, Brijuni, Kroatia*

# LIITE

## Taulukko 1

Vuonna 2011 Eurojustissa rekisteröitiin 1 441 tapausta. Tapausten määrä, joissa jäsenvaltiot ovat pyytäneet Eurojustia avustamaan, on noussut vuodesta 2002 lähtien. Noin 20 prosenttiin tapauksista osallistui vähintään kolme jäsenvaltiota.

Tapausten määrän kehitys 2002–2011

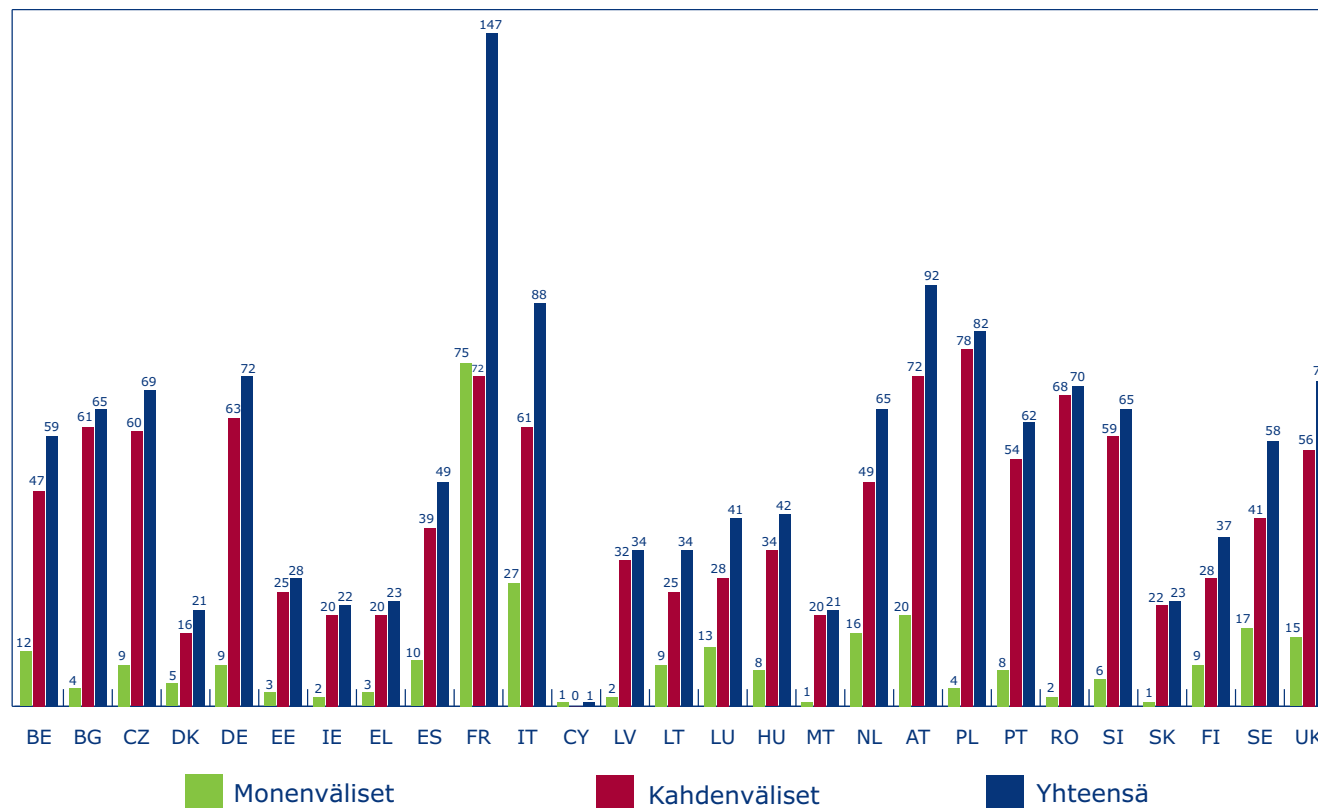


## Taulukko 2

Taulukossa esitetään kansallisten jäsenten rekisteröimien kahden- ja monenvälisten tapauksen määrät vuonna 2011.

Kahdenvälisyys ei tarkoita, että tapauksessa olisi kyse lievemmästä rikoksesta tai että Eurojustilta tarvittaisiin vähäisempää osallistumista. Eurojustissa kahdenvälisenä käsiteltävä tapaus voi olla jäsenvaltiossa monenvälinen.

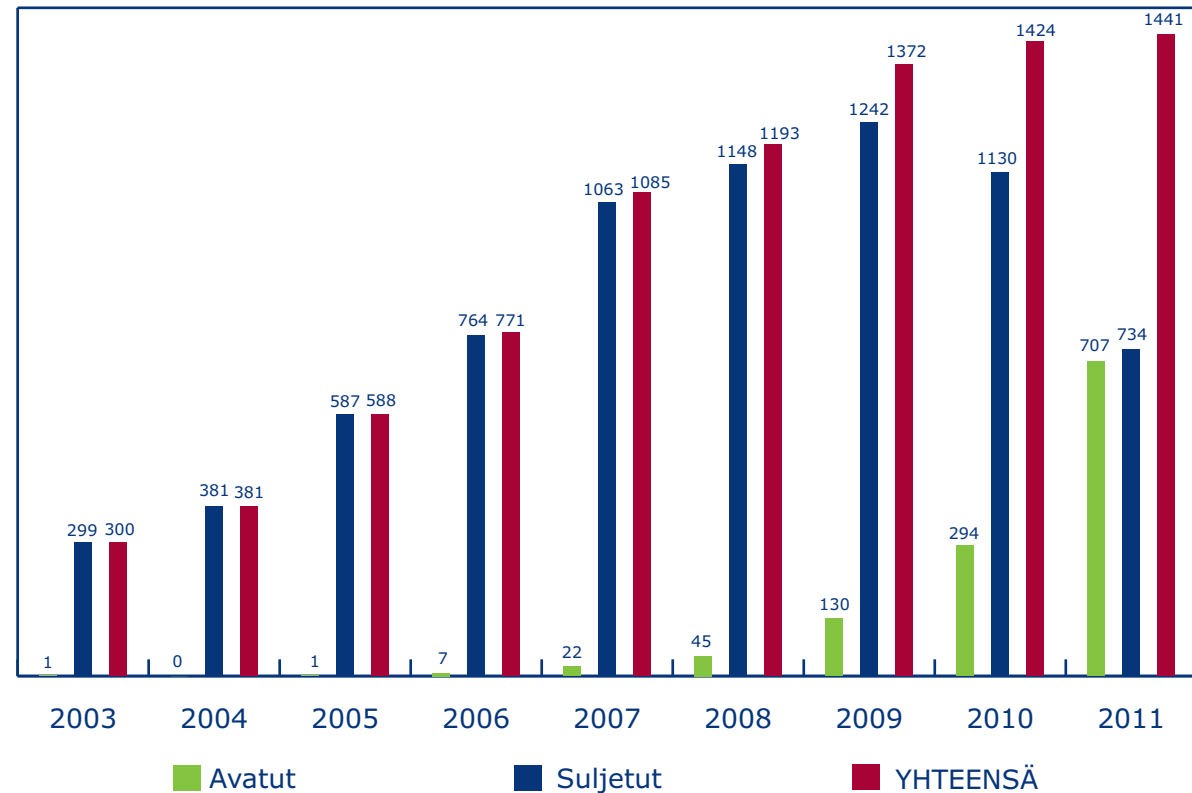
### Kahdenväliset / monenväliset tapaukset



### Taulukko 3

Kansallisen jäsenten työmäärään vaikuttavat paitsi vuoden aikana rekisteröidyt tapaukset myös edellisiltä vuosilta jatkuvat tapaukset. Eurojustilla on edellisiltä vuosilta (2003–2010) käsittelyssä yhteensä 500 tapausta, joissa edelleen tarvitaan Eurojustin tukea ja apua.

**Avatut ja suljetut tapaukset 2003–2011**



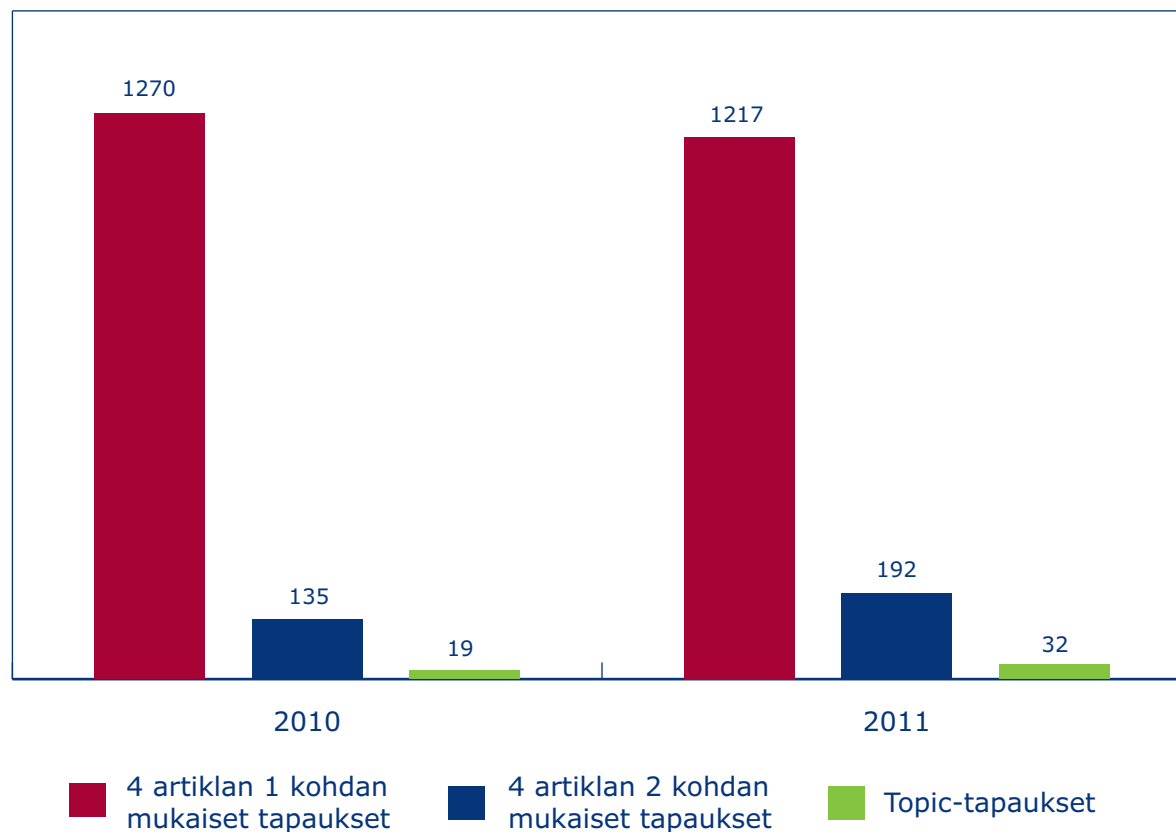
## Taulukko 4

Eurojust-päätöksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti Eurojustin yleinen toimivalta käsittää ne rikollisuuden lajit ja rikokset, joiden osalta Eurojustilla on kulloinkin toimivalta sekä muut rikokset, jotka on tehty edellä mainittujen rikosten yhteydessä.

Muiden rikoslajien osalta Eurojust voi lisäksi tavoitteidensa mukaisesti ja jäsenvaltioiden toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä avustaa tutkinta- ja syyte-toimissa 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat lisäksi esittää Eurojustille esimerkiksi kansallista lainsäädäntöä tai menettelytapaa koskevia yleisiä tiedusteluja, jotka eivät välttämättä liity meneillään olevaan operatiiviseen toimintaan (ns. topic-tapaukset).

### Tapausten luokittelu



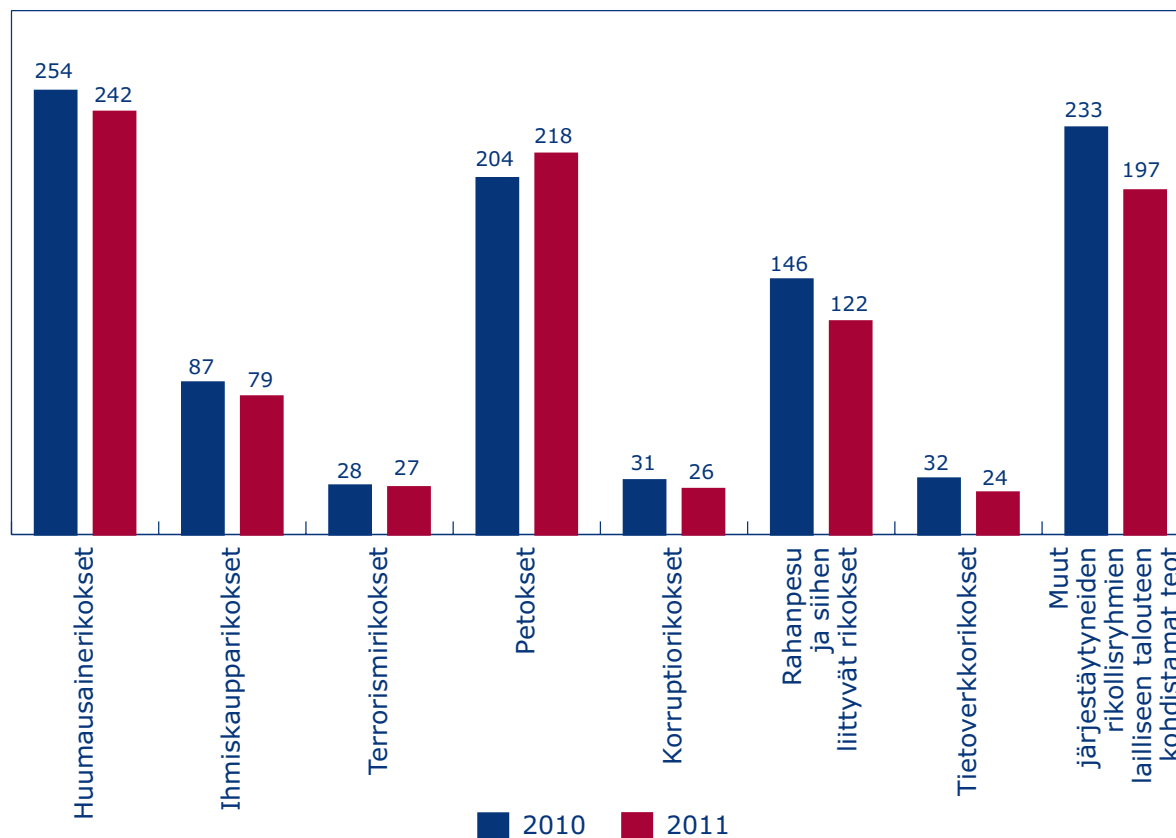


## Taulukko 5

Eurojustin operatiiviset pääpainopisteet 2010–2011 ovat huumausainerikokset, ihmiskaupparikokset (THB), terrorismirikokset, petokset, korruptiorikokset, rahanpesurikokset, tietoverkkorikokset ja muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot.

Kuviossa esitetään, miten usein Eurojustin rekisteröimissä tapauksissa oli kyse pääpainopisteinä olevista rikoslajeista vuosina 2010 ja 2011. Yksittäisessä tapauksessa voi olla kyse useammasta kuin yhdestä rikoslajista. Lisätietoja eri rikoslajeista on ensimmäisessä luvussa.

Pääpainopisteinä olevat rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa

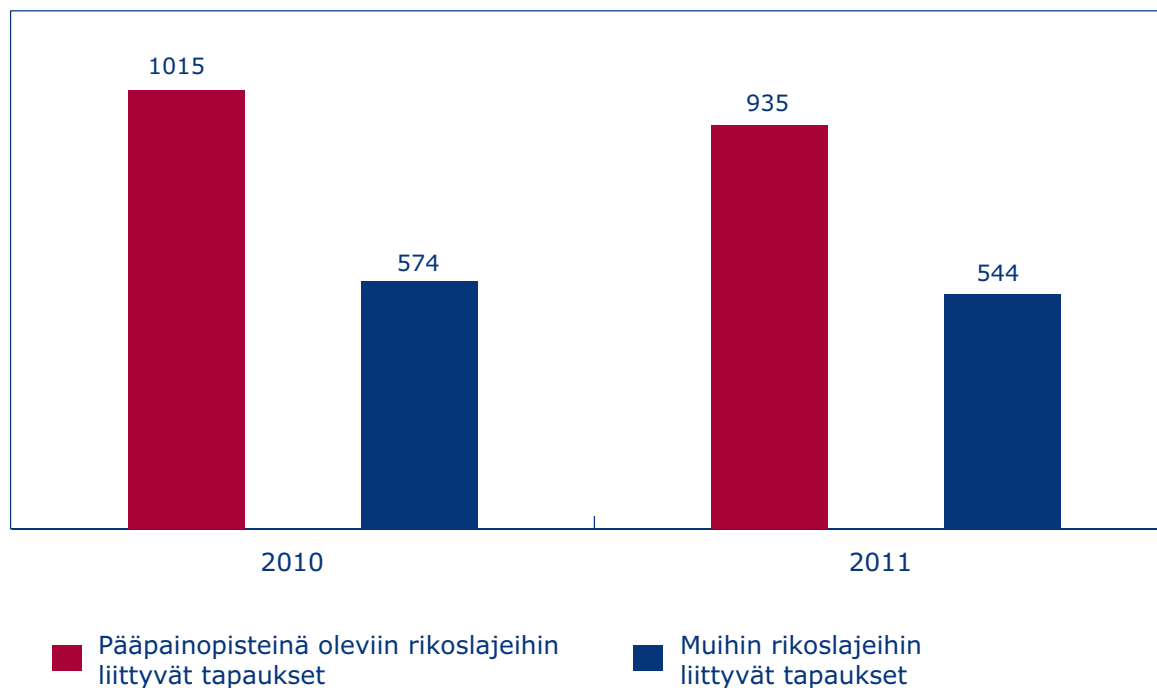


## Taulukko 6

Eurojustin operatiiviset pääpainopisteet 2010–2011 ovat huumausainerikokset, ihmiskaupparikokset (THB), terrorismirikokset, petokset, korruptiorikokset, rahanpesurikokset, tietoverkkorikokset ja muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot.

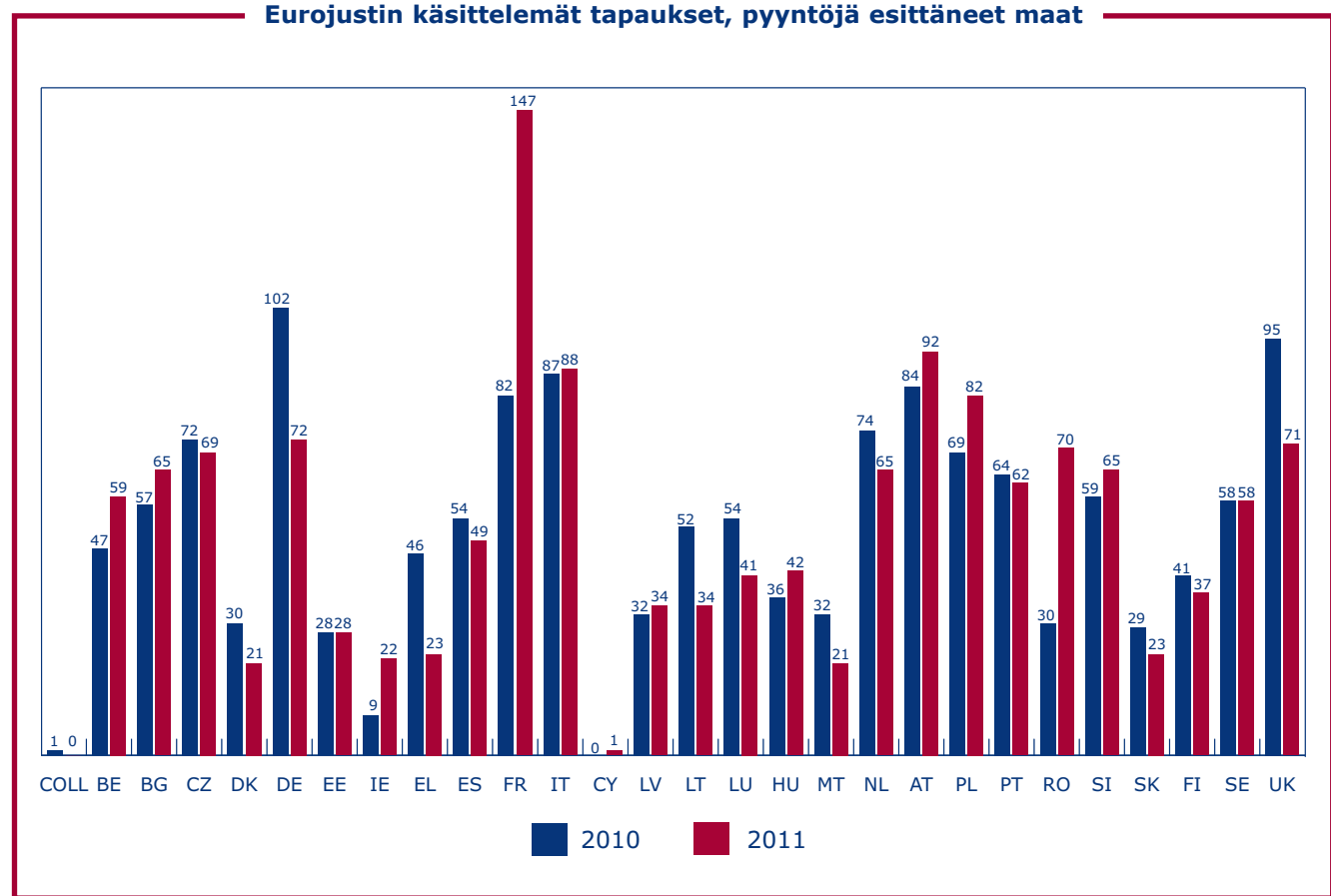
Kuviossa esitetään, miten usein Eurojustissa rekisteröidyissä tapauksissa oli kyse pääpainopisteinä olevista rikoslajeista ja muista rikoslajeista vuosina 2010 ja 2011. Yksittäisessä tapauksessa voi olla kyse useammasta kuin yhdestä rikoslajista.

**Pääpainopistealueiden mukaiset rikoslajit ja muut rikoslajit  
Eurojustin käsittelemissä tapauksissa**



Taulukko 7

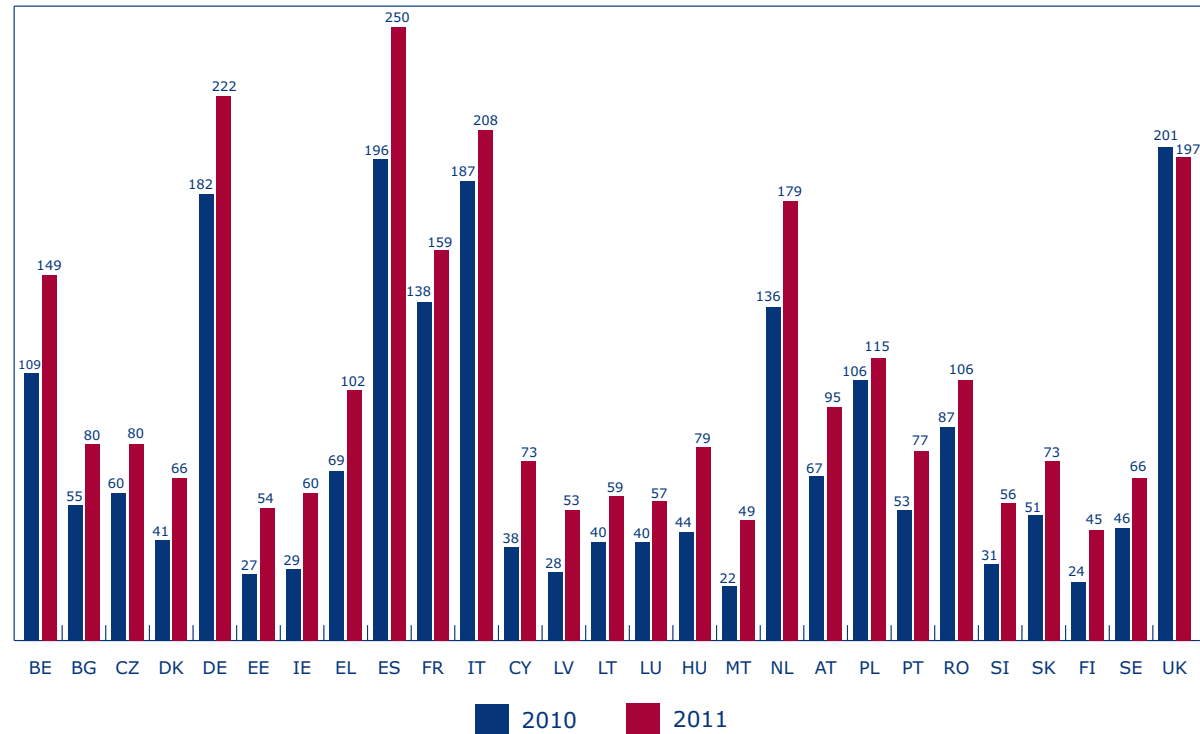
Kuviossa esitetään maat, jotka ovat pyytäneet Eurojustin apua vuosina 2010 ja 2011 ja esitettyjen pyyntöjen määrät.



## Taulukko 8

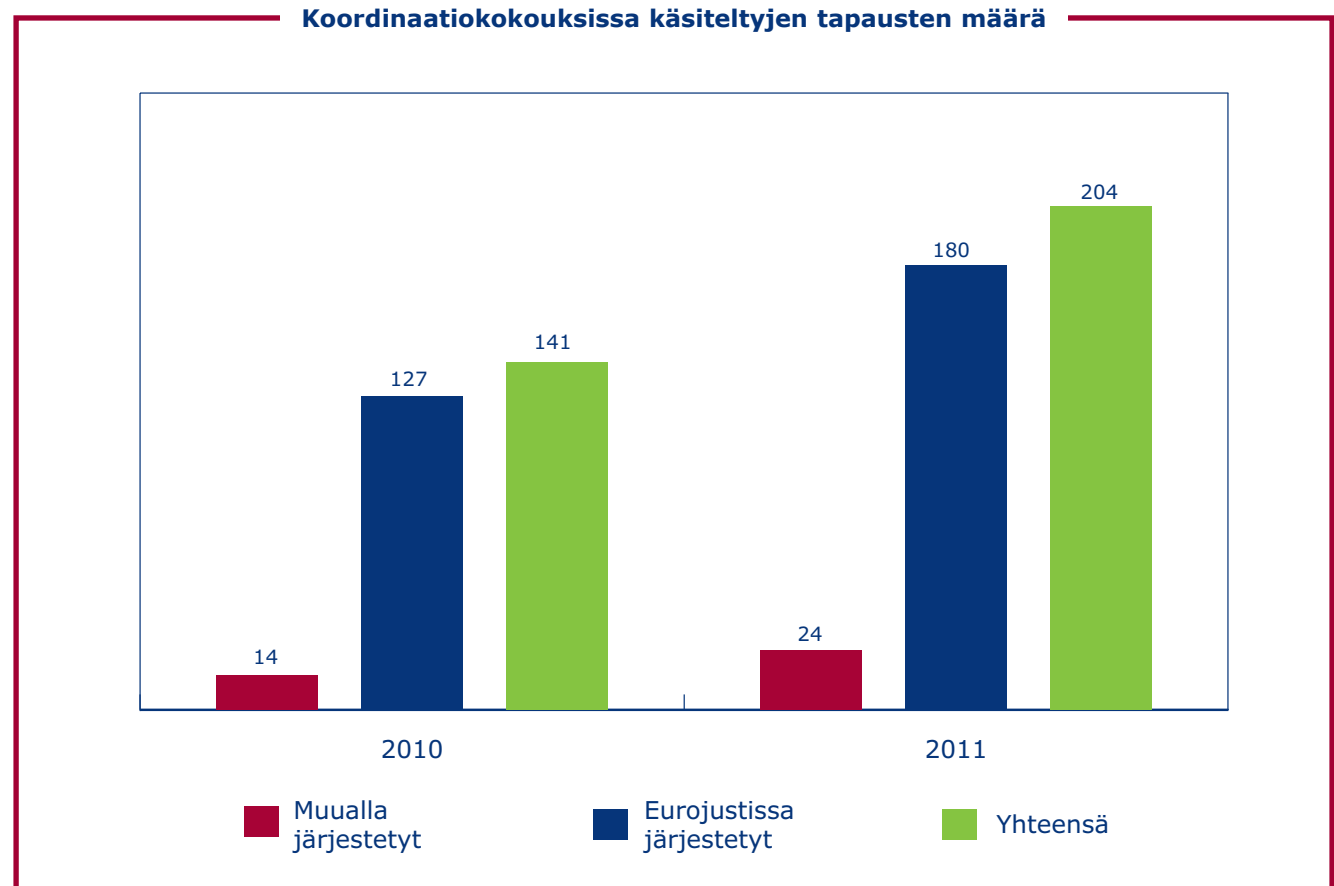
Kuviossa esitetään jäsenvaltioiden viranomaisille Eurojustin kautta esitettyjen pyyntöjen määrät vuosina 2010 ja 2011.

**Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat**



### Taulukko 9

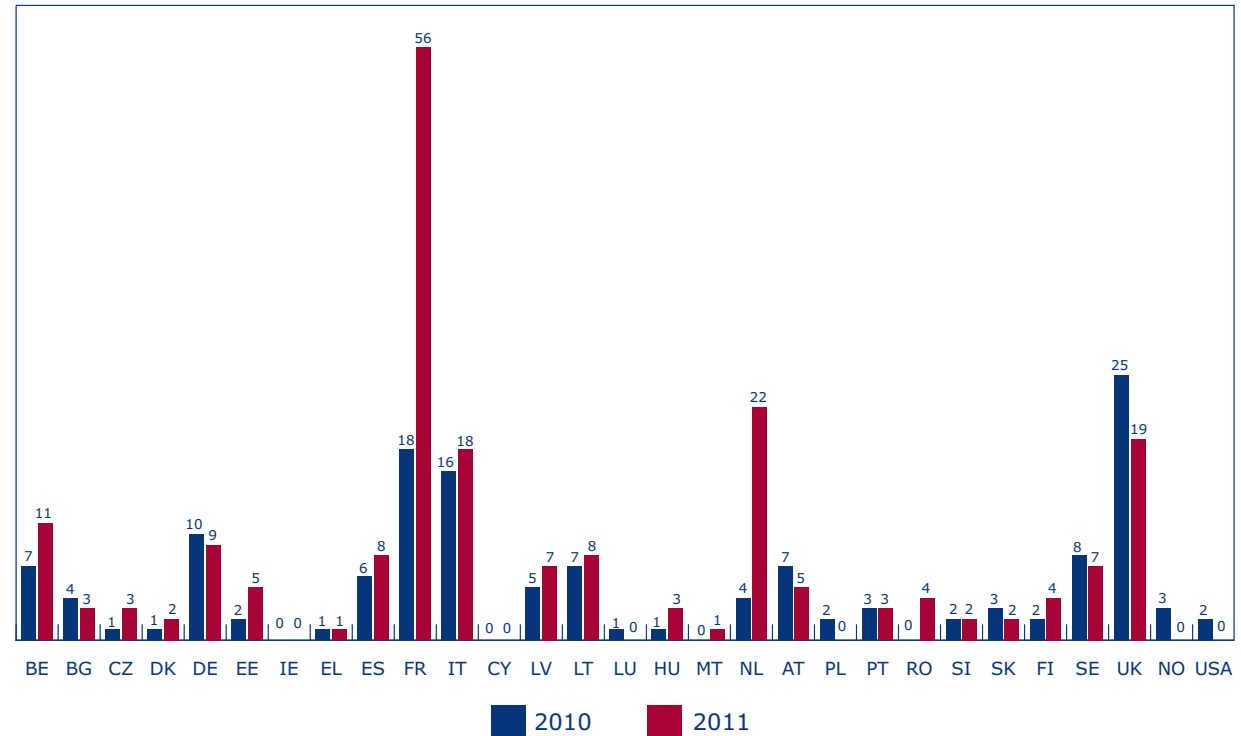
Kuviossa esitetään niiden tapausten määrä, jotka edellyttivät koordinaatiokokouksen järjestämistä. Koordinaatiokokoukset järjestetään yleensä Eurojustin tiloissa Haagissa. Tietyin ehdoin Eurojustin koordinaatiokokous voidaan järjestää myös jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa.



## Taulukko 10

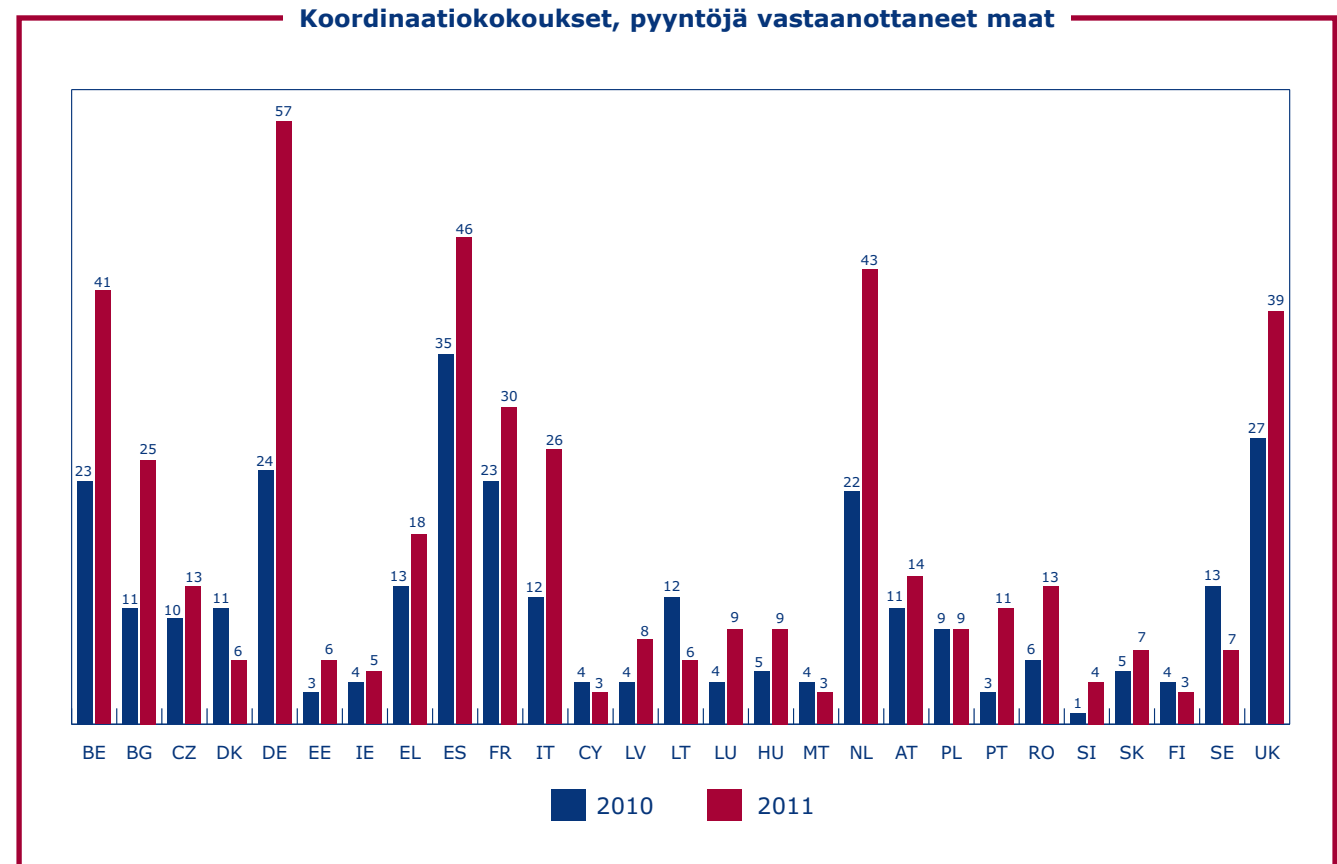
Kuviossa esitetään niiden tapausten määrä, joiden käsittelyn yhteydessä Eurojust on järjestänyt koordinaatiokokouksia jäsenvaltion tai kolmannen maan pyydettyä Eurojustin apua.

Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä esittäneet maat 10



Taulukko 11

Luvut esittävät kansallisten viranomaisten osallistumista Eurojustin koordinaatiokokouksiin tapauksissa, joissa on tarvittu koordinointia ja kyseisiltä viranomaisilta on pyydetty apua.







*Eurojustin Haagse Veste 1 -rakennus*

Kaikki oikeudet pidätetään. Tätä julkaisua tai sen osia ei saa jäljentää tai käyttää missään muodossa tai tarkoituksessa graafisesti, sähköisesti tai mekaanisesti eikä valokopioida, tallentaa, nauhoittaa tai siirtää tietojärjestelmämuotoon ilman Eurojustin lupaa.

Valokuvat:

Joannes Thuy, Leen De Zutter ja Jacalyn Birk, Eurojust  
Michel Mees, Haag  
Zollkriminalamt, Köln, Saksa

© 2012 Eurojust